

03
2022

ISSN 1508-0641

NOWA CURRENDA

ENDDA

Miesięcznik
komorników sądowych

NDDA
NOWA
CURRENDA
OWA

NOWA CURRENDA

Miesięcznik
komorników sądowych

Redaktor naczelny: **prof. ALK dr hab. Joanna Studzińska**

Redaktor prowadzący: Magdalena Kirska-Okuniewska

Redakcja językowa: Magdalena Kirska-Okuniewska

Projekt okładki: Karol Szczawiński

Redakcja nie zwraca niezamówionych tekstów oraz zastrzega sobie prawo do skracania tekstów. Uprzejmie informujemy, że przesłanie tekstu artykułu czy opracowania na adres redakcji wiąże się ze zgodą na jego ewentualne opublikowanie na łamach czasopisma i przeniesienie na wydawnictwo przysługujących do niego praw autorskich. W przypadku zaistnienia okoliczności uniemożliwiających przeniesienie praw autorskich do tekstu na wydawcę autor zobowiązany jest niezwłocznie powiadomić o tym fakcie redakcję. Redakcja zastrzega sobie także prawo do wprowadzania zmian w nadesłanych tekstach.

Stali współpracownicy:

Przemysław Małecki – redaktor ds. samorządu komorniczego

Agnieszka Żelazna

Mateusz Sztandur

Monika Ged

Joanna Szachta

Wydawca:

Currenda Sp. z o.o.

al. Niepodległości 703A, 81-853 Sopot

tel.: 58 550 38 75, 58 550 38 76

e-mail: nowa.currenda@currenda.pl

www.sklep.currenda.pl

czytelnia.currenda.pl

© Copyright by

Currenda Spółka z o.o.

ISSN 1508-0641

Spis treści

Od redakcji 6

AKTUALNOŚCI

Zawieszenie postępowania egzekucyjnego. Część I: Zawieszenie egzekucji przez komornika 11

AGNIESZKA ŻELAZNA

Egzekucja z czynszu po zajęciu nieruchomości 19

PAWEŁ POLAK

PRAKTYKA KOMORNIKA

Opłata od wniosku o wpis hipoteki przymusowej a koszty komornicze 25

DR JOANNA SZACHTA

TEMAT NUMERU

Rozporządzenie nieruchomością po jej zajęciu – zagadnienia wybrane 34

MONIKA GED

ORZECZNICTWO

Przegląd orzecznictwa 55

MATEUSZ SZTANDUR

Fot. Canva Nicola Forenza

SAMORZĄD KOMORNICZY

Samorząd komorniczy członkiem Ogólnopolskiego Porozumienia Samorządów Zawodów Zaufania Publicznego 65

ANNA ZIELIŃSKA

SZKOLENIA, KONFERENCJE

„Opłaty i wydatki w praktyce komornika sądowego” 69

MATEUSZ SZTANDUR

Szanowni Państwo!

Tematyka kosztów komorniczych niezmiennie budzi zainteresowanie, głównie ze względu na trudności interpretacyjne ustawy. Niewiadomą może być sposób ustalania opłaty komorniczej, jej wysokość, kto powinien ją ponieść w sytuacji innego sposobu ukończenia postępowania czy kwestia zadatku. Dlatego właśnie, a także z uwagi na powracającą powoli – po covidowej przerwie – normalność dużą popularnością cieszyła się konferencja naukowa „Opłaty i wydatki w praktyce komornika sądowego”. Wydarzenie zorganizowane zostało przez Wydawnictwo Currenda, Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Szczecińskiego, Kolegium Prawa Akademii Leona Koźmińskiego, Izbę Komorniczą w Szczecinie oraz Okręgową Izbę

Fot. Bogusława Guzowska

Radców Prawnych w Szczecinie, a partnerem strategicznym był Ośrodek Naukowo-Szkoleniowy przy Krajowej Radzie Komorniczej. Konferencja, w której udział *on-line* wzięło ponad 1000 osób, odbyła się 18 marca 2022 r. na Uniwersytecie Szczecińskim. Ze względu na wagę wydarzenia Mateusz Sztandur, absolwent studiów doktoranckich Uniwersytetu Gdańskiego, przygotował dla Państwa obszerną relację, w której zwrócił uwagę na najważniejsze problemy i powołał wskazywane orzecznictwo. Jak podkreślił prof. dr hab. Andrzej Marciniak, na pierwszy plan wysunęły się trzy zagadnienia: niecelowość, dopuszczalność czynności egzekucyjnych i związana z tym zaliczka, a także miarkowanie opłaty egzekucyjnej. Te kwestie zdominowały tematykę konferencji. Wykazano szereg mankamentów poszczególnych regulacji, zaś zgłaszane przez prelegentów postulaty *de lege ferenda* mogą posłużyć przy kolejnych nowelizacjach powoływanych aktów prawnych, dzięki czemu regulacje spełnią oczekiwania praktyków.

Tematyki kosztów komorniczych dotyczy także artykuł dr Joanny Szachty, prawniczki w kancelarii komorniczej, odnoszący się do opłaty od wniosku o wpis hipoteki przymusowej w kontekście kosztów komorniczych. Autorka analizuje, czy komornik sądowy powinien uiszczać opłatę od wniosku o wpis hipoteki przymusowej w księgę wieczystą nieruchomości. Co istotne, rozważania te, *per analogiam*, odnoszą się do opłat z tytułu złożonych wniosków o udostępnienie danych o dłużniku ze zbiorów Zakładu Ubezpieczeń Społecznych czy urzędu skarbowego.

Podajemy także inne aktualne tematy praktyczne. Agnieszka Żelazna, radczyni prawna, omawia zawieszenie postępowania egzekucyjnego. Jak wskazuje, przepisy k.p.c. przewidują przesłanki i skutki zawieszenia postępowania egzekucyjnego na skutek decyzji podjętej zarówno przez komornika jako organ egzekucyjny, jak i przez sąd. W niniejszym wydaniu „Nowej Currendy” autorka skupia się na zawieszeniu egzekucji przez komornika,

wskazując na przesłanki ogólne, zawieszenie na wniosek i z urzędu czy zabezpieczenie kwoty na zaspokojenie bieżących potrzeb w okresie zawieszenia postępowania.

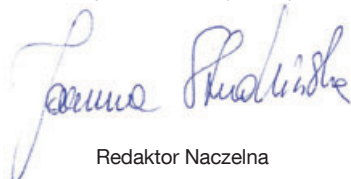
Monika Ged, radczyni prawna, omawia wybrane zagadnienia rozporządzenia nieruchomością po jej zajęciu. W świetle art. 930 § 1 k.c. wątpliwości interpretacyjne budzi rozporządzenie nieruchomością, jednak pojawiają się postulaty jak najszerszego rozumienia rozporządzenia nieruchomością, argumentowane celem ochronnym tej regulacji. Dokonując rzetelnej analizy, autorka zwraca uwagę, że ustawodawca nie odnosi się do uprawnień przysługujących wierzycielowi nabywcy nieruchomości, co rodzi trudności interpretacyjne w zakresie dopuszczalności jednoczesnego prowadzenia egzekucji z tej samej nieruchomości na rzecz wierzyciela zbywcy oraz wierzyciela nabywcy. Ochrona wierzyciela zbywcy przewidziana w art. 930 § 1 k.p.c. wydaje się przemawiać za koniecznością przyznania pierwszeństwa temu wierzycielowi. W artykule odniesiono się do propozycji dodania do art. 930 k.p.c. paragrafu 11, ustanawiającego podstawę zawieszenia postępowania prowadzonego na rzecz wierzyciela nabywcy. Wskazano, że jest to konsekwencja wątpliwości praktyków. Zmiana ta miałaby mieć charakter porządkujący. Proponowana nowelizacja – o ile zostanie uchwalona i wejdzie w życie – stworzy odrębną podstawę normatywną do zawieszenia postępowania obejmującego egzekucję z nieruchomości.

Paweł Polak, asesor komorniczy, opracował zagadnienie dopuszczalności odrębnej egzekucji z wierzytelności z tytułu czynszu najmu zajętej nieruchomości. Autor zwrócił uwagę, że w sytuacji, gdy nieruchomość lub jej część zostały przed dokonaniem zajęcia nieruchomości wynajęte, czynsz najmu należny dłużnikowi jest zajęty na mocy dokonanego przez komornika zajęcia nieruchomości. Ma to o tyle istotne znaczenie, że konsekwencją przyjęcia rozwiązania legislacyjnego, na skutek którego w toku prowadzonej egzekucji z nieruchomości zajęciem objęta jest nie tylko sama nieruchomość, lecz także wszystko, co według przepisów prawa rzeczowego stanowi przedmiot obciążenia hipoteką, jest konstatacja, że powtórne dokonanie zajęcia wierzytelności z tytułu czynszu najmu zajętej nieruchomości na mocy przepisów k.p.c. regulujących egzekucję z innych wierzytelności (art. 895 i n.) jest niedopuszczalne, co rodzi dalsze, wskazane konsekwencje prawne.

Nie zabrakło także stałych rubryk. Śledząc informacje z życia samorządu, komorniczka sądowa Anna Zielińska przedstawia informacje dotyczące przystąpienia Krajowej Rady Komorniczej do Ogólnopolskiego Porozumienia Samorządów Zawodów Zaufania Publicznego. Przedstawiciele kilkunastu zawodów zaufania publicznego stworzyli wspólną przestrzeń służącą wymianie poglądów i doświadczeń. Porozumienie zostało uroczyście podpisane we wrześniu 2021 r. Obecnie trwają prace nad jednolitymi stanowiskami względem organów władzy publicznej i opinii społecznej.

Tradycyjnie Mateusz Sztandur zebrał dla Państwa najnowsze orzecznictwo dotyczące tym razem pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego w kontekście badania przedawnienia, opróżnienia lokalu mieszkalnego w czasie obowiązywania „ustawy covidowej”, a także operatu szacunkowego w aspekcie skargi na opis i oszacowanie.

Z życzeniami miłej lektury

Redaktor Naczelna

Moduł Integracji EPU

WWW.CURRENDA.PL

Zautomatyzuj proces dodawania adnotacji w sprawach wszczętych na podstawie wniosku papierowego

Moduł Integracji EPU to nowe rozwiązanie, które ułatwia m.in. podejmowanie spraw prowadzonych dotychczas, zarówno prawidłowo, jak i z brakami w adnotacjach, przez inną kancelarię komorniczą.

Korzyści z wdrożenia Modułu Integracji EPU

Wylimitowanie zadań

wykonywanych za pośrednictwem portalu e-sąd i aplikacji komorniczej.

Łatwa weryfikacja

uzupełnionej adnotacji o podjęciu na tytule procedowanej sprawy.

Automatyzacja procesu

dodawania adnotacji w aplikacji komorniczej.

Zwiększenie skuteczności

dotarcia i egzekwowania braków.

Zyskaj w pakiecie!

Moduł Integracji EPU wraz z Modułem Integracji ePUAP.

[Sprawdź szczegóły.](#)

Wybierz Moduł Integracji EPU!

Skontaktuj się z nami, aby dowiedzieć się więcej

Zadzwoń: 58 550 38 75
lub napisz: marketing@currenda.pl

Już w sklepie Currendy!

www.sklep.currenda.pl

Egzekucja z ułamkowej części nieruchomości

Marcin Uliasz

PRACTICA

CURRENDA

DOSTĘPNA W CZYTELNI

www.czytelnia.currenda.pl

Już w sklepie Currendy!

www.sklep.currenda.pl

Upadek zabezpieczenia w postępowaniu cywilnym

Mateusz Wiktor Golak

PRACTICA

 CURRENDA

DOSTĘPNA W CZYTELNI

www.czytelnia.currenda.pl

Zawieszenie postępowania egzekucyjnego

Część I: Zawieszenie egzekucji przez komornika

Przepisy k.p.c. przewidują przesłanki i skutki zawieszenia postępowania egzekucyjnego na skutek decyzji podjętej zarówno przez komornika jako organ egzekucyjny, jak i przez sąd. Zawieszenie egzekucji nastąpić może przy tym bądź to z urzędu, bądź na wniosek uprawnionego.

**AGNIESZKA
ŻELAZNA**

Radczydni prawna

I. Zawieszenie egzekucji przez komornika z urzędu – przesłanki ogólne

Stosownie do art. 818 § 1 k.p.c., komornik zobligowany jest zawiesić prowadzoną egzekucję, jeżeli okaże się, że:

- wierzyciel nie ma zdolności procesowej ani przedstawiciela ustawowego albo
- dłużnik nie ma zdolności procesowej ani przedstawiciela ustawowego.

Jak wynika z powyższego, egzekucja ulega zawieszeniu obligatoryjnie w przypadku braku zdolności procesowej lub należytej reprezentacji stron prowadzonego postępowania. Organ egzekucyjny obowiązany jest przy tym badać, czy strony, tj. wierzycieli i dłużnik, mają zdolność procesową, którą – tak-

że w postępowaniu egzekucyjnym – należy oceniać według art. 65 k.p.c. Stosownie zaś do art. 65 § 1 k.p.c., zdolność do czynności procesowych (zdolność procesową) mają osoby fizyczne posiadające pełną zdolność do czynności prawnych, osoby prawne oraz jednostki organizacyjne, o których mowa w art. 64 § 1¹ k.p.c., czyli jednostki organizacyjne niebędące osobami prawnymi, którym ustawa przyznaje zdolność prawną.

Postępowanie egzekucyjne nie będzie jednakże podlegało zawieszeniu w sytuacji, gdy nastąpi utrata przez przedstawiciela ustawowego uprawnień do reprezentacji strony w postępowaniu egzekucyjnym, lecz jednocześnie uzyska (np. poprzez osiągnięcie pełnoletniości) lub odzyska (uchylenie ubezwłasnowolnienia) zdolność procesową strona tego postępowania lub jej dotychczasowy przedstawiciel ustawowy (np. w drodze odzyskania władzy rodzicielskiej).

W doktrynie¹ wyjaśnia się przy tym, iż treść art. 818 k.p.c. może sugerować, że zawieszenie postępowania w przypadku braku

zdolności procesowej lub należytej reprezentacji stron prowadzonego postępowania ma zastosowanie jedynie w odniesieniu do osób fizycznych występujących w postępowaniu egzekucyjnym jako strony tego postępowania². Część przedstawicieli doktryny dopuszcza jednakże – z uwagi na wykładnię celowościową – zastosowanie powołanego przepisu także w przypadku braków w zakresie reprezentacji osób prawnych oraz jednostek organizacyjnych niebędących co prawda osobami prawnymi, lecz którym ustawa przyznaje zdolność prawną³. Przeciwnie stanowisko prezentowane jest jednakże w orzecznictwie. Wyjaśnia się bowiem, iż przepis art. 818 k.p.c. nie dotyczy zdolności sądowej (art. 64 k.p.c.), której brak reguluje z kolei art. 824 § 1 i 2 k.p.c. Z tych też względów przepis art. 818 k.p.c. ma zastosowanie tylko wtedy, kiedy wierzyciel lub dłużnik mają zdolność sądową, a nie mają zdolności procesowej, co jest możliwe jedynie w odniesieniu do osób fizycznych, ponieważ inne podmioty mające zdolność sądową zawsze mają zdolność procesową⁴.

Skutkiem braku legitymacji którejś ze stron postępowania egzekucyjnego jest zaś dopuszczalność zaskarżenia czynności podjętych przez komornika. Tak też przedstawiciel ustawowy wierzyciela lub dłużnika oraz kurator dłużnika może zaskarżyć czynności komornika dokonane w czasie, kiedy strona

nie miała należytej reprezentacji. Termin zaskarżenia biegnie zaś od daty, w której przedstawiciel ustawowy lub kurator otrzymał zawiadomienie o toczącym się postępowaniu, a jeżeli wcześniej zgłosił swoje uczestnictwo w postępowaniu – od daty tego zgłoszenia. Jednakże powtórzenia czynności już dokonanych można żądać tylko wtedy, gdy przy wykonywaniu czynności nastąpiło naruszenie praw strony, która, nie posiadając zdolności procesowej, nie miała przedstawiciela ustawowego.

II. Zawieszenie egzekucji przez komornika z urzędu – wypadek szczególny: śmierć wierzyciela lub dłużnika

Przepis art. 819 § 1 k.p.c. zawiera osobno uregulowany przez ustawodawcę wypadek obligatoryjnego zawieszenia egzekucji przez komornika z urzędu. Dotyczy on śmierci wierzyciela lub dłużnika w toku postępowania, a więc już po wszczęciu egzekucji. Śmierć innych uczestników postępowania nie powoduje z kolei zawieszenia postępowania egzekucyjnego⁵. Zawieszenie postępowania egzekucyjnego wywołuje w tym wypadku skutki od momentu śmierci strony postępowania egzekucyjnego.

Pamiętać przy tym należy, iż śmierć jednej ze stron po wszczęciu postępowania egzekucyjnego nie powoduje konieczności

uzyskania klauzuli wykonalności na rzecz lub przeciwko jej następcom prawnym. Postępowanie to może być bowiem kontynuowane z następcami prawnymi strony bez konieczności spełnienia powyższego wymogu, a więc odmiennie niż wskazuje to regulacja zawarta w art. 788 § 1 k.p.c., który dotyczy jednakże śmierci strony przed wszczęciem egzekucji. Potwierdził to przy tym SN w (wciąż aktualnym) postanowieniu z 2 lipca 1975 r.⁶, wskazując, iż w takiej sytuacji, zgodnie z dyspozycją art. 788 § 1 k.p.c., wszczęcie egzekucji możliwe jest dopiero po nadaniu klauzuli wykonalności przeciwko spadkobiercy dłużnika. Natomiast w razie śmierci dłużnika po wszczęciu egzekucji ustawa nie wymaga nadania klauzuli wykonalności przeciwko spadkobiercy dłużnika.

W razie zawieszenia postępowania na skutek śmierci którejś z jego stron, postępowanie podejmuje się dopiero z udziałem następców prawnych zmarłego, tj. spadkobierców zmarłego. W orzecznictwie wyjaśnia się w tym miejscu zaś, iż podjęcie zawieszono postępowania egzekucyjnego z udziałem następcy prawnego strony następuje po przedstawieniu organowi egzekucyjnemu prawomocnego postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku⁷. Jednakże w zakresie, w jakim postępowanie dotyczy praw i obowiązków wynikających z działalności gospodarczej, podjęcie następuje z udziałem

zarządcy sukcesyjnego, jeżeli został ustanowiony zarząd sukcesyjny. Powyższa regulacja wprowadzona została w wyniku wejścia w życie 25 listopada 2018 r. przepisów regulujących zarząd sukcesyjny na mocy ustawy z 5 lipca 2018 r. o zarządzie sukcesyjnym przedsiębiorstwem osoby fizycznej i innych ułatwieniach związanych z sukcesją przedsiębiorstw⁸. Z powyższych względów zmieniony został także przepis art. 819 k.p.c., regulujący podstawy zawieszenia postępowania egzekucyjnego w razie śmierci wierzyciela lub dłużnika.

Jak słusznie wskazuje się w doktrynie⁹, zawieszenie postępowania nie powinno mieć miejsca wówczas, gdy sprawa dotyczy praw nieprzechodzących na następców prawnych, jak np. w wypadku śmierci osoby uprawnionej do renty czy alimentów, gdyż wówczas postępowanie należy umorzyć na podstawie art. 824 § 1 pkt 2 k.p.c. Postępowanie egzekucyjne należy również umorzyć – a nie zawiesić – w przypadku śmierci dłużnika, zobowiązanego w tytule wykonawczym do osobistego działania lub zaniechania, gdyż dalsze prowadzenie egzekucji pozostawałoby w sprzeczności z treścią tytułu wykonawczego¹⁰.

Zwrócić należy dalej uwagę na szczególną sytuację, jaka ma miejsce w razie śmierci dłużnika, jeżeli jego spadkobiercy nie przyjęli spadku lub nie są znani, a nie został ustanowiony

”
W RAZIE ZAWIESZENIA
POSTĘPOWANIA NA
SKUTEK ŚMIERCI KTÓREJŚ
Z JEGO STRON, POSTĘPOWANIE
PODEJMUJE SIĘ DOPIERO
Z UDZIAŁEM NASTĘPCÓW
PRAWNYCH ZMARŁEGO, T.J.
SPADKOBIERCÓW ZMARŁEGO.

kurator spadku. Wówczas – stosownie do art. 819 § 2 k.p.c. – na wniosek wierzyciela sąd ustanowi kuratora, z udziałem którego możliwe będzie kontynuowanie postępowania egzekucyjnego, chyba że egzekucja dotyczy roszczeń wynikających z działalności gospodarczej, a został ustanowiony zarząd sukcesyjny.

III. Zawieszenie egzekucji przez komornika na wniosek – przesłanki ogólne

Postępowanie egzekucyjne powinno również zostać zawieszono obligatoryjnie przez komornika na wniosek złożony przez:

- wierzyciela. W razie złożenia takiego wniosku komornik jest nim związany¹¹, co oznacza, że decyzja wierzyciela o zawieszeniu postępowania wyrażona w złożonym w toku egzekucji wniosku jest dla komornika wiążąca. Jak zwrócił na to uwagę SN w postanowieniu z 22 października 2004 r.¹², wniosek wierzyciela nie zostanie jednakże uwzględniony, jeżeli zostanie złożony po wydaniu postanowienia o udzieleniu przybicia.
- dłużnika, ale tylko w trzech przypadkach:
 - 1) jeżeli sąd zawiesił natychmiastową wykonalność tytułu, np. w razie prowadzenia egzekucji na podstawie tytułu wykonawczego w postaci wyroku zaocznego, co do którego został za-

”
MOŻLIWOŚĆ ZAWIESZENIA POSTĘPOWANIA EGZEKUCYJNEGO NA WNIOSEK WNIKA ZAŚ Z ANALOGII DO POSTĘPOWANIA ROZPOZNAWCZEGO, GDZIE DO ZAWIESZENIA POSTĘPOWANIA MOŻE DOJŚĆ TAKŻE Z INICJATYWY SAMYCH JEGO STRON.

wieszony rygor natychmiastowej wykonalności¹³. Jak wyjaśnił to bowiem SN w wyroku z 26 marca 2009 r.¹⁴, postanowienie o zawieszeniu rygoru natychmiastowej wykonalności nadanego wyrokowi zaocznemu nie jest zdarzeniem uzasadniającym wytoczenie powództwa przeciwegzekucyjnego (art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c.). Uzasadnia ono zaś zawieszenie postępowania egzekucyjnego na wniosek dłużnika.

- 2) jeżeli sąd wstrzymał wykonanie tytułu.
- 3) dłużnik złożył zabezpieczenie konieczne według orzeczenia sądowego do zwolnienia go od egzekucji.

Zwrócić należy w tym miejscu również uwagę na treść art. 1083 § 4 k.p.c., przewidującego, iż dłużnik może żądać także zawieszenia postępowania egzekucyjnego co do świadczeń alimentacyjnych wymagalnych w przyszłości, jeżeli uiszczy wszystkie świadczenia wymagalne i złoży na rachunek depozytowy Ministra Finansów sumę równą sumie świadczeń alimentacyjnych za sześć miesięcy, z równoczesnym umocowaniem komornika do podejmowania tej sumy.

W doktrynie¹⁵ dodaje się i kolejny (czwarty) przypadek, tj. sytuację, gdy egzekucja

z jednej części majątku dłużnika oczywiście wystarcza na zaspokojenie wierzyciela w zakresie pozostałej części, tj. na podstawie art. 799 § 2 k.p.c.

Możliwość zawieszenia postępowania egzekucyjnego na wniosek wynika zaś z analogii do postępowania rozpoznawczego, gdzie do zawieszenia postępowania może dojść także z inicjatywy samych jego stron. W doktrynie zwraca się jednakże w tym miejscu uwagę na problematyczną sytuację dotyczącą zawieszenia egzekucji na wniosek wierzyciela w sytuacji, gdy wierzycieli jest wielu (co najmniej dwóch), a tylko jeden z nich złożył wniosek o zawieszenie postępowania egzekucyjnego. Należy zgodzić się ze stanowiskiem, że w takim przypadku zawieszenie postępowania może nastąpić jedynie w stosunku do tego z wierzycieli, który taki wniosek zgłosił¹⁶.

IV. Zawieszenie egzekucji przez komornika na wniosek dłużnika – wypadek szczególnie: doręczenie na zły adres

W art. 820³ k.p.c. – dodanym ustawą, która weszła w życie 7 lipca 2013 r.¹⁷ – ustawodawca wprowadził obowiązek zawieszenia przez komornika egzekucji na wniosek dłużnika, w sytuacji prowadzenia postępowania egzekucyjnego na podstawie tytułu wykonawczego w postaci zaopatrzonego w klauzulę wykonalności:

- wyroku zaocznego;
- nakazu zapłaty wydanego w postępowaniu nakazowym, upominawczym albo elektronicznym postępowaniu upominawczym;
- jeżeli dłużnik przedstawi zaświadczenie określone w art. 139 § 5 k.p.c., z którego

wynika, że wyrok zaoczny lub nakaz zapłaty został doręczony na inny adres niż miejsce zamieszkania dłużnika ustalone w postępowaniu egzekucyjnym. Dłużnik nie ma jednakże obowiązku przedstawienia zaświadczenia określonego powyżej, jeżeli okoliczności, które mają być nim stwierdzone, wynikają z dokumentu, o którym mowa w art. 797 § 3 k.p.c., tj. dokumentu uzyskanego z systemu teleinformatycznego, umożliwiającego komornikowi weryfikację istnienia i treści tego tytułu.

WPROWADZENIE PRZEPISU ART. 820³ K.P.C. MIAŁO NA CELU ZAGWARANTOWANIE DŁUŻNIKOWI JAK NAJPEŁNIEJSZEJ OCHRONY W PRZYPADKACH PROWADZENIA EGZEKUCJI NA PODSTAWIE TYTUŁÓW OKREŚLONYCH W TYM PRZEPISIE.

Wprowadzenie przepisu art. 820³ k.p.c. miało na celu zagwarantowanie dłużnikowi jak najpełniejszej ochrony w przypadkach prowadzenia egzekucji na podstawie tytułów określonych w tym przepisie. Komornik powinien wobec tego pouczyć dłużnika przy pierwszej czynności egzekucyjnej o możliwości żądania zawieszenia postępowania egzekucyjnego, jeżeli dłużnik przedstawi zaświadczenie określone w art. 139 § 5 k.p.c., zaś w wypadku opisanym w art. 820³ § 1 zd. drugie k.p.c. – również bez takiego zaświadczenia.

Co istotne, zawieszenie postępowania egzekucyjnego w opisywanym przypadku nie wyłącza możliwości podejmowania przez komornika czynności mających na celu wykonanie w przyszłości tytułu wykonawczego,

nie wyłączając również zajęcia majątku dłużnika. Powyższe rozwiązanie uznawane jest¹⁸ wobec tego za przepis szczególny, uchylający zasadę wynikającą z odpowiedniego stosowania art. 179 § 3 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., zgodnie z którymi podczas zawieszenia postępowania organ egzekucyjny nie podejmuje żadnych czynności z wyjątkiem tych, które mają na celu podjęcie zawieszono postępowania.

W związku z wprowadzeniem do k.p.c. omawianego przypadku obligatoryjnego zawieszenia przez komornika postępowania egzekucyjnego na wniosek dłużnika, ustawodawca przewidział jednocześnie – w art. 820³ § 2 k.p.c. – możliwość przeciwdziałania temu stanowi rzeczy (tj. zastojowi postępowania egzekucyjnego) przez wierzyciela. Tak też wierzyciel może żądać podjęcia zawieszono postępowania na wniosek dłużnika postępowania egzekucyjnego, jeżeli wierzyciel przedstawi zaświadczenie sądu albo referendarza sądowego, z którego wynika, że doręczenie wyroku zaocznego albo nakazu zapłaty było prawidłowe, albo – w razie ponownego doręczenia – że upłynął termin zaskarżenia, chyba że zachodzi inna podstawa zawieszenia postępowania albo postępowanie podlega umorzeniu. Komornik powinien również i tym zakresie pouczyć dłużnika przy pierwszej czynności egzekucyjnej, że jeżeli zażądał zawieszenia postępowania egzekucyjnego na podstawie art. 820³ § 1 k.p.c., zaś wierzyciel uzyska zaświadczenie sądu albo referendarza

Fot. Canva, bongkarn thanyaki

sądowego określone w § 2 powołanego przepisu, postępowanie może zostać podjęte na wniosek wierzyciela.

V. Zabezpieczenie kwoty na zaspokojenie bieżących potrzeb w okresie zawieszenia postępowania

Zgodnie z art. 821¹ k.p.c. – który wszedł w życie 3 maja 2012 r.¹⁹ – ustawodawca dodał do przepisów k.p.c. regulację przewidującą (w jej aktualnym brzmieniu), iż w sytuacji gdy egzekucja przeciwko dłużnikowi została skierowana do:

- rachunku bankowego,
- wynagrodzenia za pracę lub
- innych praw majątkowych

z którymi związane jest prawo dłużnika do świadczeń okresowych, sąd na wniosek dłużnika może określić kwotę, jaką dłużnik może pobierać w okresie zawieszenia postępowania w celu zaspokajania bieżących potrzeb.

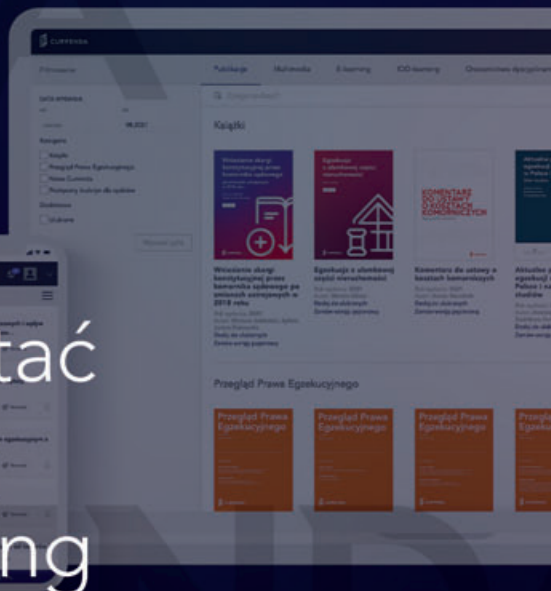
Na mocy zaś nowelizacji przepisów k.p.c. dokonanej przepisami ustawy z 22 marca 2018 r. o komornikach sądowych²⁰ (a obowiązującej od 1 stycznia 2019 r.) dodano do dotychczasowej treści komentowanego przepisu – aktualnie obowiązujące – wskazanie, iż może mieć on zastosowanie także w przypadku prowadzenia egzekucji z rachunku bankowego, a nie tylko prowadzenia egzekucji z wynagrodzenia za pracę lub innych praw majątkowych, z którymi związane jest prawo dłużnika do świadczeń okresowych.

Celem wprowadzonej regulacji było uregulowanie zagadnienia związanego z możliwością dokonywania wypłat na rzecz dłużnika w okresie zawieszenia postępowania egzekucyjnego. Przypomnieć bowiem należy, iż w razie zawieszenia postępowania egzekucyjnego nie podejmuje się czynności, ale również na rzecz wierzyciela nie są wypłacane środki pieniężne, a dłużnik nie może z nich korzystać. Wprowadzenie regulacji związanej z możliwością wyra-

żenia przez sąd zgody na wniosek dłużnika, aby pobierał w okresie zawieszenia postępowania kwoty na zaspokojenie bieżących potrzeb, ma więc pozwolić dłużnikowi na zabezpieczenie środków koniecznych przede wszystkim do utrzymania jego lub jego rodziny.

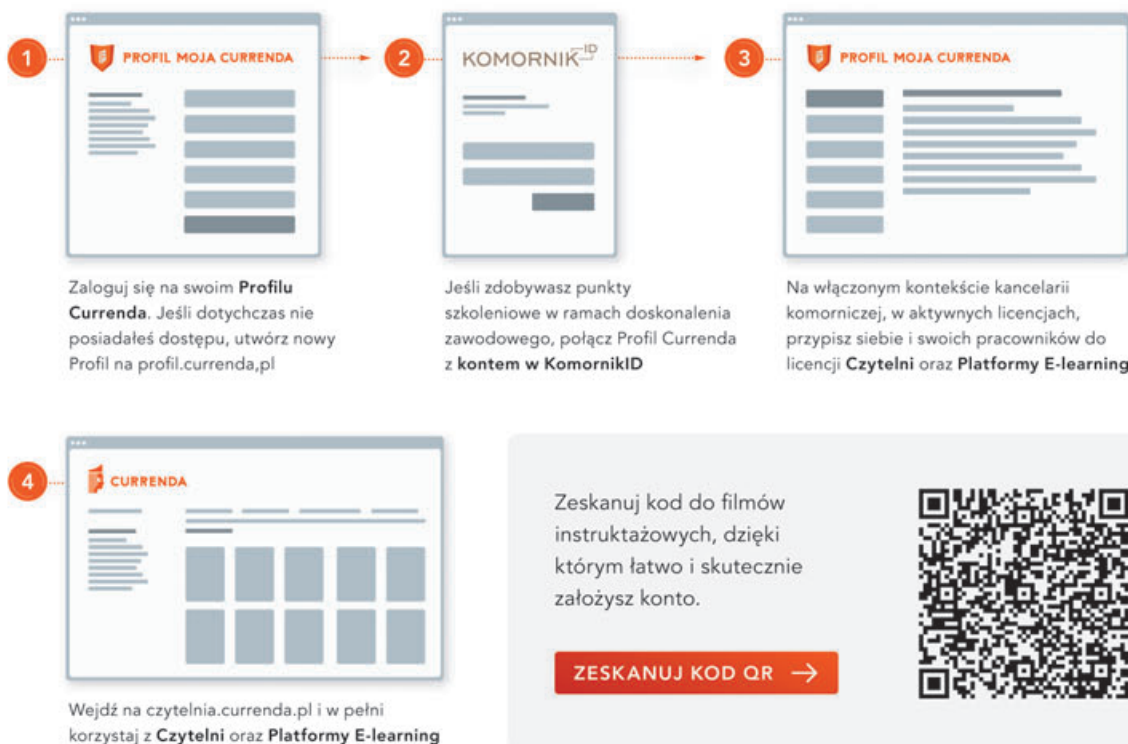
Przypisy końcowe

- ¹ I. Gil [w:] E. Marszałkowska-Krześ (red.), *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, wyd. 30, Warszawa 2021.
- ² Por. J. Jagieła, *Wybrane zagadnienia dotyczące zawieszenia i umorzenia postępowania egzekucyjnego*, PES 2000, nr 2, s. 45; M. Brulińska, [w:] J. Gołaczyński (red.), *Wybrane zagadnienia egzekucji sądowej*, Warszawa 2008, s. 155.
- ³ Por. W. Broniewicz, *Postępowanie egzekucyjne i egzekucja w sprawach cywilnych*, PiP 1988, nr 8.
- ⁴ Por. wyrok SA we Wrocławiu z 6 kwietnia 2016 r., sygn. akt I ACa 152/16.
- ⁵ Por. H. Pietrzkowski [w:] T. Recziński, *Komentarz k.p.c.*, t. 4, 2009, s. 189.
- ⁶ Sygn. akt I CZ 98/75.
- ⁷ Por. post. SN z 2 lipca 1975 r., sygn. akt I CZ 98/75.
- ⁸ T.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 170 ze zm.
- ⁹ Por. A. Laskowska, *Wpływ utraty przez stronę zdolności sądowej, procesowej lub przedstawiciela ustawowego na postępowanie egzekucyjne w sprawach cywilnych*, PPE 2000, nr 6–9, s. 25.
- ¹⁰ Por. H. Pietrzkowski, *op. cit.*
- ¹¹ Por. S. Dalka, *Skutki zawieszenia postępowania egzekucyjnego*, PES 1996, nr 15, s. 5.
- ¹² Sygn. akt II CK 96/04.
- ¹³ Por. postan. SA w Krakowie z 30 stycznia 2013 r., sygn. akt I ACz 2209/12.
- ¹⁴ Sygn. akt I CSK 282/08.
- ¹⁵ I. Gil *op. cit.*
- ¹⁶ Por. J. Jagieła [w:] K. Piasecki, *Komentarz k.p.c.*, t. 2, Warszawa 1997, s. 793.
- ¹⁷ Ustawa z 10 maja 2013 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 2013 r. poz. 654).
- ¹⁸ Por. J. Jankowski, *Nowelizacja Kodeksu postępowania cywilnego dokonana mocą ustawy z 10.5.2013 r.*, MOP 2013, nr 15.
- ¹⁹ Por. ustawa z 16 września 2011 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego i niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2011 r. Nr 233 poz. 1381).
- ²⁰ T.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 850 ze zm.

Jak zacząć korzystać z Czytelni oraz Platformy E-learning

WWW.CURRENDA.PL

Zeskanuj kod do filmów instruktażowych, dzięki którym łatwo i skutecznie założysz konto.

ZESKANUJ KOD QR →

Egzekucja z czynszu po zajęciu nieruchomości

Niniejszy artykuł poświęcono zagadnieniu dopuszczalności odrębnej egzekucji z wierzytelności z tytułu czynszu najmu zajętej nieruchomości.

PAWEŁ POLAK
Asesor komorniczy

Sposób prowadzenia egzekucji z wierzytelności z tytułu czynszu najmu zajętej nieruchomości jest uregulowany w art. 929 k.p.c.¹ Zgodnie z § 1 tego artykułu w toku prowadzonej egzekucji z nieruchomości zajęciem objęta jest nie tylko sama nieruchomość, lecz także wszystko, co według przepisów prawa rzeczowego stanowi przedmiot obciążenia hipoteką. Przepis odsyła zatem do ustawy o księgach wieczystych i hipotece², a konkretnie do art. 84 i następujących, regulujących zakres obciążenia hipoteką i ochronę hipoteki. Co za tym idzie, zajęciem, oprócz samej nieruchomości, objęte są także: części składowe nieruchomości, przynależności nieruchomości, pożytki naturalne i cywilne, w tym czynsze najmu.

Z powyższego wynika wprost, iż w sytuacji, gdy nieruchomość lub jej część zostały przed dokonaniem zajęcia nieruchomości wynajęte, czynsz najmu należny dłużnikowi jest zajęty na mocy dokonanego przez komornika zajęcia nieruchomości. Artykuł 929 § 1¹ k.p.c. rozszerza powyższą regułę na

czynsz pobrany z góry przez dłużnika przed zajęciem za czas dłuższy niż trzy miesiące, a czynsz dzierżawy za czas dłuższy niż sześć miesięcy. Komentowany artykuł wprowadza kwalifikowaną odpowiedzialność dłużnika zajętej wierzytelności. Trzeciodłużnik spełnił swoje świadczenie wobec dłużnika egzekwowanego, jednakże uprzednie spełnienie świadczenia nie zwolniło trzeciodłużnika z obowiązku zapłaty czynszu do rąk zarządcy zajętej nieruchomości. Intencja ustawodawcy we wprowadzeniu kwalifikowanej odpowiedzialności dłużnika zajętej wierzytelności wydaje się być jasna. Przepis ma zapobiec udaremnieniu zaspokojenia wierzyciela na skutek nieuczciwie zawartych (np. antydatowanych) umów przez dłużnika i najemcę lub dzierżawcę zajętej nieruchomości.

Konsekwencją przyjęcia rozwiązania legiślacyjnego, na skutek którego w toku prowadzonej egzekucji z nieruchomości zajęciem objęta jest nie tylko sama nieruchomość, lecz także wszystko, co według przepisów prawa rzeczowego stanowi przedmiot obciążenia hipoteką, jest konstatacja, że powtórne dokonanie zajęcia wierzytelności z tytułu czynszu najmu zajętej nieruchomości na mocy przepisów k.p.c. regulujących egzekucję z innych wierzytelności (art. 895 i n.) jest niedopuszczalne. Artykuł 929 § 1 k.p.c. stanowi w tym zakresie *lex specialis* wobec art. 896 k.p.c.

Takie uregulowanie omawianej materii powoduje szereg konsekwencji praktycznych. Niedopuszczalność dokonania kolejnego zajęcia w tej samej sprawie w trybie przepisów o egzekucji z innych wierzytelności nie powinna budzić wątpliwości z uwagi na fakt, iż skoro zajęcie wierzytelności z tytułu czynszu najmu zostało już dokonane z mocy samego zajęcia nieruchomości, nie ma potrzeby dokonywania kolejnego zajęcia wierzytelności z tytułu czynszu najmu. Zdarzają się jednak sytuacje, gdzie wierzytelności z tytułu czynszu najmu były zajęte przed dokonaniem zajęcia nieruchomości. Zdaniem autora niniejszego artykułu, w takiej sytuacji uprzednio dokonane zajęcie wierzytelności w trybie egzekucji z innych wierzytelności (art. 895 i n. k.p.c.) zostaje umorzone z mocy samego prawa z chwilą dokonania zajęcia nieruchomości. Nie występuje w komentowanym stanie faktycznym zbieg egzekucji. Zajęcie dokonane w trybie art. 895 i n. k.p.c. ustępuje zajęciu dokonанemu na mocy zajęcia nieruchomości. Dzieje się tak, ponieważ podział środków uzyskiwanych z dochodów, które przynosi nieruchomość, a więc przede wszystkim z dochodów z tytułu czynszu najmu, jest wprost regulowany w art. 940 i 941 k.p.c.

Artykuły te wyłączają możliwość prowadzenia egzekucji z tytułu czynszu najmu w trybie egzekucji z innych wierzytelności (art. 895 i n. k.p.c.) w sytuacji, gdy nieruchomość została zajęta. Przede wszystkim podkreślenia wymaga fakt, iż dochody z tytułu czynszu najmu po zajęciu nieruchomości trafiają do zarządcy. To zarządca dysponuje środkami uzyskiwanymi od dłużników zajętej wierzytelności i to na zarządcy ciąży obowiązek prawidłowego rozliczenia uzyskanych środków zgodnie z artykułami 940 i 941 k.p.c. Należy wskazać, iż uzyskane środki, w przeciwieństwie do sytuacji, w której egzekucja toczyłaby się na podstawie przepisów regulujących egzekucję z innych wierzytelności,

Fot. Canva SolisImages

nie są od razu zaliczane na poczet należności wierzyciela objętych tytułem wykonawczym będącym podstawą prowadzonego postępowania (oczywiście przy uwzględnieniu brzmienia art. 1025 k.p.c.). Artykuł 940 k.p.c. stanowi bowiem *lex specialis* wobec artykułu 1025 k.p.c., regulującego kolejność zaspokajania wierzycieli z sumy uzyskanej z egzekucji. Zarządca zajętej nieruchomości, działając na podstawie art. 940 k.p.c., z sumy uzyskanej z tytułu czynszu najmu pokryje w pierwszej kolejności koszty egzekucji wraz z wynagrodzeniem zarządcy oraz zwrot własnych wydatków zarządcy. Następnie zarządca pokryje bieżące należności pracowników zatrudnionych w nieruchomości lub w przedsiębiorstwach znajdujących się na niej i należących do dłużnika, w dalszej kolejności bieżąco przypadające w toku zarządu alimenty przyznane wykonalnym wyrokiem sądowym od dłużnika. W czwartej kategorii zaspokajane są bieżące należności podatkowe z nieruchomości oraz bieżące należności z tytułu ubezpieczenia społecznego pracowników wymienionych wyżej, w piątej kategorii zobowiązania związane z wykonywaniem zarządu, a w szóstej – należności z tytułu ubezpieczenia nieruchomości, jej przynależności i pożytków. Zgodnie z art. 941 k.p.c. dopiero nadwyżka pozostała po zaspokojeniu w/w należności dołączana jest do ceny, która będzie uzyskana z nieruchomości. Co za tym

idzie, środki uzyskane z tytułu czynszu najmu będą mogły przypadać wierzycielowi egzekwującemu dopiero po zaspokojeniu szeregu wierzytelności uprzywilejowanych na podstawie art. 940 k.p.c. i dopiero w momencie wykonywania planu podziału sumy uzyskanej z egzekucji z nieruchomości. Gdyby egzekucja była prowadzona w trybie egzekucji z innych wierzytelności, środki przypadłyby wierzycielowi po podziale sumy dokonanej na podstawie art. 1025 k.p.c., bez konieczności doprowadzenia egzekucji z nieruchomości do jej końcowego etapu.

Przytoczone wyżej poglądy autora znajdują odzwierciedlenie w orzecznictwie sądów powszechnych. Sąd Apelacyjny w Krakowie w uzasadnieniu postanowienia z 21 lutego 2013 r., sygn. akt I ACz 167/13 stwierdził, iż „[...] Jak wynika z regulacji art. 929 § 1 k.p.c., zajęcie nieruchomości w toku postępowania egzekucyjnego obejmuje nie tylko samą tę nieruchomość, ale również wszystko to, co według przepisów prawa rzeczowego stanowi przedmiot obciążenia hipoteką. Wedle

art. 88 ust. 1 ustawy z [...] 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece, hipoteka obejmuje roszczenie właściciela o czynsz najmu lub dzierżawy, jednakże do chwili zajęcia nieruchomości przez wierzyciela hipotecznego właściciel może czynsz pobierać. Treść przytoczonych przepisów prowadzi do wniosku, że w ramach egzekucji z nieruchomości wierzyciel ma co do zasady możliwość zaspokojenia swojego roszczenia z pożytków cywilnych w postaci czynszu najmu albo dzierżawy, jakie przynosi nieruchomość, do której skierowano egzekucję. Zaspokojenie to nastąpić może jednak na szczególnych zasadach, albowiem po zajęciu nieruchomości czynsz najmu albo dzierżawy winien być uiszczany do rąk ustanowionego zarządcy (art. 934 k.p.c.), który w pierwszej kolejności dochody z tego tytułu winien przeznaczyć na pokrycie należności wymienionych w art. 940 k.p.c., a pozostałą nadwyżkę za czas do dnia przejścia własności nieruchomości na nabywcę złożyć na rachunek depozytowy sądu. Nadwyżkę tę dołącza się do ceny, która

będzie uzyskana za nieruchomość (art. 941 k.p.c.). Nie ulega tym samym wątpliwości, że wierzycielowi, który swoje roszczenie może zaspokoić tylko w drodze egzekucji z nieruchomości, nie przysługuje prawo do skierowania egzekucji wyłącznie do wierzytelności z tytułu czynszu najmu albo dzierżawy tej nieruchomości”.

Co warto podkreślić, powyższe rozważania znajdują zastosowanie również w typowej sytuacji procesowej, gdy zarządcą zajętej nieruchomości pozostaje dłużnik. Zgodnie z art. 931 § 1 k.p.c. zajęta nieruchomość pozostawia się w zarządzie dłużnika, do którego stosuje się wówczas przepisy o zarządcy. W sytuacji gdy dłużnik jest zarządcą zajętej nieruchomości, odbiera on świadczenia stanowiące dochód z zajętej nieruchomości, należności te są zajęte (art. 929), a dłużnik jako zarządca obowiązany jest rozliczać te dochody zgodnie z art. 940 i 941 k.p.c. Jak wskazuje Sąd Okręgowy w Poznaniu w uzasadnieniu do wyroku z 14 października 2015 r., sygn. akt I C 1627/14: „[...] W myśl art. 931 § 1 k.p.c., zasadą jest, iż po dokonaniu zajęcia nieruchomości jej zarząd pozostawia się dłużni-

kowi. Jeśli dłużnik nie wykonuje swych obowiązków zarządcy prawidłowo, wówczas sąd może mu odjąć zarząd i powierzyć go osobie trzeciej jako zarządcy (art. 931 § 2 k.p.c.) Jeśli zarząd nieruchomością zostaje powierzony dłużnikowi, jego uprawnienia i obowiązki są takie same jak zarządcy powołanego przez sąd, na co wskazuje wprost art. 931 § 1 k.p.c., zgodnie z którym do dłużnika sprawującego zarząd stosuje się przepisy o zarządcy [...] Z przepisów art. 940–941 k.p.c. oraz art. 1025 § 1 k.p.c. wynika bowiem, że pobrane przez zarządcę (w tym przypadku dłużnika) dochody z nieruchomości przeznaczają się w pierwszej kolejności na pokrycie kosztów wymienionych w art. 940 k.p.c., zaś ich nadwyżkę dołącza się do sumy podziału”.

Artykułu 929 § 1 k.p.c. nie można interpretować z pominięciem brzmienia artykułu 934 k.p.c. Zgodnie z nim, komornik dopiero po ustanowieniu zarządcy wzywa wskazane przez wierzyciela osoby, aby przypadające od nich tak zaległe, jak i przyszłe świadczenia, które stanowią dochód z nieruchomości, uiszczały one do rąk zarządcy. „Przepis nie ma zastosowania w sytuacji, gdy zarządcą

jest dłużnik. Wtedy bowiem dłużnik odbiera świadczenia stanowiące dochód z zajętej nieruchomości, należności te są zajęte (art. 929), a dłużnik jako zarządca obowiązany jest rozliczać te dochody zgodnie z art. 941. Przepis ma zastosowanie tylko w sytuacji, gdy zarządcą jest osoba inna niż dłużnik”³.

O tym, że art. 940 k.p.c. znajduje zastosowanie również do dłużnika będącego zarządcą, przekonuje inny z przedstawicieli doktryny: „Każdy zarządca, również dłużnik, któremu powierzono zarząd nieruchomością, ma obowiązek pokrywać z dochodów z nieruchomości należności wymienione w pkt 1–6 przepisu”⁴.

Treść art. 934 k.p.c. przesądza ponadto, że komornik może wezwać wskazane przez wierzyciela osoby, aby przypadające od nich tak zaległe, jak i przyszłe świadczenia, które stanowią dochód z nieruchomości, uiszczają do rąk zarządcy dopiero po odjęciu dłużnikowi zarządu i przekazaniu zarządu osobie trzeciej. Uzasadnienie dla takiego rozwiązania w sytuacji, gdy zarządcą pozostaje dłużnik, jest logiczne. Nie ma potrzeby odrębnego zawiadomiania dłużników zajętej wierzytelności o dokonany zajęciu nieruchomości, gdy nieruchomość pozostaje w zarządzie dłużnika. Jak wskazano wyżej, wierzytelności z tytułu czynszu najmu zajętej nieruchomości zostały zajęte z mocy samego zajęcia nieruchomości, jednak wierzytelności nie mogą trafiać bezpośrednio do komornika, komornik nie może prowadzić z nich egzekucji tak, jakby były zajęte na podstawie art. 895 i n. k.p.c. Wierzytelności z tytułu czynszu najmu powinny trafiać do dłużnika jako zarządcy zajętej nieruchomości, a dłużnik winien postępować zgodnie z art. 940 i 941 k.p.c. Oczywiście w hipotetycznej sytuacji, dłużnik, dysponując środkami z tytułu czynszu najmu, może dopuszczać się nieprawidłowości w ich rozliczaniu – będzie to stanowić jednak wyłącznie przesłankę do odebrania dłużnikowi zarządu w trybie art. 931 § 2 k.p.c. i ewentualnej od-

powiedzialności odszkodowawczej. Jeżeli środki zostaną przekazane komornikowi, a komornik z tych środków będzie zaspokajał wierzytelność objętą tytułem wykonawczym, dłużnik nie będzie mógł prawidłowo wywiązywać się z obowiązków zarządcy. Warto zwrócić w tym miejscu uwagę na niekonsekwencję ustawodawcy, który w art. 929 § 1¹ k.p.c. *in fine* wskazuje, że pobranie czynszu z góry przez dłużnika „nie zwalnia najemcy lub dzierżawcy od obowiązku zapłaty czynszu do rąk komornika”. Autor niniejszego opracowania zwraca uwagę, iż powinna nastąpić interwencja legislacyjna polegająca na zastąpieniu słowa „komornik” słowem „zarządca”.

Podsumowując, stwierdzić należy, że powtórne dokonanie zajęcia wierzytelności z tytułu czynszu najmu zajętej nieruchomości na mocy przepisów kodeksu postępowania cywilnego regulujących egzekucję z innych wierzytelności (art. 895 i n. k.p.c.) jest niedopuszczalne. W stanie faktycznym, gdzie wierzytelności z tytułu czynszu najmu były zajęte przed dokonaniem zajęcia nieruchomości, zajęcie wierzytelności w trybie egzekucji z innych wierzytelności (art. 895 i n. k.p.c.) zostaje umorzone z mocy samego prawa z chwilą dokonania zajęcia nieruchomości i nie występuje zbieg egzekucji. Artykuły 940 k.p.c. i 941 k.p.c. znajdują zastosowanie również do dłużnika będącego zarządcą zajętej nieruchomości.

Przypisy końcowe

- ¹ Ustawa z 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. 1964 Nr 43 poz. 296).
- ² Ustawa z 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (Dz.U. 1982 Nr 19 poz. 147).
- ³ Tak: T. Ereciński, H. Pietrkowski, *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom V. Postępowanie egzekucyjne*, wyd. V, Warszawa 2016, art. 934, LEX.
- ⁴ A. Adamczuk [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom II. Art. 478–1217*, wyd. IV, red. M. Manowska, Warszawa 2021, art. 940, LEX.

Elektroniczny dostęp do wiedzy

o postępowaniu sądowym i egzekucyjnym

Czytelnia Currendy to cyfrowy dostęp do wiedzy z zakresu postępowania zabezpieczającego i egzekucyjnego w zasięgu ręki. Dzięki inteligentnemu wyszukiwaniu znajdziemy odpowiedź na każde pytanie z dziedziny egzekucji sądowej.

Bogate metody wyszukiwania

Wyszukiwanie w wybranych publikacjach po tytule, autorze, datach, frazach czy kategoriach.

Przeglądanie zakładek

Dzięki możliwości przeglądania zakładek nie tracimy czasu na porównywanie zaznaczonych fragmentów.

Sprawną nawigacją

W panelu Czytelni wyświetla się informacja o numerze części, rozdziału i podrozdziału.

Aktywne spisy treści

Wystarczy jedno kliknięcie w wybraną linijkę spisu treści, a zostajemy automatycznie przekierowani do wskazanej części publikacji.

Webinaria na gorące tematy

Wykłady z zakresu przepisów i rozwiązań bieżących problemów egzekucji prowadzone przez autorytety z dziedziny prawa.

Oплата od wniosku o wpis hipoteki przymusowej a koszty komornicze

Przedmiotem niniejszego artykułu jest ustalenie, czy komornik sądowy powinien uiszczać opłatę od wniosku o wpis hipoteki przymusowej w księgę wieczystą nieruchomości. Rozważania te *per analogiam* odnoszą się do opłat z tytułu złożonych wniosków o udostępnienie danych o dłużniku ze zbiorów Zakładu Ubezpieczeń Społecznych czy urzędu skarbowego.

DR JOANNA SZACHTA
Prawnik w kancelarii komorniczej

1. Wstęp

Skoro ustalono¹ już, że dopuszczalna jest samodzielna egzekucja kosztów komorniczych przez komornika sądowego, który koszty te ustalił, należy określić, jakie sposoby egzekucji w tym celu zostaną zasto-

sowane. Oczywiście w pierwszej kolejności sięgniemy po te najpewniejsze, najmniej skomplikowane i co do zasady najmniej dokuczliwe dla dłużnika. Do nich zaliczyć można w szczególności egzekucję z wynagrodzenia za pracę, egzekucję z wierzytelności oraz egzekucję z wierzytelności zgromadzonych na rachunkach bankowych.

Dopuszczalne jest złożenie wniosku przez komornika sądowego o wpis hipoteki przymusowej na nieruchomości dłużnika (art. 109 ust. 1 u.k.w.h.²), lecz już w tym miejscu należy wyraźnie zaznaczyć, że nie jest to sposób

egzekucji. Podstawą egzekucji kosztów komorniczych jest prawomocne postanowienie zawierające wezwanie do uiszczenia tych kosztów, które nie podlega zaopatrzeniu w klauzulę wykonalności (art. 4 u.k.k.³). Stąd też organ egzekucyjny dysponuje tytułem wykonawczym, określonym w przepisach kodeksu postępowania cywilnego (art. 776 k.p.c.⁴).

Na tle powyższego pojawia się istotne pytanie: czy komornik sądowy jest zobowiązany do uiszczenia opłaty od wniosku o wpis hipoteki przymusowej w związku z przedłożonym tytułem wykonawczym – postanowieniem komornika, którym ustalono koszty komornicze?

2. Charakter hipoteki przymusowej

Celem hipoteki jest zabezpieczenie wierzytelności do określonej sumy pieniężnej (art. 68 ust. 1–2 u.k.w.h.). Dodatkowo chroni ona wierzyciela przed działaniami dłużnika, skutkującymi wyzbyciem się majątku⁵, a także pozwala na zaspokojenie wierzyciela z pierwszeństwem przed wierzycielami osobistymi dłużnika. Omawiana hipoteka ma charakter przymusowy, co oznacza, że powstaje ona bez konieczności wyrażenia zgody przez właściciela nieruchomości, a nawet wbrew jego woli⁶. Wpis w dziale IV księgi wieczystej nieruchomości dokonywany jest na wniosek wierzyciela – podmiotu dysponującego tytułem wykonawczym. Powstanie hipoteki przymusowej jest zatem zależne od woli wierzyciela⁷. Hipoteka zabezpiecza również mieszczące się w sumie hipoteki roszczenia o odsetki, przyznane koszty postępowania oraz inne świadczenia uboczne, jeżeli zostały wymienione w dokumencie, który stanowi podstawę wpisu (art. 69 u.k.w.h.).

Mając na względzie powyższe – wobec dysponowania przez organ egzekucyjny tytułem wykonawczym – prawomocnym postanowieniem, w którym ustalone zostały

Fot. Canva matka. Wariatka

koszty komornicze, ma on możliwość uzyskania⁸ hipoteki przymusowej na nieruchomości dłużnika.

Hipoteka przymusowa nie jest sposobem ani rodzajem egzekucji⁹. Jest to środek mający na celu jedynie zabezpieczenie wierzytelności. Jej wpis nie prowadzi do zaspokojenia wierzyciela ani do wszczęcia postępowania egzekucyjnego czy egzekucji¹⁰. Ułatwia jedynie zaspokojenie wierzyciela, m.in. w przypadku sprzedaży nieruchomości w drodze przetargu z kwoty uzyskanej ze sprzedaży zaspakają się należności zabezpieczone hipoteką przed innymi należnościami wymienionymi w art. 1025 k.p.c.¹¹

3. Opłaty egzekucyjne

Koszty komornicze dzieli się na wydatki oraz opłaty egzekucyjne¹². To ciężar ekonomiczny, który ponoszony jest przez uczestnika postępowania egzekucyjnego względem

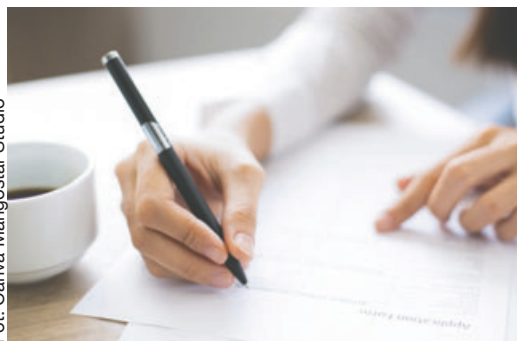
ŚCIGAŃCIE LUB POBRANIE OPŁATY EGZEKUCYJNEJ JEST ZARÓWNO PRAWEM, JAK I OBOWIĄZKIEM KOMORNIKA SĄDOWEGO.

komornika sądowego¹³. Zamknięty katalog wydatków określony został w art. 6 u.k.k., o czym świadczy użycie wyrażenia „wydatkami są”. Nie jest to przykładowa lista wydatków, a określone zostały w sposób precyzyjny koszty, które stanowią wydatki. Z tej przyczyny do wydatków nie można zaliczyć chociażby prowizji za transakcje dokonywane kartą płatniczą, jeżeli komornik sądowy umożliwi dłużnikowi dokonywanie wpłat właśnie poprzez skorzystanie z terminala płatniczego. Nie sposób taką prowizją obciążyć strony. Wydatkiem w znaczeniu art. 6 u.k.k. nie mogą być inne koszty niż określone w tym przepisie. Pozostałe wydatki stanowić mogą koszty działalności egzekucyjnej (art. 152 u.k.s.)¹⁴. W przypadku gdy zaliczka nie wystarczy na pokrycie wydatków, wydatki te ponosi tymczasowo komornik (art. 7 ust. 5 u.k.k.). Jedyne sygnalizacyjnie należy wskazać – bowiem nie jest to przedmiotem niniejszego opracowania – że interesującym problemem jest określenie, czy jest to uprawnienie komornika, czy też obowiązek. Niemniej jednak należy zauważyć, że może zdarzyć się sytuacja, kiedy to komornik wyda postanowienie o pobraniu brakującej zaliczki od strony. Dopuszczalne jest ustalenie tej kwoty wraz z opłatą egzekucyjną, m.in. w postanowieniu o umorzeniu postępowania egzekucyjnego z uwagą na stwierdzenie bezskuteczności egzekucji.

Rozróżnienie wydatków od opłat ma istotne znaczenie z perspektywy art. 149 u.k.s.¹⁵ oraz problematyki niniejszego artykułu. Prawidłowe rozróżnienie opłat od wydatków będzie

wiązało się następnie z określeniem, czy organ egzekucyjny powinien uiścić opłatę od wniosku o wpis hipoteki przymusowej w księgę wieczystą nieruchomości.

Ściągnięcie lub pobranie opłaty egzekucyjnej jest zarówno prawem, jak i obowiązkiem komornika sądowego¹⁶. Organ egzekucyjny nie może ustalić opłaty w innej wysokości niż przewidują to przepisy prawa (art. 27, 29 u.k.k.). Wyraźne określenie górnej i dolnej granicy opłaty przyczynia się do zagwarantowania podmiotom pewności prawa. Komornik sądowy nie może ani ustalić opłaty wyższej niż określona w ustawie, ani nie może zmniejszyć tej opłaty¹⁷. Nie jest ona bowiem należnością komornika. W ustawie o komornikach sądowych wyraźnie przewidziano, że opłata egzekucyjna stanowi niepodatkową należność budżetową o charakterze publicznoprawnym pobieraną za czynności, o których mowa w art. 3 ust. 3 pkt 1–2a u.k.s.¹⁸ Opłata egzekucyjna jest zatem należnością budżetową, jeżeli dotyczy: (1) wykonywania orzeczeń sądowych w sprawach o roszczenia pieniężne i niepieniężne oraz zabezpieczenie roszczeń, w tym europejskich nakazów zabezpieczenia na rachunku bankowym, z uwzględnieniem wyjątków przewidzianych w ustawie z 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 2020 r. poz. 1575, 1578 i 2320 oraz z 2021 r. poz. 11); (2) wykonywania innych tytułów wykonawczych oraz tytułów egzekucyjnych, które podlegają wykonaniu

Fot. Canva Mangostar Studio

w drodze egzekucji sądowej bez zaopatrywania ich w klauzulę wykonalności, a także wykonywania postanowień o zabezpieczeniu środka dowodowego oraz postanowień nakazujących wydanie środka dowodowego w postępowaniu w sprawach własności intelektualnej. Oznacza to, że chociażby opłata za doręczenie zawiadomień sądowych na zlecenie sądu oraz za ustalanie aktualnego adresu zamieszkania adresata (art. 41 u.k.k.) nie jest należnością, o której mowa w art. 149 ust. 1 u.k.s.

Wynagrodzenie komornika potrącane jest bezpośrednio z opłat egzekucyjnych. Zatem opłaty egzekucyjne nie mają charakteru wynagrodzenia komornika za dokonywane czynności, lecz są należnością Skarbu Państwa, a komornik sądowy otrzymuje jedynie wynagrodzenie, odmiennie niż miało to miejsce pod rządami ustawy o komornikach sądowych i egzekucji¹⁹. Opłaty ustalone na podstawie tej ustawy stanowiły w całości przychód komornika²⁰. Wówczas przeznaczane były na pokrycie kosztów działalności egzekucyjnej komornika²¹. Obecnie opłaty egzekucyjne służą temu celowi jedynie pośrednio, bowiem dzięki nim komornik otrzymuje wynagrodzenie, które przeznacza na finansowanie kosztów działalności egzekucyjnej.

4. Opłata od wniosku o wpis hipoteki przymusowej

Hipoteka jest ograniczonym prawem rzeczowym (art. 244 k.c.)²². Zgodnie z art. 42 u.k.s.s.c.²³ od wniosku o wpis w księdze wieczystej nieruchomości ograniczonego prawa rzeczowego pobiera się opłatę w wysokości 200 zł. Mając na uwadze powyższe rozważania i ustalenie, że opłaty egzekucyjne są należnością publicznoprawną, konsekwencją powinno być wezwanie urzędu skarbowego właściwego ze względu na siedzibę kancelarii do uiszczenia opłaty od wniosku dotyczą-

Fot. Canva Jirapong Manustrong

cego wpisu hipoteki. Jest to przecież urząd skarbowy, na którego rachunek przekazywane są przez organ egzekucyjny opłaty egzekucyjne po potrąceniu wynagrodzenia prowizyjnego (art. 149 ust. 2 u.k.s.).

Zauważyć ponadto należy, że na podstawie art. 94 u.k.s.s.c. Skarb Państwa jest zwolniony od uiszczania opłat. Zatem od wniosku Skarbu Państwa o wpis hipoteki przymusowej nie będzie pobrana opłata. Jak trafnie wskazuje się w judykaturze, beneficjent opłaty nie może być jednocześnie podmiotem zobowiązanym do jej uiszczenia²⁴. Komornik sądowy działa w imieniu Skarbu Państwa, ponieważ ustalona postanowieniem opłata jest należnością Skarbu Państwa, a nie organu egzekucyjnego.

Analogiczna sytuacja ma miejsce w przypadku podejmowania przez komornika sądowego czynności egzekucyjnych w celu

5. Wnioski

Postępowanie egzekucyjne stanowi sytuację przymusową dla dłużnika. Nie zawsze istnieje konieczność zastosowania wskazanych w kodeksie postępowania cywilnego sposobów egzekucji, np. z wynagrodzenia za pracę. Niekiedy sama świadomość możliwości zastosowania tychże sposobów w celu wyegzekwowania określonej należności motywuje dłużnika do zaspokojenia wierzyciela. Podobnie jest z egzekwowaniem kosztów komorniczych. Niekiedy komornik nie ma sposobności wyegzekwowania należnych mu kosztów. Częstokroć zdarza się, że wprowadzenie tych środków okazuje się bezskuteczne. Wówczas pomocne może okazać się złożenie wniosku o wpis w księgę wieczystą nieruchomości hipoteki przymusowej. Oczywiście nie jest to sposób czy rodzaj egzekucji, ale dokonanie wpisu przez sąd może odnieść założony cel – uiszczenie ustalonych prawomocnym postanowieniem kosztów komorniczych.

wyegzekwowania kosztów komorniczych – jeżeli obejmują one opłaty egzekucyjne wskazane w art. 149 ust. 1 u.k.k., to komornik podejmuje działania na rzecz Skarbu Państwa, a zatem konieczne powinno być uiszczenie zaliczki na wydatki. Mając na względzie zapatrywanie, że nie jest pożądane ani racjonalne uiszczanie przez Skarb Państwa opłaty od wniosku o dokonanie wpisu w księgę wieczystą nieruchomości w celu wyegzekwowania należności budżetowych, uznać należy, że Skarb Państwa jest również zwolniony z obowiązku uiszczenia opłaty od wniosku o udostępnienie danych o dłużniku z zasobów Zakładu Ubezpieczeń Społecznych oraz Urzędu Skarbowego. Oznacza to, że komornik sądowy, który prowadzi postępowanie egzekucyjne w celu wyegzekwowania opłat egzekucyjnych, o których mowa w art. 149 u.k.s., dokonuje wskazanych zapytań za darmo.

”
KOMORNIK SĄDOWY DZIAŁA
W IMIENIU SKARBU PAŃSTWA,
PONIEWAŻ USTALONA
POSTANOWIENIEM OPŁATA JEST
NALEŻNOŚCIĄ SKARBU PAŃSTWA,
A NIE ORGANU EGZEKUCYJNEGO.

Mając na względzie powyższe, należy zastanowić się, czy komornik sądowy, który składa wniosek o wpis hipoteki przymusowej, zobligowany jest do uiszczenia opłaty stałej od złożonego wniosku, czy być może jest on zwolniony od tego obowiązku lub – *de lege ferenda* – powinien być?

Odróżnić należy dwie sytuacje, a mianowicie: podejmowanie przez komornika sądowego czynności w celu wyegzekwowania opłat będących należnością publicznoprawną, a zatem ustalonych na podstawie ustawy o komornikach sądowych, od opłat ustalonych na podstawie ustawy o komornikach sądowych i egzekucji. Przychylając się do poglądu, że opłaty ustalone na podstawie ustawy z 1997 r. stanowią w całości przychód komornika, należy dojść do przekonania, że nie będą one traktowane priorytetowo w tym znaczeniu, że komornik sądowy będzie zobowiązany do pokrycia opłaty od ewentualnego wniosku o wpis hipoteki w księgę wieczystą nieruchomości. Dodatkowo wyróżnić należy wezwanie do uiszczenia należności tytułem poniesionych przez komornika wydatków,

które nie znalazły pokrycia w uiszczonych zaliczce. Wydatki nie są ani wynagrodzeniem komornika, ani należnością budżetu państwa. Z tej przyczyny, również w przypadku złożenia przez komornika sądowego wniosku o wpis hipoteki przymusowej w celu zabezpieczenia ustalonych kosztów postępowania egzekucyjnego w postaci poniesionych i niezapłaconych przez strony wydatków, organ egzekucyjny nie będzie korzystał ze zwolnienia od opłaty tytułem wniosku o wpis ograniczonego prawa rzeczowego.

Zdaje się, że odmiennie rzecz ma się w odniesieniu do wniosku o wpis w księgę wieczystą nieruchomości, który ma zabezpieczyć opłaty egzekucyjne ustalone prawomocnym postanowieniem komornika sądowego na podstawie ustawy o kosztach komorniczych z 28 lutego 2018 r. Opłaty egzekucyjne nie są przychodem ani dochodem komornika sądowego, stanowią one – jak wyraźnie przewidział ustawodawca – należność budżetu państwa. Komornik nie podejmuje czynności egzekucyjnych czy mających za zadanie zabezpieczyć wierzytelność na swoją rzecz, a na rzecz Skarbu Państwa. Z tej przyczyny komornik sądowy działający w imieniu Skarbu Państwa, w celu zabezpieczenia ustalonych kosztów komorniczych, nie powinien ponosić opłaty w wysokości 200 zł tytułem wniosku o wpis w księgę wieczystej hipoteki.

Mając na względzie nieoczywistość przedstawionego stanowiska, postulować należy wprowadzenie do tytułu IV zatytułowanego „Zwolnienie od kosztów sądowych” ustawy z 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych zwolnienia o charakterze podmiotowo-przedmiotowym w postaci braku obowiązku uiszczenia przez komornika sądowego opłat z tytułu dokonywania czynności w celu wyegzekwowania lub zabezpieczenia opłat egzekucyjnych, będących należnością o charakterze publicznoprawnym.

Fot. Canva dla65

Przypisy końcowe

- ¹ J. Szachta, *Egzekucja kosztów komorniczych*, „Nowa Currenda” 2022, nr 1, s. 9–19.
- ² Ustawa z 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotecę (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 2204 z późn. zm.), dalej: u.k.w.h.
- ³ Ustawa z 28 lutego 2018 r. o kosztach komorniczych (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 210 z późn. zm.), dalej: u.k.k.
- ⁴ Ustawa z 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 1805 z późn. zm.), dalej: k.p.c.
- ⁵ Szerzej: K. Niekrasz-Gierejko, *Sprzedż nieruchomości zadłużonych*, „Nieruchomości” 2020, nr 12, s. 9 i n.
- ⁶ J. Pisuliński [w:] B. Jelonek-Jarco, M. Kućka, Ł. Przyborowski, B. Swaczyna, J. Zawadzka, J. Pisuliński, *Komentarz do ustawy o księgach wieczystych i hipotecę [w:] Ustawa o księgach wieczystych i hipotecę. Przepisy o postępowaniu wieczystoksięgowym. Komentarz*, Warszawa 2014, komentarz do art. 109, LEX/el.; M. Szwanenfeld, *Głosa do postanowienia SN z dnia 20 marca 2003 r.*, III CKN 205/00, OSP 2005, nr 5, s. 58; E. Pietrusiński, *Hipoteka przymusowa na nieruchomości stanowiącej wspólny majątek małżonków zabezpieczająca wierzytelności publicznoprawne na podstawie decyzji administracyjnej*, St.PiA 2019, nr 1, s. 31.
- ⁷ T. Czech [w:] *Księgi wieczyste i hipoteka. Komentarz*, Warszawa 2014, komentarz do art. 109, LEX/el.; R. Kołodziej, *Hipoteka przymusowa*, „Nieruchomości” 2010, nr 1, s. 7 i n.
- ⁸ Hipoteka przymusowa może zostać wyłącznie uzyskana, nigdy nie ustanowiona – ustanawiana jest hipoteka umowna (por. I. Heropolitańska [w:] I. Heropolitańska, A. Tutodziecka, K. Hrycków-Mycska, P. Kuglarz, *Ustawa o księgach wieczystych i hipotecę oraz przepisy związane. Komentarz*, wyd. 5, Warszawa 2021, komentarz do art. 109, Legalis).
- ⁹ Postanowienie SN z 7 listopada 2014 r., IV CSK 76/14, LEX nr 1583511; B. Przyniczka [w:] *Ustawa o księgach wieczystych i hipotecę. Komentarz*, red. M. Fras, M. Habdas, Warszawa 2021, art. 109, s. 926; S. Rudnicki, *Głosa do uchwały SN z dnia 4 lutego 1997 r.*, III CZP 65/96, PS 1998, nr 1, s. 65.
- ¹⁰ J. Kisielińska, *Wpis hipoteki przymusowej na zabezpieczenie roszczenia pauliańskiego. Głosa do postanowienia SN z dnia 7 listopada 2014 r.*, IV CSK 76/14, M.Pr.Bank. 2016, nr 3, s. 44–49. E. Pietrusiński, *Hipoteka przymusowa na nieruchomości stanowiącej wspólny majątek małżonków zabezpieczająca wierzytelności publicznoprawne na podstawie decyzji administracyjnej*, St.PiA 2019, nr 1, s. 31–36.
- ¹¹ Por. K. Łoza, *Głosa do uchwały SN z dnia 7 grudnia 2006 r.*, III CZP 108/06, „Rejent” 2009, nr 1, s. 152–160; K. Siwiec, *Hipoteka przymusowa – wybrane zagadnienia*, „Nieruchomości” 2015, nr 2, s. 9 i n.
- ¹² Szerzej: J. Szachta, *Finansowanie postępowania egzekucyjnego w Polsce: zagadnienia wybrane*, „International Humanitarian University Herald. Jurisprudence” 2021, nr 50, s. 122–125.
- ¹³ M. Uliasz, *Przychód czy wynagrodzenie prowizyjne, czyli o problemie intertemporalnym*, PPE 2018, nr 12, s. 7–8; A. Mendrek, [w:] *Analiza i ocena ustawy o komornikach sądowych oraz ustawy o kosztach komorniczych*, red. A. Marciniak Sopot 2018, s. 486.
- ¹⁴ R. Fronczek [w:] *Ustawa o komornikach sądowych. Ustawa o kosztach komorniczych. Kodeks Etyki Zawodowej Komornika Sądowego. Komentarz*, red. J. Świeczkowski, M. Świeczkowska-Wójcikowska, Warszawa 2020, s. 1042.
- ¹⁵ Ustawa z 22 marca 2018 r. o komornikach sądowych (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 850 z późn. zm.), dalej: u.k.s.
- ¹⁶ J. Świeczkowski, *Potrzeba stosowania prawidłowej wykładni przepisów zawierających zbliżone pojęcia (na przykładzie postępowania egzekucyjnego)*, PPE 2004, nr 5–6, s. 97.
- ¹⁷ J. Szachta, *Kumulacja podstaw umorzenia a wysokość opłaty – opłata stała czy stosunkowa?*, PPE 2020, nr 10, s. 41.
- ¹⁸ Wyrok WSA w Gliwicach z 19 lutego 2020 r., I SA/Gl 1459/19, LEX nr 2814552.
- ¹⁹ Ustawa z 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (t.j. Dz.U. z 2018 r. poz. 1309 z późn. zm.).
- ²⁰ M. Uliasz, *Przychód czy wynagrodzenie prowizyjne, czyli o problemie intertemporalnym*, PPE 2018, nr 12, s. 7–23. Odmienne: Wyrok WSA w Poznaniu z 17 grudnia 2020 r., I SA/Po 436/20, LEX nr 3109703; Wyrok WSA w Poznaniu z 29 września 2021 r., I SA/Po 377/21, LEX nr 3247861.
- ²¹ A. Marciniak [w:] *Ustawa o komornikach sądowych i egzekucji. Komentarz*, wyd. VI, Warszawa 2014, art. 43.
- ²² Ustawa z 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1740 z późn. zm.), dalej: k.c.
- ²³ Ustawa z 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 2257 z późn. zm.), dalej: u.k.s.s.c.
- ²⁴ Postanowienie SN z 8 maja 2013 r., I CZ 109/12, LEX nr 1353075.

Już w sklepie Currenda!

www.sklep.currenda.pl

Zasady postępowania egzekucyjnego a standardy wykonywania zawodu komornika sądowego

Aleksandra Monarcha-Matlak
Dominika Skoczylas

 CURRENDA

DOSTĘPNA W CZYTELNI

www.czytelnia.currenda.pl

Już w sklepie Currenda!

www.sklep.currenda.pl

Sądowe postępowanie egzekucyjne

Nowe rozwiązania prawne

redakcja naukowa

Radosław Flejszar

OSRODEK NAUKOWO-SZKOLENIOWY
PRZY KRAJOWEJ RADZIE KADROWICZNEJ

CURRENDA

DOSTĘPNA W CZYTELNI

www.czytelnia.currenda.pl

Rozporządzenie nieruchomością po jej zajęciu – zagadnienia wybrane

MONIKA GED
radca prawny

Postępowanie egzekucyjne należy postrzegać przez pryzmat jego dynamiki. Oznacza to, że niejednokrotnie w jego przebiegu zaobserwować można wiele zmian determinujących jego kontynuację. Zmusiło to ustawodawcę do ich uwzględnienia, czemu dał wyraz w regulacjach ogólnych oraz dotyczących poszczególnych sposobów egzekucji.

Uwagi wstępne

Za najważniejsze należy uznać przekształcenia podmiotowe po stronie wierzyciela i dłużnika oraz zmiany w obszarze majątkowym. Przedmiotem zainteresowania niniejszego opracowania będą drugie z przemian, zachodzące w trakcie egzekucji z nieruchomości. Zgodnie z wolą ustawodawcy, zasadniczo nie wpływają one na dalszy bieg egzekucji. Nie oznacza to jednak, że należy je całkowicie ignorować. Wręcz przeciwnie, wymagane jest baczne ich badanie, aby nie doszło do pokrzywdzenia osób trzecich. Jednak wyraźne rozgraniczenie przypadków, w których egzekucję można kontynuować, a w których nie – wobec skromnej materii normatywnej – wymagało wypracowania linii interpretacyjnej pozwalającej na właściwe stosowanie przepisów.

Ogólna zasada prowadzenia egzekucji wynika z art. 803 k.p.c.¹ Zgodnie z nim, tytuł wykonawczy stanowi podstawę do prowadzenia egzekucji o całe objęte nim roszczenie i ze wszystkich części majątku dłużnika, chyba że z treści tytułu wynika co innego. Od zasady tej istnieją jednak wyjątki. W orzecznictwie wymienia się art. 930 § 1 k.p.c. jako jeden z wyjątków od zasady, według której

”
OGÓLNA ZASADA PROWADZENIA EGZEKUCJI WYNIKA Z ART. 803 K.P.C. ZGODNIE Z NIM, TYTUŁ WYKONAWCZY STANOWI PODSTAWĘ DO PROWADZENIA EGZEKUCJI O CAŁE OBJĘTE NIM ROSZCZENIE I ZE WSZYSTKICH CZĘŚCI MAJĄTKU DŁUŻNIKA, CHYBA ŻE Z TREŚCI TYTUŁU WYNIKA CO INNEGO.

zaspokojenie wierzyciela może nastąpić wyłącznie z majątku osobistego dłużnika².

Czy wyjątek ten należy interpretować ściśle? Otóż przyjmuje się, że konstytucyjna zasada ochrony własności wyrażona w art. 21 ust. 1 oraz art. 61 ust. 1 i 3 Konstytucji RP nakazuje zachowanie rygorystyki przy kształtowaniu granic, w których majątek osoby niebędącej dłużnikiem może zostać użyty do zaspokojenia cudzego długu³. Z poglądem tym należy się zgodzić. Zasadniczo bowiem zajęciu podlega nieruchomość stanowiąca własność dłużnika. Normatywnie określono jednak przesłanki, na podstawie których egzekucję można kontynuować pomimo przejścia prawa własności na inny niż dłużnik podmiot. Jednak przez wzgląd na cel zawarty w wymienionym przepisie, niektórzy przedstawiciele doktryny dostrzegają konieczność szerokiego rozumienia pojęcia rozporządzenia nieruchomością. Z drugiej strony mamy do czynienia ze stanowiskiem umiarkowanym, ważącym potrzebę ochrony interesu zarówno wierzyciela, jak i nabywcy nieruchomości. Zdania są podzielone, co wpływa również na praktykę, która kształtowana jest nie tylko przez poglądy wypracowane w nauce, ale również przez całościową regulację z obszaru postępowania egzekucyjnego. Z drugiej strony należy zastanowić się, czy rozporządzenie nieruchomością przez dłużnika w toku egzekucji wpływa wyłącznie na egzekucję zainicjowaną wnioskiem wierzyciela dłużnika – zbywcy nieruchomości. Praktyka wskazuje, że tego rodzaju rozporządzenia dotyczą również uprawnień wierzyciela nabywcy nieruchomości. Dostrzegł to również ustawodawca. Wskazane zagadnienia stanowią przedmiot niniejszych rozważań.

Aktualne brzmienie art. 930 § 1 k.p.c.

Zgodnie z aktualnym brzmieniem art. 930 § 1 k.p.c. rozporządzenie nieruchomością po jej zajęciu nie ma wpływu na dalsze postępowanie.

Nabywca może uczestniczyć w postępowaniu w charakterze dłużnika. W każdym razie czynności egzekucyjne są ważne w stosunku tak do dłużnika, jak i do nabywcy.

Ustawodawca zróżnicował skutki rozporządzenia nieruchomości dokonanego przez dłużnika po jej zajęciu. Podstawowym z nich jest skutek procesowy w postaci bezskuteczności rozporządzenia nieruchomości w stosunku do dalszego biegu postępowania egzekucyjnego⁴. Przepis ten odnosi się również do skutku materialnoprawnego, jakim jest faktyczne przejście prawa własności na nabywcę nieruchomości. Oznacza to, tworzy on fikcję prawną, polegającą na uznaniu dłużnika za właściciela nieruchomości na potrzeby prowadzonej egzekucji, pomimo wystąpienia skutku prawnorzeczowego w postaci przejścia własności nieruchomości⁵. Egzekucja z nieruchomości jest kontynuowana tak, jakby do rozporządzenia nie doszło.

W obecnym stanie prawnym nie budzi zastrzeżeń, że zakresem zastosowania art. 930 § 1 k.p.c. objęto przypadki przeniesienia własności nieruchomości w drodze czynności prawnej⁶.

Ustalenie, czy w konkretnej sprawie dopuszczalne jest zastosowanie omawianego przepisu, wymaga zbadania dwóch elementów. Pierwszego – odnoszącego się do rozporządzenia nieruchomości oraz drugiego – momentu wyznaczającego powstanie skutków zajęcia nieruchomości. Rozważania należy rozpocząć od ustalenia, jakie sytuacje należy kwalifikować jako rozporządzenie nieruchomości w świetle art. 930 § 1 k.p.c.

Orzeczenia sądowe – zniesienie współwłasności nieruchomości, dział spadku, podział majątku wspólnego małżonków

Przyjmuje się, że zmiana spowodowana orzeczeniem sądu na skutek podziału majątku wspólnego, działu spadku lub zniesienia współwłasności nieruchomości nie ma charakteru rozporządzenia tą nieruchomości w rozumieniu art. 930 § 1 k.p.c.⁷ Oznacza to, że w razie skierowania egzekucji do nieruchomości, której jednym ze współwłaścicieli jest dłużnik, a która to nieruchomość orzeczeniem sądu znoszącym współwłasność

została przyznana na wyłączną własność współwłaścicielowi niebędącemu dłużnikiem, art. 930 § 1 k.p.c. nie znajduje zastosowania⁸. Podobnie należy traktować orzeczenie sądowe wydane w wyniku uwzględnienia zgodnego wniosku uczestników postępowania po zajęciu tej nieruchomości⁹. Zmiana ta nie wynika z oświadczenia woli złożonego przez dłużnika, lecz z orzeczenia sądu. Nie należy zatem zrównywać jej do skutków przewidzianych w art. 930 § 1 k.p.c. Pogląd ten jest przytaczany w większości publikacji dotyczących tego zagadnienia¹⁰.

Można jednak spotkać stanowiska idące dalej, tj. opowiadające się za potrzebą zapewnienia wierzycielowi jak najszerszej ochrony przed niekorzystnymi działaniami dłużnika. W tym kontekście P. Borkowski postuluje, aby zakresem tego pojęcia objąć również wszelkie działania dłużnika, które same w sobie nie wywołują skutku rozporządzającego, ale do niego prowadzą¹¹. Autor zalicza do nich w szczególności działania takie jak: wystąpienie z wnioskiem o zniesienie współwłasności (dział spadku, podział majątku wspólnego małżonków) przez przyznanie jej na wyłączną własność osoby niebędącej dłużnikiem; uznanie takiego wniosku innego ze współwłaścicieli; uznanie żądania w sprawie o zasiedzenie lub przyznanie twierdzeń wnioskodawcy w takiej sprawie, mające doprowadzić do stwierdzenia przez sąd zasiedzenia; uznanie powództwa w sprawie prowadzonej na podstawie art. 231 k.c. lub w sprawie o przeniesienie własności przedmiotu darowizny na darczyńcę oraz wszelkie przypadki celowej biernej postawy dłużnika w wymienionych postępowaniach¹². W literaturze można również spotkać stanowisko opowiadające się za tym, aby każda zmiana w stanie prawnym nieruchomości nie wpływała na dalszy przebieg egzekucji¹³. Pogląd ten argumentuje się koniecznością zapobieżenia sytuacjom, w których wierzyciel egzekwujący zostałby pozbawiony możliwości ochrony jego interesów¹⁴.

Przedstawione poglądy wydają się jednak zbyt daleko idące. Po pierwsze zważywszy należy, że w przypadku zgodnego wniosku wszystkich współwłaścicieli co do sposobu zniesienia współwłasności, sąd wydaje postanowienie odpowiadające treści wniosku, jeżeli spełnione są wymagania z art. 621 k.p.c., a projekt podziału nie sprzeciwia się prawu, zasadom współżycia społecznego ani nie narusza w sposób rażący interesu osób uprawnionych (art. 622 § 2 k.p.c.). Przytoczony przepis określa zatem szereg przesłanek, którymi sąd musi się kierować, oceniając zgodny wniosek. W doktrynie podnosi się, że przepis ten nie zapewnia niezbędnej wierzycielowi ochrony, gdyż wyłącznie naruszenie interesu osób uprawnionych może przemawiać za nieuwzględnieniem wniosku przez sąd¹⁵. W orzecnictwie sądowym niejednokrotnie podnoszono, że proponowany przez współwłaścicieli sposób zniesienia współwłasności może zostać oceniony negatywnie przez sąd w razie wystąpienia jednej z wymienionych w art. 622 § 2 k.p.c. przesłanek, w tym z uwagi na interes wierzyciela egzekwującego¹⁶. Ponadto, rozpoznając zgodny wniosek współwłaścicieli, sąd powinien ich wysłuchać co do motywów, którymi się kierowali, oraz uzasadnienia wnioskowanego sposobu podziału¹⁷. Ponadto, jeżeli w wyniku zgodnego wniosku uczestników miałyby dojść do przyznania wyłącznie jednemu z nich znacznej części dzielonego

Fot. Canva Diego Ramirez z Pexels

majątku albo też wszystkich nieruchomości, oczywiście jest, że w razie pojawienia się wątpliwości taki podział będzie rażąco naruszał interesy podmiotów uprawnionych. Nie można wszakże traktować każdego przypadku zniesienia współwłasności jako naruszającego interesy wierzyciela, gdy chociażby istnieją inne składniki majątku dłużnika, z których wierzyciel może się zaspokoić. Nie należy zatem apriorycznie przyjmować, że sąd, dokonując oceny takich wniosków, w każdym przypadku błędnie oceni zamiar stron.

Należy również mieć na względzie przysługujące wierzycielowi środki ochrony przed działaniami dłużnika. Przede wszystkim wierzyciel może wnioskować o zajęcie prawa dłużnika do działu majątku. Zajęcie takie z mocy prawa obejmuje wszystko to, co dłużnikowi z takiego działu przypadnie (art. 912 k.p.c.). O zajęciu zawiadamia się ponadto wszystkie osoby, przeciwko którym dłużnikowi przysługuje prawo żądania działu. Doręczenie tym osobom zawiadomienia o zajęciu stanowi zabezpieczenie dla wierzyciela przed ewentualnymi wypłatami dokonanymi do rąk dłużnika. Wymieniony przepis kształtuje realne uprawnienie wierzyciela, natomiast faktyczne skorzystanie z niego zależy wyłącznie od jego decyzji.

Należy również mieć na uwadze, że dokonanie zajęcia na podstawie art. 912 k.p.c. uprawnia wierzyciela do samodzielnego zainicjowania postępowania w przedmiocie działu majątku. Gdyby zatem uznać, że przez rozporządzenie w rozumieniu art. 930 § 1 k.p.c. należy rozumieć również orzeczenie sądowe znoszące współwłasność, w efekcie doszłoby do absurdalnych wniosków. Uprawnienie wierzyciela do inicjowania postępowania działowego okazałoby się iluzoryczne. Wywołane takim wnioskiem zniesienie współwłasności nie wywołałoby żadnego wpływu na bieg prowadzonej egzekucji z nieruchomości (udziału we współwłasności), a jednocześnie dokonane zajęcie objęłoby wszystko

to, co dłużnikowi przypadłoby z działu. Doszłoby w takiej sytuacji do nieuzasadnionego uprzywilejowania pozycji wierzyciela, który mógłby uzyskać kwoty należne dłużnikowi z tytułu rozliczeń, z jednoczesną możliwością kontynuowania egzekucji, która przeszła na własność współwłaściciela niebędącego dłużnikiem. Za koniecznością odrzucenia proponowanej szerokiej wykładni rozporządzenia w świetle art. 930 § 1 k.p.c. przemawiają również dalsze argumenty.

O ZAJĘCIU ZAWIADAMIA SIĘ PONADTO WSZYSTKIE OSOBY, PRZECIWKO KTÓRYM DŁUŻNIKOWI PRZYSŁUGUJE PRAWO ŻĄDANIA DZIAŁU.

Przyjęte przez autorkę stanowisko nie zmierza jednak do pozbawienia wierzyciela egzekwującego należnej mu ochrony. W uchwale składu siedmiu sędziów z 11 października 1980 r., III CZP 37/80¹⁸, Sąd Najwyższy trafnie przyjął, że w systemie prawnym opartym na zasadzie równości (w sensie równouprawnienia stron – również wierzyciela i dłużnika) wierzyciel nie może być bezradny wobec osób, które utrudniają albo wręcz uniemożliwiają realizację jego prawem chronionego interesu.

Wydanie przez sąd postanowienia w przedmiocie zniesienia współwłasności nieruchomości, nawet gdy postępowanie inicjowane jest zgodnym wnioskiem dłużnika oraz pozostałych współwłaścicieli, nie pozbawia wierzyciela możliwości dochodzenia uznania takich działań za bezskuteczne wobec niego. W orzecznictwie Sądu Najwyższego ugruntowany jest bowiem pogląd o dopuszczalności zaskarżenia przez wierzyciela

na podstawie art. 527 k.c. zgodnego wniosku dłużnika i pozostałych uczestników postępowania o podział majątku wspólnego, dział spadku i zniesienie współwłasności, jeżeli w wyniku uwzględnienia tego wniosku przedmioty majątkowe zostały nabyte przez uczestników postępowania niebędących dłużnikami. Przewidziany w art. 534 k.c. termin biegnie wówczas od dnia uprawomocnienia się postanowienia działowego¹⁹.

Ponadto w orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjęto, że skargą pauliańską można zaskarżyć również ugodę sądową, po zawarciu której doszło do umorzenia postępowania²⁰. Nie budzi obecnie wątpliwości teza, że pomimo brzmienia art. 622 k.p.c. przewidującego tzw. zgodne zniesienie współwłasności przez sąd, dopuszczalne jest umowne załatwienie sporu przez współwłaścicieli w drodze ugody sądowej²¹. Co więcej, nie jest wyłączona możliwość zaskarżenia na podstawie art. 527 k.c. czynności dłużnika polegającej na uznaniu powództwa w sprawie o zapłatę²².

Fot. Canva Dłok Klaisataporn

W ORZECZNICTWIE SĄDU
NAJWYŻSZEGO PRZYJĘTO,
ŻE SKARGĄ PAULIAŃSKĄ
MOŻNA ZASKARŻYĆ RÓWNIEŻ
UGODĘ SĄDOWĄ, PO
ZAWARCIU KTÓREJ DOSZŁO DO
UMORZENIA POSTĘPOWANIA.

Dotychczasowe rozważania prowadzą do konieczności zaakceptowania stanowiska wypracowanego w orzecznictwie Sądu Najwyższego co do niestosowania regulacji z art. 930 § 1 k.p.c. do zmian w stanie prawnym nieruchomości powstałych w wyniku wydania przez sąd orzeczenia w przedmiocie podziału majątku wspólnego małżonków,

działu spadku czy zniesienia współwłasności nieruchomości.

Omawiany przepis znajdzie jednak zastosowanie, gdy zniesienie współwłasności (dział spadku, podział majątku wspólnego) dokonane zostaną w drodze czynności prawnej²³.

Orzeczenie zastępujące oświadczenie woli stron

Z uwagi na ochronną funkcję art. 930 § 1 k.p.c., w orzecznictwie przyjęto, że jego zastosowanie dotyczy również zmian w stanie prawnym nieruchomości będących następstwem wyroku sądowego zastępującego oświadczenie woli dłużnika rozporządzającego własnością nieruchomości. Zakres ten obejmuje zarówno wyrok stwierdzający obowiązek zawarcia umowy przyrzeczonej oraz zmianę stanu prawnego nieruchomości związaną z zawarciem umowy, gdy wyrok sądu zastąpił jedynie oświadczenie woli dłużnika

(art. 64 k.c.), a do zawarcia umowy niezbędne było złożenie odpowiedniego oświadczenia woli przez drugą stronę. W każdym z wymienionych przypadków źródłem nałożonego obowiązku jest czynność prawna stron, nie ma więc podstaw do włączenia tych sytuacji do zakresu zastosowania art. 930 § 1 k.p.c.²⁴ Stanowisko to jest powszechnie akceptowane w doktrynie²⁵. Autorka również je akceptuje jako silnie podbudowane argumentami natury celowościowej oraz normatywnej.

Nabycie nieruchomości przez zasiedzenie

Zasiedzenie nieruchomości nie jest uznawane za rozporządzenie nieruchomością, gdyż stanowi pierwotny sposób nabycia. W tym przypadku prawa nabywcy powstają niezależnie od praw poprzednika, a zobowiązania byłych właścicieli nie odnoszą się do nabywcy. Zasiedzenie nieruchomości w toku egzekucji nie stanowi przeszkody do konty-

nuowania postępowania²⁶. Jednakże osobie, która nabyła nieruchomość, przysługuje powództwo o zwolnienie jej od egzekucji w drodze powództwa wytoczonego na podstawie art. 841 k.p.c.²⁷

Należy jednak zwrócić uwagę na termin zasiedzenia. Postanowienie sądu stwierdzające zasiedzenie nieruchomości ma jedynie charakter deklaracyjny. Oznacza to, że do zasiedzenia nieruchomości dochodzi z upływem terminu wskazanego w ustawie, a nie z chwilą uprawomocnienia się postanowienia sądu²⁸. Podmiot, który nabył własność nieruchomości w drodze zasiedzenia, przed uzyskaniem orzeczenia sądowego, może wystąpić z powództwem z art. 841 k.p.c. o zwolnienie zajętej nieruchomości od egzekucji. W toku tak zainicjowanego postępowania ustalane są bowiem kwestie materialnoprawne, które pozostają poza kompetencjami komornika, a dla uwzględnienia powództwa mają decydujące znaczenie.

W uchwale z 8 czerwca 1977 r., III CZP 41/77, Sąd Najwyższy przyjął, że nabycie przez zasiedzenie własności nieruchomości w toku egzekucji zmierzającej do zaspokojenia wierzytelności uprzednio zabezpieczonej hipotecznie na tej nieruchomości nie ma wpływu na dalsze postępowanie egzekucyjne, w szczególności wierzyciel hipoteczny nie ma w takim wypadku obowiązku przedstawienia tytułu wykonawczego skutecznego względem nowego właściciela²⁹. Nabycie własności nieruchomości przez zasiedzenie – pomimo że stanowi pierwotny sposób nabycia – nie powoduje wygaśnięcia ograniczonych praw rzeczowych. Wynika to z tego, że posiadanie samoistne osoby władającej cudzą nieruchomością godzi z istoty rzeczy w prawo właściciela, nie jest natomiast skierowane przeciwko osobom, którym przysługują do nieruchomości ograniczone prawa rzeczowe³⁰. W omawianym przypadku nie ma zatem potrzeby odpowiedniego stosowania art. 930 § 1 k.p.c., ponieważ zasiedzenie nie

proceedzi do wygaśnięcia hipoteki. Opisany skutek – jak słusznie zauważa P. Borkowski – nie wynika z treści art. 930 § 1 k.p.c., lecz z tego, że wierzyciel hipoteczny może zaspokoić się z nieruchomości niezależnie od tego, kto jest jej właścicielem³¹. W takim stanie sprawy powództwo o zwolnienie od egzekucji (art. 841 k.p.c.) nie będzie mogło zostać uwzględnione³².

Nabycie na podstawie art. 231 k.c.

W orzecznictwie wyrażono pogląd, że nabycie własności nieruchomości wskutek wyroku sądowego wydanego po uwzględnieniu powództwa wytoczonego na podstawie art. 231 § 1 k.c., po zajęciu nieruchomości w postępowaniu egzekucyjnym, nie ma wpływu na dalszy tok tego postępowania, ponieważ należy je traktować na równi z rozporządzeniem nieruchomości w rozumieniu art. 930 § 1 k.p.c.³³ W opisanym przypadku wyrok sądu stwierdzający obowiązek zawarcia umowy o przeniesienie własności nieruchomości zastępuje taką umowę bez potrzeby składania odrębnego oświadczenia woli przez drugą stronę, będąc tym samym podstawą do dokonania wpisu w księdze wieczystej prowadzonej dla nieruchomości³⁴. Osoba, która nabyła nieruchomość w toku postępowania egzekucyjnego, nie może tym samym skutecznie domagać się zwolnienia zajętej nieruchomości spod egzekucji (art. 841 k.p.c.), ponieważ jej prawa nie zostały naruszone, a o dalszych losach egzekucji rozstrzyga art. 930 § 1 k.p.c.³⁵ Stanowisko to jest zasadniczo podzielane w doktrynie³⁶.

Odwołanie darowizny

W literaturze przyjmuje się, że prawomocny wyrok zobowiązujący obdarowanego do przeniesienia na rzecz darczyńcy własności przedmiotu darowizny, która została skutecznie odwołana, należy traktować

Fot. Canva kanchanachitkhanna

jako rozporządzenie w rozumieniu art. 930 § 1 k.p.c.³⁷ Decydujące znaczenie dla powstania skutków z omawianego przepisu ma chwila uprawomocnienia się wyroku nakazującego zwrotne przeniesienie własności nieruchomości³⁸. Tak samo z oczywistych względów należy traktować dokonane przez dłużnika (obdarowanego) rozporządzenie nieruchomości w postaci przeniesienia na darczyńcę własności nieruchomości będące następstwem oświadczenia o odwołaniu darowizny³⁹.

Rozumienie rozporządzenia nieruchomości

Nie budzi wątpliwości, że przez rozporządzenie zajętą nieruchomością w świetle art. 930 § 1 k.p.c. należy rozumieć wszystkie te sytuacje, w których do zmiany stanu prawnego w zakresie własności nieruchomości dochodzi na skutek działań podjętych przez dłużnika – złożenia przez niego określonego oświadczenia woli (umowny dział spadku, umowne zniesienie współwłasności, umowy podział majątku wspólnego małżonków, przeniesienie własności nieruchomości na darczyńcę wskutek odwołania darowizny)⁴⁰. Natomiast w sytuacji, gdy do zmiany takiej dochodzi na skutek orzeczenia sądowego (zniesienie współwłasności, dział spadku, podział majątku wspólnego małżonków), art. 930 § 1 k.p.c. nie znajduje zastosowania.

Stanowisko to jest obecnie w większości akceptowane przez doktrynę i konsekwentnie wdrażane przez praktykę, co zostało wykazane we wcześniejszej części wywodów.

Zajęcie nieruchomości

Działanie mechanizmu chroniącego wierzyciela warunkowane jest przez skuteczne zajęcie nieruchomości⁴¹. Dla ustalenia, czy w konkretnych okolicznościach rozporządzenie nieruchomością zaktualizuje zastosowanie art. 930 § 1 k.p.c. pierwszorzędne znaczenie ma brzmienie art. 925 k.p.c. Przepis ten determinuje bowiem wystąpienie skutków z art. 930 § 1 k.p.c. Problematyczne z praktycznego punktu widzenia jest niekiedy ustalenie faktycznego momentu powstania skutków zajęcia nieruchomości. Treść art. 925 k.p.c. wyznacza bowiem odmienne momenty w zależności od tego, kogo one dotyczą. W stosunku do dłużnika skutki zajęcia nieruchomości powstają z chwilą doręczenia mu wezwania do zapłaty (§ 1). W stosunku do dłużnika, któremu nie doręczono wezwania, jak i w stosunku do osób trzecich, skutki zajęcia powstają z chwilą dokonania wpisu w księdze lub złożenia wniosku komornika do zbioru dokumentów (§ 2). Niezależnie od powyższego, w stosunku do każdego, kto wiedział o wszczęciu egzekucji, skutki zajęcia powstają z chwilą, gdy o zajęciu powziął wiadomość, chociażby wezwanie nie zostało jeszcze dłużnikowi wysłane ani wpis w księdze wieczystej nie został dokonany (§ 3). W przytoczonym przepisie mamy więc do czynienia ze zróżnicowaniem momentów wystąpienia skutków zajęcia.

R. Drozd-Sweklej pierwszorzędne znaczenie dla określenia skutków zajęcia przyznaje wiedzy o wszczęciu egzekucji z nieruchomości. Autorka proponuje przy tym w sytuacjach wymagających ustaleń posłużyć się zróżnicowanymi metodami. Pierwszy przypadek dotyczy sytuacji, w której wiedza o wszczęciu

egzekucji jest wynikiem przekazania informacji przez inną osobę. Proponuje się wówczas posłużyć się teoriami odnoszącymi się do składania oświadczeń woli wypracowanymi na gruncie art. 61 k.c. Oznacza to, że decydujące w tych okolicznościach jest ustalenie, czy oświadczenie dotarło do adresata oraz czy możliwe było zapoznanie się z nim (tzw. kwalifikowana teoria oświadczenia). Natomiast gdy wiedza o zajęciu pochodziła z innego źródła, decydujące powinno być ustalenie możliwości zapoznania się z informacją, tj. „możliwość zrozumienia powstałego skutku zajęcia w danych okolicznościach”. Dla oceny tych okoliczności sugeruje się sięgnięcie do kryteriów oceny wypracowanych na gruncie art. 65 k.c. (kwalifikacje zawodowe, rodzaj i czas trwania stosunku, w ramach którego ujawniło się zajęcie, zasady i zwyczaje współpracy z dłużnikiem lub osobą, na rzecz której dokonano rozporządzenia, rozumienie tekstu i okoliczności sporządzenia lub odbioru tekstu pisanego)⁴².

Artykuł 930 § 1 k.p.c. pomimo kategoriernego brzmienia budzi liczne wątpliwości, których rozstrzygnięcie jest niezbędne dla prawidłowego określenia dalszych skutków dla egzekucji.

Rozważania należy rozpocząć od ustalenia, czym jest w ogóle wszczęcie egzekucji. Według A. Marciniaka wszczęcie egzekucji następuje przez dokonanie pierwszej czynności egzekucyjnej przez organ egzekucyjny

Fot. Canva charliepix

(art. 805 k.p.c.). Dalej autor wskazuje, że przy egzekucji świadczeń pieniężnych będzie to zwykle zajęcie określonego składnika majątku dłużnika⁴³. Kierując się przywołaną definicją, przez wszczęcie egzekucji z nieruchomości należałoby rozumieć jej zajęcie. Zgodnie z art. 923 k.p.c. wskutek wniosku wierzyciela o wszczęcie egzekucji z nieruchomości wymienionej we wniosku, komornik wzywa dłużnika, aby zapłacił dług w ciągu dwóch tygodni pod rygorem przystąpienia do opisu i oszacowania. Jednocześnie z wysłaniem dłużnikowi wezwania do zapłaty, komornik ma obowiązek złożyć do sądu właściwego do prowadzenia księgi wieczystej wniosek o wpis o wszczęciu egzekucji lub o złożenie wniosku do zbioru dokumentów, wraz z odpisem wezwania do zapłaty (art. 924 § 1 k.p.c.). Treść przytoczonego przepisu sugeruje – jak zauważył trafnie A. Kraus – rozdzielenie wniosku o wszczęcie egzekucji od samego wszczęcia egzekucji, czyli czynności organu egzekucyjnego⁴⁴. Wskutek wniosku wierzyciela o wszczęcie egzekucji komornik wszakże wzywa dłużnika do zapłaty długu i kieruje wniosek do sądu wieczystoksięgowego. Zagadnienie to było przedmiotem rozważań już pod rządami Kodeksu postępowania cywilnego z 1930 r. Wbrew literalnemu brzmieniu przepisu, za wszczęcie egzekucji na potrzeby art. 925 § 2 k.p.c. rozumiano złożenie przez wierzyciela wniosku o wszczęcie egzekucji z konkretnej nieruchomości, jednak przy założeniu, że wniosek ten w istocie spowoduje zajęcie nieruchomości⁴⁵. Pogląd ten spotkał się z akceptacją doktryny⁴⁶. Na potrzeby art. 925 k.p.c. dochodzi zatem do zrównania momentu wszczęcia postępowania egzekucyjnego oraz momentu wszczęcia egzekucji, obu sytuacji determinowanych przez złożenie wniosku egzekucyjnego przez wierzyciela⁴⁷. H. Pietrzkowski wskazuje przy tym, że w świetle przytoczonej wcześniej definicji wszczęcia egzekucji, takie jej rozumienie prowadziłoby do unicestwienia celu regulacji z art. 925 § 2

k.p.c. W ocenie autora należy więc przyjąć, że w przepisie tym chodzi o wszczęcie postępowania egzekucyjnego (chwilę złożenia wniosku egzekucyjnego)⁴⁸. Tożsame stanowisko wyraziła A. Barańska⁴⁹. W świetle przytoczonych poglądów i ich argumentacji należy uznać, że na potrzeby regulacji z art. 925 § 2 k.p.c. należy mówić o wszczęciu postępowania egzekucyjnego, które następuje w chwilą skutecznego złożenia przez wierzyciela wniosku egzekucyjnego.

ZGODNIE Z ART. 923 K.P.C. WSKUTEK WNIOSKU WIERZYCIELA O WSZCZĘCIE EGZEKUCJI Z NIERUCHOMOŚCI WYMIENIONEJ WE WNIOSKU, KOMORNIK WZYWA DŁUŻNIKA, ABY ZAPŁACIŁ DŁUG W CIĄGU DWÓCH TYGODNI POD RYGOREM PRYZSTĄPIENIA DO OPISU I OSZACOWANIA.

Pochylając się nad treścią art. 925 § 1 k.p.c., należy również zwrócić uwagę czytelnika na dostrzeżoną przez B. Dobrzańskiego nieścisłość legislacyjną. Otóż autor wskazał, że w kontekście wezwania skierowanego do dłużnika, polega ona na posłużeniu się przez ustawodawcę terminem „wysłanie”, podczas gdy prawidłowo przepis ten powinien odnosić się do wezwania, które nie zostało jeszcze dłużnikowi doręczone. Trafna jest zatem konstatacja, że „samo wysłanie [...] wezwania do chwili jego doręczenia dłużnikowi [...] żadnych skutków oczywiście wywołać by nie mogło i przy werbalistycznej tylko wykładni mówiącej o tym wysłaniu zastrzeżenie w § 2 *in fine* pozbawione byłoby jakiegokolwiek normatywnej doniosłości”⁵⁰.

Nie znalazł natomiast szerszego uznania pogląd K. Korzana, jakoby za moment doręczenia wezwania do zapłaty należy uznać jego nadanie w urzędzie pocztowym (art. 165 § 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.)⁵¹.

Wpis w księdze wieczystej

Wpis w księdze wieczystej o wszczęciu egzekucji z nieruchomości ma moc wsteczną od chwili złożenia wniosku (art. 29 u.k.w.h.⁵²). Jednocześnie zbycie przez dłużnika nieruchomości po złożeniu wniosku o wpis wzmianki o wszczęciu egzekucji z tejże nieruchomości nie jest przeszkodą do dokonania wpisu w księdze wieczystej⁵³. Wpis wzmianki o wszczęciu egzekucji z nieruchomości nie ma bowiem – w odróżnieniu od wpisu hipoteki – charakteru konstytutywnego. Oznacza to, że skutek wpisu o wszczęciu egzekucji wynika z zajęcia nieruchomości, a to może nastąpić także przed dokonaniem wpisu⁵⁴.

Przyłączenie się kolejnego wierzyciela do egzekucji po rozporządzeniu nieruchomością

W orzecznictwie oraz literaturze szeroko dyskutowana była dopuszczalność przyłączenia się kolejnego wierzyciela do egzekucji z nieruchomości po jej zbyciu na rzecz osoby trzeciej. Przyjęto jednak, że ochrona z art. 930 § 1 k.p.c. obejmuje wyłącznie wierzycieli, na rzecz których dokonano wszczęcia (przyłączenia) egzekucji z nieruchomości przed jej zbyciem. Za wąskim rozumieniem regulacji z art. 930 § 1 k.p.c. miał przemawiać zwrot: „rozporządzenie nieruchomością po jej zajęciu nie ma wpływu na dalsze postępowanie”, rozumiany jako niezakłócona kontynuacja postępowania wszczętego przed zbyciem nieruchomości (postępowania w ustalonych już granicach podmiotowych oraz przedmiotowych)⁵⁵. Stanowisko to argumentowano również zasadą zaufania do ksiąg wieczystych,

Fot. Canva KatarzynaBlaśiewicz

nakazującą niezaskakiwanie nabywcy nieruchomości późniejszym przyłączeniem się do egzekucji przez wierzyciela zbywcy, gdyż dopuszczalność późniejszego przyłączenia się zagrażałaby pewności obrotu prawnego. Tym samym – w aktualnym stanie prawnym – wierzyciel osoby, przeciwko której prowadzona jest egzekucja z nieruchomości, nie może po zbyciu zajętej nieruchomości przyłączyć się do postępowania egzekucyjnego, chyba że zbycie zostało uznane w stosunku do niego za bezskuteczne⁵⁶. Dyskusję nad tym zagadnieniem zakończyła uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 6 listopada 2007, III CZP 93/07⁵⁷. Sąd Najwyższy przyjął w niej, że wierzyciel, który przyłączył się do egzekucji z nieruchomości, może powołać się wobec osoby trzeciej na skutki zajęcia nieruchomości jedynie wówczas, gdy w księdze wieczystej dokonano wpisu o przyłączeniu lub złożono wniosek do zbioru dokumentów, chyba że osoba trzecia wiedziała o zajęciu. Pogląd ten jest akceptowany w nauce⁵⁸. Przywołane stanowisko Sądu Najwyższego koresponduje z poglądem W. Grajdury, że w egzekucji z nieruchomości realizację celu postępowania zapewnia wyłącznie tzw. zajęcie pełne, tj. dokonanie jednocześnie obu czynności wymienionych w art. 923 i 924 k.p.c. Realizacja celu postępowania polega na formalnej gwarancji skuteczności zajęcia wobec każdego podmiotu,

który stanie się właścicielem nieruchomości po jej zajęciu⁵⁹. Dokonanie wpisu o wszczęciu egzekucji w księdze wieczystej stanowi ostateczny termin zajęcia nieruchomości w stosunku do wszystkich, którzy wcześniej nie posiadali wiedzy o zajęciu. Tym samym z chwilą zajęcia nieruchomości w stosunku do dłużnika, rozporządzenie przez niego tą nieruchomością, stanowi czynność objętą dyspozycją art. 930 § 1 k.p.c. Natomiast nabywca w dobrej wierze może wytoczyć powództwo przeciwegzekucyjne (art. 841 k.p.c.)⁶⁰.

Wierzyciel zbywcy, który nie przyłączył się do egzekucji z nieruchomości przed jej zbyciem, może poszukiwać zaspokojenia z tego składnika majątku wówczas, gdy zbycie zostanie uznane za bezskuteczne w stosunku do niego (art. 527 k.c.)⁶¹.

Ochrona nabywcy nieruchomości

Bezskuteczność względna rozporządzenia nieruchomością po jej zajęciu skutkuje koniecznością znoszenia egzekucji przez nabywcę. Jeżeli nabywca uzyskał wiedzę o za-

jęciu nieruchomości po jej nabyciu, powinien poszukiwać ochrony za pomocą środków adekwatnych do jego sytuacji, tj. w drodze powództwa z art. 841 k.p.c.⁶²

W literaturze wskazuje się ponadto, że organy egzekucyjne nie zostały wyposażone w kompetencje do oceny skutków materialnoprawnych czynności prawnych, których przedmiotem jest nieruchomość będąca przedmiotem zajęcia. Są jedynie władne ocenić, jakie skutki czynności wywołały dla prowadzonego postępowania egzekucyjnego⁶³. Z tego twierdzenia wywodzi się dalsze stanowisko, mianowicie przekonanie o niedopuszczalności badania przez organ egzekucyjny okoliczności uzasadniających umorzenie postępowania w zakresie egzekucji z zajętej nieruchomości, w sytuacji gdy art. 930 § 1 k.p.c. nie znajduje zastosowania. Przyjmuje się bowiem, że jedynym środkiem obronnym nabywcy jest w takiej sytuacji powództwo ekscydencyjne (art. 841 k.p.c.)⁶⁴. Tożsame stanowisko co do środków prawnych przysługujących nabywcy nieruchomości zajął Sąd Najwyższy w wyroku z 6 września 2013 r.,

V CSK 359/12⁶⁵. Sąd Najwyższy przyjął bowiem, że nabywca, dla którego przedmiotem zajęcia była nieruchomość niezajęta, gdyż wiedzę o jej zajęciu powziął dopiero po jej nabyciu, ochrony przed toczącą się egzekucją powinien poszukiwać w powództwie o zwolnienie od egzekucji (art. 841 k.p.c.).

Ustalając, jakie sytuacje mieszczą się w zakresie zastosowania art. 930 § 1 k.p.c., a jakie nie, należy przejść do określenia następstw pojawienia się drugich z wymienionych przypadków. Zarówno określenie chwili powstania skutków zajęcia z art. 925 § 2 k.p.c., jak i uznanie, że konkretna sytuacja nie wchodzi w zakres zastosowania art. 930 § 1 k.p.c., rodzi określone następstwa. Nie można jednak zgodzić się z poglądem, że w razie pojawienia się okoliczności, przy uwzględnieniu których zastosowanie art. 930 § 1 k.p.c. nie jest dopuszczalne, organ egzekucyjny nie może podjąć żadnych czynności odnośnie tego skutku. Oczywiście jest, że w wielu sytuacjach konieczne będzie przeprowadzenie szczegółowego postępowania wyjaśniającego, obejmującego niekiedy szereg zagadnień materialnoprawnych. Niemniej nie można zgodzić się z twierdzeniem, że w każdym przypadku należy odsyłać nowego właściciela na drogę sądową. Kategoryczne brzmienie art. 824 § 1 pkt 2 k.p.c. nakazuje bowiem umorzyć postępowanie egzekucyjne w każdym przypadku, gdy egzekucja ze względu na jej przedmiot jest niedopuszczalna. Wymieniony przepis nie rozróżnia przy tym momentu zaistnienia przesłanki uzasadniającej

umorzenie postępowania. Oznacza to, że może ona mieć zarówno charakter uprzedni jak i następczy. Należy więc uznać, że w każdym przypadku ustalenia przez komornika braku podstaw do kontynuowania egzekucji na podstawie art. 930 § 1 k.p.c., postępowanie egzekucyjne w całości lub w zakresie egzekucji z konkretnej nieruchomości należy umorzyć z urzędu. Do umorzenia postępowania (w całości lub w części) z urzędu dojdzie w sytuacjach oczywistych, w szczególności tych, w których mamy do czynienia ze zmianą w stanie prawnym nieruchomości, dokonaną w następstwie prawomocnego orzeczenia sądu znoszącego współwłasność. Jak już ustalono wcześniej, i z czym autorka również się zgadza, taka zmiana nie stanowi rozporządzenia w rozumieniu art. 930 § 1 k.p.c. Nie ma bowiem podstaw, aby nowego właściciela nieruchomości odsyłać ponownie na drogę sądową (art. 841 k.p.c.). Stan prawny nieruchomości został już bowiem rozstrzygnięty przez sąd. Nie ma zatem podstaw do kontynuowania egzekucji wówczas, gdy zmiana w jej stanie prawnym nie stanowi rozporządzenia w przyjętym przez autorkę rozumieniu rozporządzenia nieruchomości w świetle art. 930 § 1 k.p.c.

Zbycie nieruchomości w trakcie egzekucji a egzekucja przeciwko nabywcy

Ustalenie, że w danej sprawie mamy do czynienia z rozporządzeniem nieruchomością ze skutkami przewidzianymi w art. 930 § 1 k.p.c., nie wpływa na kontynuowanie postępowania egzekucyjnego, a ściślej – egzekucji z nieruchomości. Regulacja ta odnosi się jednak wyłącznie do egzekucji prowadzonej na wnioski wierzyciela dłużnika – zbywcy nieruchomości. Brak jest odrębnej regulacji odnoszącej się do dopuszczalności prowadzenia egzekucji przez wierzyciela nabywcy nieruchomości. Skoro rozporządzenie nieruchomością w świetle art. 930 § 1 k.p.c. prowadzi

”
BRAK JEST ODREBNEJ
REGULACJI ODNOSZĄCEJ
SIĘ DO DOPUSZCZALNOŚCI
PROWADZENIA EGZEKUCJI
PRZEZ WIERZYCIELA NABYWCY
NIERUCHOMOŚCI.

do bezskuteczności względnej, w rzeczywistości nieruchomości wchodzi do majątku nabywcy. Oznacza to, że również jego wierzyciele mogą dochodzić zaspokojenia swoich wierzycielności także z tej nieruchomości. W efekcie może dojść do sytuacji, w której prowadzone będą równoległe dwie egzekucje z tej samej nieruchomości – na rzecz wierzyciela dłużnika – zbywcy oraz wierzyciela nabywcy nieruchomości. Z jednej strony wierzycielowi zbywcy na mocy art. 930 § 1 k.p.c. przysługuje prawo do kontynuowania egzekucji. Z drugiej natomiast strony, wierzyciel nabywcy posiada skuteczny wobec niego tytuł do prowadzenia egzekucji z tej samej nieruchomości. Pozostaje zatem ustalić, czy pożądane i zasadne jest jednoczesne kontynuowanie obu egzekucji. W ocenie autorki ochrona przyznana wierzycielowi zbywcy nieruchomości w art. 930 § 1 k.p.c. uzasadnia przyznanie mu pierwszeństwa w prowadzeniu egzekucji z nieruchomości. W literaturze jako odosobniony prezentowany jest pogląd o dopuszczalności zastosowania w takiej sytuacji art. 177 § 1 pkt 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.⁶⁶ Wynik egzekucji prowadzonej

przeciwko zbywcy zdeterminuje bowiem dopuszczalność kontynuowania egzekucji z tej samej nieruchomości przeciwko nabywcy. Zasadne jest zatem zawieszenie postępowania prowadzonego przeciwko nabywcy do czasu ukończenia egzekucji prowadzonej przeciwko zbywcy. Dopiero wówczas można ustalić, że kontynuowanie egzekucji przeciwko zbywcy będzie przedmiotowe. Jeżeli nieruchomość zostanie sprzedana, przy uwzględnieniu pierwotnego sposobu nabycia nieruchomości w drodze sprzedaży publicznej, konieczne będzie umorzenie postępowania obejmującego egzekucję przeciwko nabywcy. Jeżeli natomiast egzekucja okaże się bezskuteczna, po prawomocnym umorzeniu postępowania zajdzie potrzeba podjęcia postępowania i kontynuowania go.

Problem ten stał się również przedmiotem zainteresowania ustawodawcy. W projekcie ustawy o zmianie Kodeksu postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (projekt z 26 sierpnia 2021 r.) zamieszczono propozycję przepisów mających stanowić remedium na tego typu problemy praktyczne⁶⁷. Przede wszystkim projekt przewiduje

Fot. Canva kanchanachitkhamma

zmianę brzmienia art. 930 § 1 k.p.c. Ma on otrzymać następujące brzmienie: „Rozporządzenie nieruchomością po jej zajęciu nie ma wpływu na dalsze postępowanie, a kolejni wierzyciele dłużnika mogą przyłączyć się do prowadzonej egzekucji. Nabywca może uczestniczyć w postępowaniu w charakterze dłużnika. W każdym razie czynności egzekucyjne są ważne tak w stosunku do dłużnika, jak i w stosunku do nabywcy”. W dalszej części projektu przewidziano dodanie paragrafu 1¹ o następującym brzmieniu: „Zajęcie nieruchomości, o której mowa w § 1, przez wierzycieli nabywcy jest dopuszczalne. Postępowanie prowadzone przez wierzyciela nabywcy podlega jednak zawieszeniu na czas trwania postępowania egzekucyjnego wszczętego wcześniej przeciwko dłużnikowi będącemu zbywcą nieruchomości. W razie uprawomocnienia się postanowienia o przysądzeniu własności nieruchomości wydanego w postępowaniu prowadzonym przeciwko dłużnikowi będącemu zbywcą nieruchomości, postępowanie prowadzone co do tej samej nieruchomości celem zaspokojenia wierzycieli nabywcy, o którym mowa w § 1, podlega umorzeniu”.

PROPONOWANA ZMIANA
BRZMIENIA ART. 930 § 1
K.P.C. BUDZI UZASADNIONE
WĄTPLIWOŚCI NATURY
AKSJOLOGICZNEJ.

Projekt wprowadza jedną istotną zmianę w dotychczasowym rozumieniu omawianego przepisu. Jednocześnie przewiduje skutki, które dotychczas były wywodzone jedynie z odpowiedniego stosowania przepisów części ogólnej k.p.c. Jak wskazano już we

wcześniejszej części opracowania, w dotychczasowym orzecznictwie jednoznacznie odrzucano dopuszczalność przyłączenia się kolejnego wierzyciela zbywcy nieruchomości po jej zbyciu. Proponowane brzmienie art. 930 § 1 k.p.c. stanowi istotny wyłom w dotychczasowej praktyce. Ustawodawca występuje w tym przypadku w opozycji do podjętej przez Sąd Najwyższy uchwały składu 7 sędziów z 6 listopada 2007 r., III CZP 93/07⁶⁸, w której Sąd Najwyższy uznał, że wierzyciel, który przyłączył się do postępowania egzekucyjnego, może powołać się wobec osoby trzeciej na skutki zajęcia nieruchomości tylko wtedy, gdy dokonano w księdze wieczystej wpisu o przyłączeniu lub złożono wnioski do zbioru dokumentów, chyba że osoba trzecia wiedziała o przyłączeniu⁶⁹. Proponowana zmiana brzmienia art. 930 § 1 k.p.c. budzi uzasadnione wątpliwości natury aksjologicznej. Konstytucyjna zasada ochrony własności (art. 21 ust. 1, art. 64 ust. 1 i 2 Konstytucji) nakazuje bowiem rygorystyczny przy kształtowaniu sytuacji, w których majątek osoby niebędącej dłużnikiem może być wykorzystany do zaspokojenia cudzego długu⁷⁰.

Odnosząc się natomiast do proponowanego brzmienia paragrafu 1¹ omawianego przepisu, należy uznać, że stanowi on niejako potwierdzenie potrzeby zawieszenia postępowania egzekucyjnego, dotyczące egzekucji z nieruchomości skierowanej przeciwko nabywcy nieruchomości. Z punktu widzenia praktyki stanowi ono pożądaną zmianę, która rozwieje dotychczasowe wątpliwości odnośnie do dalszych losów egzekucji z tej samej nieruchomości prowadzonej przeciwko nabywcy nieruchomości. Stanowi ono jedynie zmianę o charakterze porządkującym dotychczasowe wątpliwości na poziomie normatywnym. Świadczy również o zauważalnej tendencji do uniezależniania regulacji z zakresu sądowego postępowania egzekucyjnego od rozwiązań z części ogólnej k.p.c.

Podsumowanie

Skutki rozporządzenia nieruchomością po jej zajęciu w egzekucji świadczeń pieniężnych uregulowano w art. 930 § 1 k.p.c. Pomimo kategoriycznego brzmienia wymienionego przepisu, właściwa interpretacja pojęcia „rozporządzenia nieruchomością” stała się przedmiotem długotrwałej dyskusji w nauce postępowania cywilnego. Wydaje się, że aktualnie udało się wypracować w miarę jednolite stanowisko co do rozumienia tego pojęcia. Niemniej nadal pojawiają się postulaty potrzeby jak najszerzego rozumienia rozporządzenia nieruchomością, argumentowane celem ochronnym tej regulacji. Przepis ten odnosi się jednak wyłącznie do skutków, jakie rozporządzenie nieruchomością wywołuje w stosunku do wierzyciela dłużnika – zbywcy nieruchomości. Ustawodawca nie odnosi się jednak do uprawnień przysługujących wierzycielowi nabywcy nieruchomości. Taki stan rzeczy wymagał podjęcia rozważań nad dopuszczalnością jednoczesnego prowadzenia egzekucji z tej samej nieruchomości na rzecz

wierzyciela zbywcy oraz wierzyciela nabywcy. Ochrona wierzyciela zbywcy przewidziana w art. 930 § 1 k.p.c. wydaje się przemawiać za koniecznością przyznania pierwszeństwa temu wierzycielowi. W dalszej kolejności, prawo do zaspokojenia się z przedmiotu zajęcia należy przyznać wierzycielowi nabywcy. Wzajemna relacja zachodząca pomiędzy wskazanymi postępowaniami nakazuje zawieszenie drugiego z nich. Wobec braku odrębnej regulacji, należy w tym przypadku sięgnąć do przepisów części ogólnej k.p.c. i zastosować art. 177 § 1 pkt 1 k.p.c. Problem ten, występujący w praktyce, zdaje się dostrzegać również ustawodawca. Wydaje się, że omówiona w powyżej propozycja dodania do art. 930 k.p.c. paragrafu 1¹, ustanawiającego podstawę zawieszenia postępowania prowadzonego na rzecz wierzyciela nabywcy, jest rozwiązaniem dostrzeżonych wątpliwości praktyków i ma charakter porządkujący. Proponowana nowelizacja – o ile zostanie uchwalona i wejdzie w życie – stworzy odrębną podstawę normatywną do zawieszenia postępowania obejmującego egzekucję z nieruchomości. Tego rodzaju

zabiegi ustawodawcze stanowią również kolejny argument za twierdzeniem, że w ostatnim czasie wzmacniają się tendencje do tworzenia nowych regulacji w obszarze sądowego postępowania egzekucyjnego, które sięganie do regulacji ogólnych Kodeksu postępowania cywilnego czynią zbędnym. W ten sposób dochodzi do wzmocnienia odrębności przepisów dotyczących postępowania egzekucyjnego.

Przypisy końcowe

- ¹ Ustawa z 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (tekst jedn.: Dz.U. 2021 poz. 1805 ze zm.), dalej jako: k.p.c.
- ² Uchwała SN z 30 marca 2006 r., III CZP 16/06, OSNC 2007, nr 2, poz. 20; uchwała SN (7) z 6 listopada 2007 r., III CZP 93/07, OSNC 2008, nr 7–8, poz. 68.
- ³ Tak: uchwała SN z 30 marca 2006 r., III CZP 16/06, OSNC 2007, nr 2, poz. 20.
- ⁴ P. Bojarski, *Wpływ odwołania darowizny nieruchomości na egzekucję z nieruchomości*, PPE 2011/10–12, s. 37 i n.
- ⁵ *Ibidem*.
- ⁶ Zob. M. Bociąga, *Zbycie nieruchomości w toku postępowania egzekucyjnego*, MoP 2007, nr 15, s. 868 i n.; M. Łochowski [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Art. 506–1217*, red. T. Szanciło, Warszawa 2019, s. 1058.
- ⁷ Zob. wyrok SN z 1 grudnia 1977 r., I CR 409/77, OSNC 1979, nr 1–2, poz. 6.
- ⁸ Uchwała SN z 19 grudnia 1980 r., III CZP 65/80, OSNC 1981, nr 6, poz. 100.
- ⁹ *Ibidem*.
- ¹⁰ Zob. np. M. Łochowski [w:] *op. cit.*, s. 1059; M. Krakowiak [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Art. 730–1088*, red. J. Jankowski, Warszawa 2013, s. 848; H. Pietrzkowski [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Postępowanie egzekucyjne*, red. T. Ereciński, Warszawa 2016, s. 611–612; Z. Świeboda, *Postępowanie zabezpieczające i egzekucyjne. Komentarz do części drugiej kodeksu postępowania cywilnego*, Warszawa 1994, s. 230–231; P. Biezuński, M. Biezuński, *Egzekucja z nieruchomości. Zagadnienia teorii i praktyki*, Warszawa 2010, s. 58; S. Dalka [w:] S. Dalka, J. Rodziewicz, *Postępowanie zabezpieczające i egzekucyjne. Komentarz*, Gdańsk 1994, s. 274–275; M. Brulińska [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Postępowanie zabezpieczające i egzekucyjne. Komentarz*, red. J. Gołaczyński, Warszawa 2012, s. 618; T. Żywnowski [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Art. 730–1095¹*, t. IV, red. A. Marciniak, Warszawa 2020, s. 1080–1081.
- ¹¹ P. Borkowski, *Skuteczność orzeczeń sądowych przenoszących własność nieruchomości po jej zajęciu*, PPE 2012/3–6, s. 69 i n.
- ¹² *Ibidem*.
- ¹³ P. Bojarski, *op. cit.*, s. 37 i n.
- ¹⁴ *Ibidem*.
- ¹⁵ Zob. P. Borkowski, *op. cit.*, s. 69 i n.
- ¹⁶ Por. postanowienie SN z 19 stycznia 1994 r., I CRN 208/93, LEX nr 1402765.
- ¹⁷ Zob. *ibidem*.
- ¹⁸ OSNC 1981, nr 4, poz. 48.
- ¹⁹ Uchwała SN z 17 czerwca 2010 r., III CZP 41/10, OSNC 2011, nr 1, poz. 5, z głoszą M. Kozłowskiego, LEX/el. 2011 i GSP Prz.Orz. 2011, nr 3, s. 101–110 oraz M. Kućki, FP 2011, nr 2, s. 74–82; uchwała SN z 8 października 2015 r., III CZP 56/15, OSNC 2016, nr 10, poz. 111.
- ²⁰ Wyrok SN z 15 października 1999 r., III CKN 388/98, OSNC 2000, nr 4, poz. 75.
- ²¹ Uchwała SN z 21 grudnia 1974 r., III CZP 31/74, OSNC 1975, nr 9, poz. 128.
- ²² Tak: wyrok SN z 14 listopada 2008 r., V CSK 163/08, LEX nr 1169168.
- ²³ Tak: M. Łochowski [w:] *op. cit.*, s. 1059.
- ²⁴ Wyrok SN z 29 września 2017 r., V CSK 2/17, LEX nr 2401837 z głoszą A. Marciniaka, OSP 2018, nr 10, s. 15–27.
- ²⁵ Zob. M. Łochowski [w:] *op. cit.*, s. 1059; H. Pietrzkowski [w:] *op. cit.*, s. 611.
- ²⁶ Zob. E. Gniewek, *Rzeczowe prawo – zasiedzenie – samoistne posiadanie – wszczęcie egzekucji z nieruchomości wobec jej właściciela w czasie trwania biegu zasiedzenia – bieg terminu zasiedzenia nieruchomości a zajęcie egzekucyjne. Glosa do uchwały SN z 22 listopada 2013 r., III CZP 69/13*, OSP 2014, nr 10, LEX; M. Krakowiak [w:] *op. cit.*, s. 848; P. Biezuński, M. Biezuński, *op. cit.*, s. 58; Odmienne: A. Barańska [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, t. II*, red. K. Piasecki, Warszawa 1997, s. 1008, uznając, że zajęcie nieruchomości w toku egzekucji uniemożliwia jej nabycie w drodze zasiedzenia, jeśli termin zasiedzenia upływa po jej zajęciu. Tak też: SN w uchwale z 22 listopada 2013 r., III CZP 69/13, OSNC 2014, nr 7–8, poz. 74.
- ²⁷ Zob. M. Łochowski [w:] *op. cit.*, s. 1059.
- ²⁸ Zob. P. Borkowski, *op. cit.*, s. 69 i n.

- ²⁹ OSNC 1977, nr 12, poz. 233. Pogląd ten został zaakceptowany również przez przedstawicieli nauki. Zob. H. Pietrzkowski [w:] *op. cit.*, s. 613.
- ³⁰ Wyrok SN z 29 grudnia 1967 r., III CR 59/67, OSNC 1968, nr 7, poz. 128.
- ³¹ Zob. P. Borkowski, *op. cit.*, s. 69 i n.
- ³² Zob. M. Łochowski [w:] *op. cit.*, s. 1059.
- ³³ Wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z 10 marca 1994 r., I ACr 56/94, „Wokanda” 1994, nr 10, poz. 56; wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z 14 maja 2014 r., I ACa 1462/13, LEX nr 1496461.
- ³⁴ Zob. P. Borkowski, *op. cit.*, s. 69 i n.
- ³⁵ Wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z 10 marca 1994 r...
- ³⁶ Zob. M. Łochowski [w:] *op. cit.*, s. 1058; H. Pietrzkowski [w:] *op. cit.*, s. 612; M. Krakowiak [w:] *op. cit.*, s. 847; P. Biezuński, M. Biezuński, *op. cit.*, s. 59; M. Brulińska [w:] *op. cit.*, s. 619; T. Żywnowski [w:] *op. cit.*, s. 1080.
- ³⁷ Tak P. Borkowski, *op. cit.*, s. 69 i n.; P. Bojarski, *Wpływ... op. cit.*, s. 37 i n.
- ³⁸ Tak P. Borkowski, *op. cit.*, s. 69 i n.
- ³⁹ Tak: *ibidem*.
- ⁴⁰ Tak: *ibidem*; wyrok SN z 1 grudnia 1977 r., I CR 409/77, OSNC 1979, nr 1–2, poz. 6.
- ⁴¹ Tak: wyrok SN z 7.02.2008 r., V CSK 426/07, LEX nr 457789.
- ⁴² R. Drozd-Sweklej, *Ocena rozporządzenia zajętej nieruchomości w toku sądowego postępowania egzekucyjnego*, PPE 2010, nr 1, s. 5–23.
- ⁴³ A. Marciniak, *Sądowe postępowanie egzekucyjne w sprawach cywilnych*, Warszawa 2019, s. 259.
- ⁴⁴ Zob. *O egzekucji z nieruchomości według nowego Kodeksu postępowania cywilnego. Odczyt dra Alfreda Krausa Starszego radcy Prokuratury Gener. W Krakowie wygłoszony dnia 5 stycznia 1933 na wspólnym zebraniu Towarzystwa Prawniczego, Związku Sędziów i Związku Adwokatów Polskich w Krakowie*, Kraków 1933, s. 13.
- ⁴⁵ Zob. *ibidem*; J. Korzonek, *Postępowanie egzekucyjne i zabezpieczające. Część II*, t. II, Kraków 1934, s. 925–926.
- ⁴⁶ Zob. M. Łochowski [w:] *op. cit.*, s. 1046; B. Dobrzański [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, t. II, red. Z. Resich, W. Siedlecki, Warszawa 1969, s. 1231; H. Pietrzkowski [w:] *op. cit.*, s. 598; Z. Świeboda, *op. cit.* s. 225; M. Tyczka [w:] E. Wengerek, *Postępowanie zabezpieczające i egzekucyjne. Komentarz*, Warszawa 1972, s. 484.
- ⁴⁷ Tak: M. Łochowski [w:] *op. cit.*, s. 1046.
- ⁴⁸ H. Pietrzkowski [w:] *op. cit.*, s. 598.
- ⁴⁹ A. Barańska [w:] *op. cit.*, s. 999.
- ⁵⁰ B. Dobrzański [w:] *op. cit.*, s. 1233.
- ⁵¹ K. Korzan, *Sądowe postępowanie zabezpieczające i egzekucyjne w sprawach cywilnych*, Warszawa 1986, s. 302.
- ⁵² Ustawa z 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (tekst jedn.: Dz.U. 2019 poz. 2204 ze zm.).
- ⁵³ Uchwała SN z 2.04.2004 r., III CZP 12/04, OSNC 2005, nr 6, poz. 100.
- ⁵⁴ *Ibidem*.
- ⁵⁵ Uchwała SN z 30 marca 2006 r., III CZP 16/06, OSNC 2007, nr 2, poz. 20.
- ⁵⁶ *Ibidem*.
- ⁵⁷ OSNC 2008, nr 7–8, poz. 68.
- ⁵⁸ M. Bociąga, *op. cit.*, s. 868 i n.
- ⁵⁹ Zob. W. Grajdura, *Przyłączenie się wierzyciela do egzekucji z nieruchomości*, PS 2008, nr 11–12, s. 74–90.
- ⁶⁰ Wyrok SN z 6 maja 2009 r., II CSK 651/08, LEX nr 511997; wyrok SN z 6 września 2013 r., V CSK 359/12, OSNC 2014, nr 5, poz. 52.
- ⁶¹ Uchwała SN z 30 marca 2006 r., III CZP 16/06, OSNC 2007, nr 2, poz. 20.
- ⁶² Tak: wyrok SN z 6 września 2013 r., V CSK 359/12, OSNC 2014, nr 5, poz. 52.
- ⁶³ Tak R. Drozd-Sweklej, *op. cit.*, s. 5 i n.
- ⁶⁴ Tak: *ibidem*.
- ⁶⁵ OSNC 2014, nr 5, poz. 52.
- ⁶⁶ Pogląd o dopuszczalności odpowiedniego stosowania w postępowaniu egzekucyjnym art. 177 § 1 pkt 1 k.p.c. wyraził M. Łochowski w przypadku egzekucji z nieruchomości prowadzonej na wniosek wierzyciela zbywcy nieruchomości po uzyskaniu wyroku na podstawie art. 527 k.c. oraz egzekucji z wniosku wierzyciela nabywcy nieruchomości. Autor przyjmuje, że wzajemna współzależność obu egzekucji uzasadnia zawieszenie jednego z prowadzonych postępowań na podstawie art. 177 § 1 pkt 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. Zob. M. Łochowski [w:] *op. cit.*, s. 770. Podobnie zob. M. Ged, *Dopuszczalność odpowiedniego stosowania art. 177 § 1 pkt 1 k.p.c. w postępowaniu egzekucyjnym. Głosa do wyroku Sądu Najwyższego – Izba Cywilna z 15 lutego 2017 r.*, II CSK 179/16, OSP 2021, nr 10, s. 38 i n.
- ⁶⁷ Zob. rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw, UD156, źródło: <https://legislacja.rcl.gov.pl/projekt/12350804/katalog/12812705#12812705>, dostęp: 28 lutego 2022 r.
- ⁶⁸ OSNC 2008, nr 7–8, poz. 68.
- ⁶⁹ Zob. uzasadnienie rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw, UD156, s. 81–82.
- ⁷⁰ Uchwała SN (7) z 6 listopada 2007 r., III CZP 93/07, OSNC 2008, nr 7–8, poz. 68.

Już w sklepie Currenda!

www.sklep.currenda.pl

DOSTĘPNA W CZYTELNI

www.czytelnia.currenda.pl

Już w sklepie Currenda!
www.sklep.currenda.pl

Zawieszenie postępowania egzekucyjnego

Aleksandra Klich

PRACTICA

 CURRENDA

DOSTĘPNA W CZYTELNI

www.czytelnia.currenda.pl

Przegląd orzecznictwa

**POSTANOWIENIE SĄDU REJONOWEGO
DLA ŁODZI-WIDZEWA W ŁODZI
Z 28 CZERWCA 2021 ROKU**

**POSTANOWIENIE SĄDU REJONOWEGO
W ŁĘCZYCY Z 1 LUTEGO 2022 ROKU**

**POSTANOWIENIE SĄDU
REJONOWEGO W BYDGOSZCZY
Z 1 PAŹDZIERNIKA 2021 ROKU**

**MATEUSZ
SZTANDUR**

Absolwent studiów
doktoranckich UG

POSTANOWIENIE SĄDU REJONOWEGO DLA ŁODZI-WIDZEWA W ŁODZI Z 28 CZERWCA 2021 ROKU

Hasła

Operat szacunkowy
Skarga na opis i oszacowanie

Sentencja

Sąd po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym sprawy egzekucyjnej o świadczenie pieniężne na skutek skargi dłużnika na

czynność komornika sądowego w przedmiocie opisu i oszacowania nieruchomości (w przedmiocie skargi dłużnika na postanowienie referendarza sądowego o oddaleniu skargi na czynność komornika) postanowił utrzymać w mocy zaskarżone postanowienie w całości.

Stan faktyczny

W lutym 2021 r. referendarz sądowy oddalił skargę dłużnika na czynność komornika sądowego w postaci opisu i oszacowania nieruchomości stanowiącej własność dłużnika. W uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia wskazano, iż nie dostrzeżono żadnych uchybień w operacie szacunkowym przygotowanym przez biegłego, który sporządził go z zastosowaniem prawidłowych metod, a z poczynionych założeń wyciągnął właściwe

wnioski. Wskazano również, że powoływany w treści uzasadnienia skargi dłużnika operat szacunkowy został dla przedmiotowej nieruchomości sporządzony dla innego przeznaczenia planistycznego nieruchomości, które zostało zmienione w 2018 i 2019 r. Stąd też wniossek, że obecna wartość nieruchomości (niższa) jest wynikiem właśnie zmian planistycznych dla nieruchomości dłużnika, które szczegółowo opisano w treści uzasadnienia zaskarżonego postanowienia. W ocenie referendarza sporządzony przez biegłego operat szacunkowy zawierał wszystkie wymagane elementy, zaś wybrana metoda szacowania – podejście porównawcze, metoda porównywania parami – była w pełni prawidłowa. W ocenie referendarza rzeczoznawca majątkowy również w prawidłowy sposób dobrał nieruchomości podobne do wycenianej.

W ustawowym terminie dłużnik wniósł skargę na przedmiotowe orzeczenie referendarza sądowego. Postanowienie zostało zaskarżone w całości. Dłużnik wniósł o ponowne rozpatrzenie sprawy, ponowne dokonanie opisu i oszacowania nieruchomości poprzez powołanie innego biegłego sądowego i zaszalenie od wierzyciela na rzecz dłużnika zwrotu kosztów postępowania. Zaskarżonemu orzeczeniu dłużnik zarzucił nierozpoznanie zarówno istoty sprawy, jak i zarzutów wobec czynności komornika sądowego.

Rozstrzygnięcie

Rozpoznając skargę na postanowienie referendarza sądowego, Sąd Rejonowy działał jako sąd drugiej instancji, orzekając jedynie w zakresie objętym środkiem zaskarżenia. Skarga na orzeczenie referendarza sądowego okazała się nietrafna, a podniesione w niej zarzuty Sąd uznał za niezasadne. Ani komornik, ani sąd (referendarz sądowy), ani też sam dłużnik – nie są w stanie samodzielnie dokonać wyceny nieruchomości. Wymaga ona wiedzy specjalnej. Dokonanie wyceny nieru-

Fot. Canva

chomości jest zadaniem biegłego, zaś rolą sądu – ocenienie opinii biegłego. Mowa tu jednak nie o jej zawartości materialnej (gdyż oznaczałoby to zastąpienie biegłego przez organ procesowy i samodzielne dokonanie wyceny, do czego ani sąd, ani komornik nie są powołani), lecz o kontekście prawidłowości sporządzonej opinii. Zakwestionowanie wyceny dokonanej przez rzeczoznawcę majątkowego w zakresie nieprawidłowości w samej wycenie czy też inaczej – podniesienie zarzutu zaniżenia wartości nieruchomości, musi być poparte dokumentami sporządzonymi przez osoby posiadające uprawnienia wymagane w tym zakresie. Dłużnik takowych nie przedstawił. W ocenie Sądu Rejonowego w przedmiotowej sprawie ani sądowi, ani referendarzowi sądowemu rozpoznającemu skargę na czynność komornika sądowego nie przysługuje uprawnienie do kwestionowania przyjętych przez rzeczoznawcę majątkowego sposobów szacowania. Dobranie współczynników szacunkowych należy do biegłego, który kieruje się przy tym posiadaną wiedzą specjalistyczną oraz doświadczeniem zawodowym.

Wyjaśnienia biegłego w tym zakresie Sąd uznał za wyczerpujące i prawidłowe. Powołanie się przez skarżącego na zmiany założeń planistycznych dla spornej nieruchomości zostaje bez wpływu na ocenę prawidłowości opisu i oszacowania nieruchomości. W ocenie

Sądu Rejonowego biegły prawidłowo dobrał katalog nieruchomości spełniających kryterium podobieństwa. W trakcie wyceny nieruchomości został uwzględniony rolny charakter gruntu, jednak została również wzięta pod uwagę jego lokalizacja. Przy poczynieniu przez biegłego takich założeń, same cechy przydatności rolniczej gruntu są mało istotne. Tym samym powołane przez dłużnika zarzuty pod adresem orzeczenia referendarza sądowego należało uznać za niezasadne. Mając na uwadze powyższe, na podstawie art. 767^{3a} k.p.c.¹, należało orzec jak w sentencji postanowienia.

POSTANOWIENIE SĄDU REJONOWEGO W ŁĘCZYCY Z 1 LUTEGO 2022 ROKU

Hasła

Przedawnienie
Pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności

Sentencja

Sąd po rozpoznaniu sprawy postanowił pozbawić wykonalności tytuł wykonawczy w postaci nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym z 2006 r. wydany przez Sąd Rejonowy w Zamościu w zakresie zasądzonych odsetek należnych za okres od 4 października 2006 r. do 14 czerwca 2012 r., a w pozostałym zakresie powództwo oddalić.

Stan faktyczny

Powód wniósł o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego w postaci prawomocnego nakazu zapłaty wydanego w 2006 r. przez Sąd Rejonowy w Zamościu, zaopatrzonego w klauzulę wykonalności w 2007 r., zasądzającego kwotę 1943,91 zł z odsetkami liczonymi w stosunku rocznym 11,5% od

6 września 2006 r., z tym że w razie zmiany wysokości odsetek – z odsetkami ustawowymi, oraz koszty procesu. W uzasadnieniu pozwu wskazano m.in., że 12 sierpnia 2021 r. komornik wszczął postępowanie egzekucyjne przeciwko powodowi na rzecz pozwanego. W ocenie powoda roszczenie należało uznać za bezzasadne albowiem uległo przedawnieniu 20 stycznia 2017 r., tj. po upływie 10-letniego terminu przedawnienia. W odpowiedzi na pozew pozwana, reprezentowana przez zawodowego pełnomocnika w osobie radcy prawnego, wniosła o oddalenie powództwa oraz o zasądzenie od powoda kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych. W uzasadnieniu wskazano, że roszczenia nie uległy przedawnieniu. Bieg przedawnienia roszczeń został bowiem w ocenie pozwanego kilkakrotnie przerwany, w związku z prowadzonymi postępowaniami egzekucyjnymi, umorzonymi z uwagi na bezskuteczność egzekucji.

Rozstrzygnięcie

Sąd uznał, że powództwo w znacznej części podlegało oddaleniu. Stosownie do treści art. 840 § 1 k.p.c. dłużnik może w drodze powództwa żądać pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności w całości lub w części albo ograniczenia².

Sąd w uzasadnieniu orzeczenia postużył się literaturą i wskazał, że „przedawnienie w większości wypowiedzi jest uważane za zdarzenie powodujące wygaśnięcie zobowiązania, w niektórych jest zaś traktowane jako niemożność egzekwowania”³. Nie ulega wątpliwości, że upływ okresu przedawnienia stanowi przyczynę uzasadniającą pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności⁴. Należy przy tym zwrócić uwagę, że stosownie do art. 797 § 1¹ k.p.c., jeżeli z treści tytułu wykonawczego wynika, że termin przedawnienia dochodzonego roszczenia upłynął, do wniosku o wszczęcie egzekucji należy dołączyć

również dokument, z którego wynika, że doszło do przerwania biegu przedawnienia. Z kolei na podstawie art. 825 pkt 1¹ organ egzekucyjny umorzy postępowanie w całości lub części na wniosek dłużnika, jeżeli przed dniem złożenia wniosku o wszczęcie egzekucji roszczenie objęte tytułem wykonawczym uległo przedawnieniu, a wierzyciel nie wykaże, że nastąpiło zdarzenie, wskutek którego bieg terminu przedawnienia został przerwany. Wskazane przepisy zostały dodane do porządku prawnego, regulując m.in. powiązane z nimi kwestie przedawnienia. Zmianie nie uległ natomiast art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. Tym samym należy przyjąć, że przedawnienie nadal może stanowić podstawę powództwa egzekucyjnego, nawet wówczas, kiedy dłużnikowi przysługuje prostsza droga do zakwestionowania prowadzonej wobec niego egzekucji w postaci wniosku o umorzenie postępowania egzekucyjnego składanego do komornika.

Stosownie do treści art. 125 § 1 k.c. roszczenie stwierdzone prawomocnym orzeczeniem sądu lub innego organu powołanego do rozpoznawania spraw danego rodzaju albo orzeczeniem sądu polubownego, jak również roszczenie stwierdzone ugodą zawartą przed sądem albo sądem polubownym albo ugodą zawartą przed mediatorem i zatwierdzoną przez sąd przedawnia się z upływem sześciu lat. Jeżeli stwierdzone w ten sposób roszczenie obejmuje świadczenia okresowe, roszczenie o świadczenie okresowe należne w przyszłości przedawnia się z upływem trzech lat.

W poprzednim stanie prawnym⁵ przepis ten stanowił, że roszczenie stwierdzone prawomocnym orzeczeniem sądu lub innego organu powołanego do rozpoznawania spraw danego rodzaju albo orzeczeniem sądu polubownego, jak również roszczenie stwierdzone ugodą zawartą przed sądem albo przed sądem polubownym albo ugodą zawartą przed mediatorem i zatwierdzoną przez sąd,

Fot. Canva Nicola Forenza

przedawnia się z upływem dziesięciu lat, chociażby termin przedawnienia roszczeń tego rodzaju był krótszy. Jeżeli stwierdzone w ten sposób roszczenie obejmuje świadczenia okresowe, roszczenie o świadczenia okresowe należne w przyszłości ulega trzyletniemu przedawnieniu. Przedmiotowa zmiana wprowadzona została ustawą z 13 kwietnia 2018 r.⁶ Zgodnie z art. 5 ust. wskazanej ustawy do roszczeń powstałych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy i w tym dniu jeszcze nieprzedawnionych stosuje się od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy przepisy ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą. Jeżeli zgodnie z ustawą zmienianą w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, termin przedawnienia jest krótszy niż według przepisów dotychczasowych,

bieg terminu przedawnienia rozpoczyna się z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy. Jeżeli jednak przedawnienie, którego bieg terminu rozpoczął się przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, nastąpiłoby przy uwzględnieniu dotychczasowego terminu przedawnienia wcześniej, to przedawnienie następuje z upływem tego wcześniejszego terminu.

Sąd wskazał, że rozumienie terminu „roszczenie o świadczenie okresowe należne w przyszłości” wyjaśnił Sąd Najwyższy w wyroku z 12 maja 2016 r., wskazując, iż: „w art. 125 § 1 k.c. wyraźnie zróżnicowano terminy przedawnienia roszczeń o świadczenia okresowe i innych roszczeń. Roszczenie o odsetki za opóźnienie (art. 481 § 1 k.c.) należą do kategorii świadczeń okresowych i – jeżeli

zostały stwierdzone tytułem wykonawczym – powinny przedawniać się z upływem trzech lat (art. 125 § 1 zdanie drugie k.c.). Chodzi tu jednak tylko o odsetki »należne w przyszłości«, a więc takie, które stają się wymagalne m.in. po uprawomocnieniu się wyroku sądowego, stwierdzającego obowiązek zapłaty tych odsetek”⁷.

Bieg przedawnienia, zgodnie z art. 123 § 1 pkt 1 k.c., zostaje przerwany przez każdą czynność przed sądem lub innym organem powołanym do rozpoznawania spraw lub egzekwowania roszczeń danego rodzaju albo przed sądem polubownym, przedsięwziętą bezpośrednio w celu dochodzenia lub ustalenia albo zaspokojenia lub zabezpieczenia roszczenia. Bez wątpliwości czynnością przerywającą bieg przedawnienia jest złożenie wniosku o wszczęcie egzekucji. Po każdym przerwaniu przedawnienia biegnie ono na nowo. W razie przerwania przedawnienia przez czynność w postępowaniu przed sądem lub innym organem powołanym do rozpoznawania spraw lub egzekwowania roszczeń danego rodzaju albo przed sądem polubownym albo przez wszczęcie mediacji, przedawnienie nie biegnie na nowo, dopóki postępowanie to nie zostanie zakończone.

Sąd na gruncie przedmiotowej sprawy w pierwszej kolejności stwierdził, iż roszczenie główne nie uległo przedawnieniu. Po nadaniu klauzuli wykonalności tytułowi egzekucyjnemu bieg przedawnienia był przerywany wnioskami o wszczęcie egzekucji. Po raz pierwszy wnioskiem z sierpnia 2007 r. W maju 2009 r. postępowanie zostało umorzone z uwagi na bezskuteczność egzekucji. Wówczas termin przedawnienia zaczął biec na nowo. Kolejny wniosek o wszczęcie egzekucji został złożony w czerwcu 2015 r., co po raz kolejny przerwało bieg terminu przedawnienia (który wynosił wówczas, tj. przed nowelizacją z 2018 r., 10 lat). Wszczęte tym wnioskiem postępowanie egzekucyjne umorzono w grudniu 2018 r. Bieg przedawnienia

że wniosek ten przerwał bieg przedawnienia wszystkich roszczeń odsetkowych należnych za 3 lata wstecz od dnia jego złożenia. Wcześniejsze roszczenia odsetkowe od dnia wydania nakazu uległy zaś przedawnieniu przed dniem złożenia wskazanego wniosku.

POSTANOWIENIE SĄDU REJONOWEGO W BYDGOSZCZY Z 1 PAŹDZIERNIKA 2021 ROKU

Hasła

Opróżnienie lokalu mieszkalnego w czasie obowiązywania „ustawy covidowej”

Sentencja

Sąd po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym sprawy o egzekucję świadczenia pieniężnego w przedmiocie skargi wierzyciela na czynność komornika sądowego w postaci postanowienia oddalającego wniosek wierzyciela o podjęcie zawieszono postępowania egzekucyjnego postanowił oddalić skargę.

Stan faktyczny

Wierzyciel wniósł skargę na czynności komornika sądowego w postaci postanowienia oddalającego wniosek wierzyciela o podjęcie zawieszono postępowania egzekucyjnego. Jako argument za podjęciem i prowadzeniem postępowania wskazano, że egzekucja ma polegać na eksmisji dłużnika z lokalu tymczasowego, który ten zajmuje. Brak jest zatem podstaw do stosowania art. 15 zzu ustawy z 2 marca 2020 r. – o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem [...] innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych⁸ (dalej: ustawa covidowa), zgodnie z którym do czasu zakończenia pandemii SARS-CoV-2 nie przeprowadza się eksmisji dłużników z lokali mieszkalnych.

rozpoczął się wówczas na nowo i został przerwany wnioskiem z sierpnia 2021 r. Tym samym roszczenie główne nie uległo przedawnieniu.

Częściowo przedawniło się natomiast roszczenie odsetkowe. Stosownie do przywołanego już art. 125 § 1 k.c. roszczenie o świadczenie okresowe należne w przyszłości przedawnia się z upływem trzech lat. Odsetki bez wątplenia uznać należy za świadczenie okresowe. W pierwszej kolejności należy podkreślić, że we wskazanym przepisie chodzi o świadczenia należne w przyszłości, a więc po wydaniu orzeczenia, nie zaś o świadczenia wymagalne już w toku postępowania. Te przedawniają się bowiem w terminie wynikającym z art. 125 § 1 zdanie 1 k.c., a więc w terminie 6-letnim (a przed nowelizacją z 2018 r. – 10-letnim). Tym samym nieprzedawnione były odsetki wymagalne w toku procesu – tj. należne za okres od 6 września 2006 r. do dnia poprzedzającego wydanie nakazu.

Przedawniły się natomiast częściowo odsetki należne w przyszłości, tj. od dnia wydania nakazu zapłaty – dla nich bowiem właściwy jest 3-letni termin przedawnienia. Od tego rozpoczął się na nowo przerwany wnioskiem egzekucyjnym termin przedawnienia. Następna czynność wierzyciela miała miejsce, kiedy wierzyciel złożył kolejny wniosek o wszczęcie egzekucji. Należy zatem przyjąć,

W odpowiedzi komornik sądowy wniósł o oddalenie skargi. Wskazał, iż pojęcie użyte przez ustawodawcę w art. 115 zzu ww. ustawy „opróżnienie lokalu mieszkalnego” należy rozumieć szeroko, tj. w ujęciu ustawy o własności lokali z 24 czerwca 1994 r.⁹ Ponadto, jak wskazał komornik, z wizji lokalnej i rozpytania sąsiadów dłużnika wynika, iż lokal podlegający opróżnieniu jest faktycznie miejscem zamieszkania dłużnika. Zatem zgodnie z obecnie obowiązującymi przepisami nie może zostać przeprowadzona eksmisja z ww. lokalu, a postępowanie egzekucyjne powinno pozostać zawieszono, o czym orzeczono postanowieniem w przedmiotowej sprawie egzekucyjnej.

Rozstrzygnięcie

Postępowanie egzekucyjne wszczęto w kwietniu 2021 r. na podstawie wyroku eksmisyjnego Sądu Rejonowego w Bydgoszczy z 2020 r., zaopatrzonego przez ten sąd w klauzulę wykonalności. W lipcu 2021 r. komornik sądowy wydał postanowienie o zawieszeniu postępowania egzekucyjnego w związku z art. 15 zzu ustawy covidowej. Postanowienie to nie zostało zaskarżone przez wierzyciela. Ponadto wierzyciel wniósł pismo, którym podtrzymał wniosek egzekucyjny. W odpowiedzi komornik postanowieniem oddalił wniosek o kontynuację postępowania egzekucyjnego. Na to rozstrzygnięcie skargę wniósł wierzyciel. W ocenie sądu skarga nie zasługiwała na uwzględnienie. W sprawie zastosowanie mieć będzie art. 15zsu ust. 1 ustawy covidowej, zgodnie z którym w okresie obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii nie egzekwuje się tytułów wykonawczych nakazujących opróżnienie lokalu mieszkalnego.

W ocenie sądu art. 15zsu ust. 1, który uniemożliwia prowadzenie postępowania o opróżnienie lokalu mieszkalnego, daje podstawę do zawieszenia postępowania egze-

kucyjnego. Stanowi on *lex specialis* wobec przepisów k.p.c. w tym zakresie. Takowe założenie należy poczynić z tego względu, iż ustawodawca nie przewidział w ustawie covidowej innych instrumentów prawnych, które wyraźnie pozwalałyby na zwieszenie egzekucji, a jedynie wyłączył możliwość wykonania tytułu zezwalającego na przymusowe opróżnienie lokalu mieszkalnego. W zakresie wąskiego lub szerokiego rozumienia pojęcia lokalu mieszkalnego użytego we wspomnianym art. 15zsu, sąd stoi na stanowisku, iż uprawnione jest przyjęcie szerokiej definicji tego wyrażenia. Wynika to z celu samej ustawy covidowej. Jej założeniem jest swego rodzaju ochrona ludności, w szczególności w trudnej sytuacji życiowej, z uwagi na zaistniałą sytuację pandemiczną. Warto wspomnieć też o zmianie k.p.c. w tym zakresie. W wyniku podjętych rozwiązań, licytacji nieruchomości służących potrzebom mieszkaniowym w okresie pandemii nie przeprowadza się. Zgodnie z treścią art. 952¹ § 5 k.p.c. licytacji lokalu mieszkalnego lub nieruchomości gruntowej zabudowanej budynkiem mieszkalnym, które służą zaspokojeniu potrzeb mieszkaniowych dłużnika, nie przeprowadza się w czasie obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii oraz 90 dni po jego zakończeniu. Zatem całość norm wynikających tak z k.p.c., jak i ustawy covidowej, przemawia za szerokim ujęciem rozumienia lokalu mieszkalnego. W związku z tym za lokal ten należy uznać też pomieszczenie tymczasowe, które dla dłużnika jest jego centrum życiowym, tj. stanowi jego lokal mieszkalny. W niniejszej sprawie stan faktyczny, potwierdzony przez komornika sądowego, pozwala uznać, iż lokal tymczasowy, którego opóźnienia domaga się wierzyciel, stanowi jednocześnie lokal mieszkalny dłużnika. Zapewnienie realizacji podstawowych potrzeb, w tym mieszkaniowych, w czasie pandemii jest jednym z głównych założeń

przyjętych rozwiązań legislacyjnych. Takiego rozumienia ww. przepisu art. 15zzu (szerokie ujęcie) nie wyłącza definicja lokalu i pomieszczenia tymczasowego zawarta w ustawie o ochronie praw lokatorów i zasobie mieszkaniowym gminy z 21 czerwca 2001 r.

Zgodnie z art. 2 ust 1 pkt 5a ww. ustawy za tymczasowe pomieszczenie należy uznawać pomieszczenie nadające się do zamieszkania, posiadające dostęp do źródła zaopatrzenia w wodę i do ustępu, chociażby te urządzenia znajdowały się poza budynkiem, oświetlenie naturalne i elektryczne, możliwość ogrzewania, niezawilgocone przegrody budowlane oraz zapewniające możliwość zainstalowania urządzenia do gotowania posiłków, zapewniające co najmniej 5 m² powierzchni mieszkalnej na jedną osobę i w miarę możliwości znajdujące się w tej samej lub pobliskiej miejscowości, w której dotychczas zamieszkiwały osoby przekwaterowywane. Ponadto na uwadze należy mieć regulację art. 1046 § 4 k.p.c.¹⁰ Zatem w świetle powyższego należy uznać, iż pomieszczenie tymczasowe – jako niewątpliwie służące zaspokojeniu potrzeb mieszkaniowych dłużnika – podlega pod regulację art. 15zzu ust. 1 ustawy covidowej nie można obecnie przeprowadzić skutecznie eksmisji dłużnika z takiego lokalu. Z tych powodów orzeczono jak w sentencji.

Przypisy końcowe

¹ § 1. Wniesienie skargi na postanowienie referendarza sądowego nie powoduje utraty mocy zakarzonego postanowienia.

§ 2. Jeżeli wniesiono skargę na postanowienie referendarza sądowego wydane na podstawie art. 395 § 2, ponowne wydanie postanowienia na tej podstawie przez referendarza sądowego nie jest dopuszczalne.

§ 3. Sąd rozpoznaje skargę w składzie jednego sędziego jako sąd drugiej instancji. Po rozpoznaniu

skargi sąd utrzymuje w mocy lub zmienia zakarzone postanowienie, stosując odpowiednio przepisy o zażaleniu.

² Jeżeli:

1) dłużnik przeczy zdarzeniom, na których oparto wydanie klauzuli wykonalności, a w szczególności gdy kwestionuje istnienie obowiązku stwierdzonego tytułem egzekucyjnym niebędącym orzeczeniem sądu albo gdy kwestionuje przejście obowiązku mimo istnienia formalnego dokumentu stwierdzającego to przejście;

2) po powstaniu tytułu egzekucyjnego nastąpiło zdarzenie, wskutek którego zobowiązanie wygasło albo nie może być egzekwowane; gdy tytułem jest orzeczenie sądowe, dłużnik może oprzeć powodźstwo także na zdarzeniach, które nastąpiły po zamknięciu rozprawy, na zarzucie spełnienia świadczenia, jeżeli zgłoszenie tego zarzutu w sprawie było z mocy ustawy niedopuszczalne, a także na zarzucie potrącenia;

3) małżonek, przeciwko któremu sąd nadał klauzulę wykonalności na podstawie art. 787, wykaże, że egzekwowane świadczenie wierzycielowi się nie należy, przy czym małżonkowi temu przysługują zarzuty nie tylko z własnego prawa, lecz także zarzuty, których jego małżonek wcześniej nie mógł podnieść.

³ T. Żyżnowski [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom IV. Artykuły 730–1088*, red. T. Wiśniewski, Warszawa 2021, art. 840.

⁴ Na podstawie art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c.

⁵ W brzmieniu sprzed 9 lipca 2018 r.

⁶ Ustawa o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw.

⁷ Wyrok SN z 12 maja 2016 r., IV CSK 528/15, LEX nr 2049807.

⁸ Dz.U. z 2020 r. poz. 374

⁹ Dz.U. Nr 85 poz. 388

¹⁰ Wykonując obowiązek opróżnienia lokalu służącego zaspokojeniu potrzeb mieszkaniowych dłużnika na podstawie tytułu wykonawczego, z którego nie wynika uprawnienie dłużnika do zawarcia umowy najmu socjalnego lokalu lub prawo do lokalu zamiennego, komornik usunie dłużnika do innego lokalu lub pomieszczenia, do którego dłużnikowi przysługuje tytuł prawny i w którym może on zamieszkać. Jeżeli dłużnikowi nie przysługuje tytuł prawny do innego lokalu lub pomieszczenia, w którym może zamieszkać, komornik wstrzyma się z dokonaniem czynności do czasu, gdy gmina właściwa ze względu na miejsce położenia lokalu podlegającego opróżnieniu, na wniosek komornika, wskaże dłużnikowi tymczasowe pomieszczenie.

Już w sklepie Currendy!

www.sklep.currenda.pl

Odpowiedzialność karna komornika sądowego

Sebastian Kowalski

PRACTICA

 CURRENDA

DOSTĘPNA W CZYTELNI

www.czytelnia.currenda.pl

Już w sklepie Currendy!

www.sklep.currenda.pl

Odpowiedzialność dyscyplinarna komornika sądowego

Mariusz Nawrocki

PRACTICA

 CURRENDA

DOSTĘPNA W CZYTELNI

www.czytelnia.currenda.pl

Samorząd komorniczy członkiem Ogólnopolskiego Porozumienia Samorządów Zawodów Zaufania Publicznego

ANNA ZIELIŃSKA

Komornik Sądowy przy Sądzie
Rejonowym w Myśliborzu

Przedstawiciele kilkunastu zawodów zaufania publicznego stworzyli wspólną przestrzeń służącą wymianie poglądów i doświadczeń. Porozumienie zostało uroczyście podpisane we wrześniu 2021 r. Poza Krajową Radą Komorniczą przystąpiły do niego samorzady: adwokatów, radców prawnych, doradców podatkowych, lekarzy, pielęgniarek i położnych, architektów, kuratorów, lekarzy weterynarii, biegłych rewidentów, inżynierów budownictwa, rzeczników patentowych, diagnostów laboratoryjnych, aptekarzy i fizjoterapeutów. Ich przedstawiciele od kilku miesięcy prowadzą wspólne prace i działania celem wypracowania jednolitych stanowisk względem organów władzy publicznej i opinii społecznej. Kierowanie pracami Porozu-

mienia jest kadencyjne, a prezydencję aktualnie sprawuje Naczelna Rada Adwokacka.

Członkowie Porozumienia, mimo oczywistych odrębności wynikających ze specyfiki ich pracy, wspólnie działają w sprawach istotnych dla obywateli i samorządów zawodowych. Podczas cyklicznych spotkań omawiane są

Posiedzenie odbyło się w formie hybrydowej

Przedstawiciele organizacji członkowskich Porozumienia

stanowiska w zakresie opiniowania działalności organów władzy publicznej, prowadzone są wzajemne konsultacje i wymiana doświadczeń w przedmiocie działalności samorządowej. Istotne pozostaje także budowanie świadomości prawnej społeczeństwa, udział w pracach legislacyjnych w zakresie dotyczącym przedstawicieli poszczególnych zawodów czy wzajemne wspieranie się i występowanie w obronie interesów członków Porozumienia. Jednym z bardziej istotnych elementów będących przedmiotem zainteresowania Porozumienia jest także popularyzowanie i promowanie idei samorządności zawodowej oraz podkreślanie jej istoty.

Niezależnie od bieżącej pracy podejmowanej odrębnie w każdym z samorządów zawodowych, Porozumienie pozostaje płaszczyzną do dzielenia się poglądami czy wspierania w rozwiązywaniu aktualnych pro-

JEDNYM Z BARDZIEJ
ISTOTNYCH ELEMENTÓW
BĘDĄCYCH PRZEDMIOTEM
ZAINTERESOWANIA
POROZUMIENIA JEST
TAKŻE POPULARYZOWANIE
I PROMOWANIE IDEI
SAMORZĄDNOŚCI ZAWODOWEJ
ORAZ PODKREŚLANIE JEJ ISTOTY.

blemów. Omawiane są zagadnienia związane m.in. z zachowaniem tajemnicy zawodowej, zainteresowaniem absolwentów wykonywaniem danego zawodu i znaczenie zaufania publicznego w codziennej pracy.

Już w sklepie Currenda!
www.sklep.currenda.pl

Stosunek zatrudnienia komornika sądowego

Zagadnienia konstrukcyjne
i wybrane uprawnienia
quasi-pracownicze

Mikołaj Ryłski

PRACTICA

 CURRENDA

DOSTĘPNA W CZYTELNI

www.czytelnia.currenda.pl

Syntetyczna analiza zagadnień

DOSTĘPNA W CZYTELNI

do tej pory rozproszonych w różnych opracowaniach

Już w sklepie Currendy!

www.sklep.currenda.pl

www.czytelnia.currenda.pl

„Opłaty i wydatki w praktyce komornika sądowego”

Wydawnictwo Currenda, Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Szczecińskiego, Kolegium Prawa Akademii Leona Koźmińskiego, Izba Komornicza w Szczecinie oraz Okręgowa Izba Radców Prawnych w Szczecinie wspólnie podjęły się zorganizowania konferencji naukowej pt. „Opłaty i wydatki w praktyce komornika sądowego”. Wydarzenie, którego partnerem strategicznym był Ośrodek Naukowo-Szkoleniowy przy Krajowej Radzie Komorniczej, odbyło się 18 marca 2022 r. na Uniwersytecie Szczecińskim.

**MATEUSZ
SZTANDUR**

Absolwent studiów
doktoranckich UG

Otwarcie Konferencji

Otwarcia dokonała dr hab. Kinga Flaga-Gieruszyńska prof. US, Prorektor do spraw Organizacji. Następnie głos zabrał Rektor Uniwersytetu Szczecińskiego prof. dr hab. Waldemar Tarczyński, który wskazał, że to niezwykle ciekawe przedsięwzięcie naukowe odbywa się w szczególnym czasie – z jednej strony w dalszym ciągu obowiązuje stan zagrożenia pandemią, a z drugiej – wojna za wschodnią granicą zakłóca funkcjonowanie wielu instytucji państwowych w naszym kraju. Konferencja – zdaniem Rektora – jest potrzebna, a ponadto ma istotny wpływ na wizerunek członków samorządu komorniczego, gdyż obala mit, według którego komornik nie robi nic poza pobieraniem opłat. Poruszenie

przez prelegentów problemu kosztów będzie z pewnością stanowić znaczne wsparcie merytoryczne dla komorników i sądów, na co dzień borykających się z regulacjami odnoszącymi się do przedmiotowej kwestii.

W imieniu jednego z organizatorów – Wydawnictwa Currenda – głos zabrał Sebastian Szczepański, Prezes Currenda Sp. z o.o. Spółka dostarcza oprogramowanie dla wymiaru sprawiedliwości, ale w jej skład wchodzi również wydawnictwo, które działa prężnie w obszarze egzekucji sądowej i współpracuje z największymi autorytetami z tej dziedziny prawa. Currenda Sp. z o.o. realizuje także inicjatywy o wymiarze edukacyjnym, np. szkolenie dla aplikantów komorniczych przed egzaminem zawodowym. Dynamicznie rozwija się także Czytelnia Currendy z Platformą E-learning, pozwalającą na zdobywanie punktów szkoleniowych. Z Czytelni Currendy, tworzonej początkowo z myślą tylko o komornikach sądowych, mogą obecnie z powodzeniem korzystać przedstawiciele różnych zawodów prawniczych – sędziowie,

adwokaci, radcowie prawni, notariusze. Kolejnym działaniem na rzecz społeczności komorników, jest właśnie obecna konferencja. Liczba zarejestrowanych uczestników wynosiła ponad tysiąc osób, co bardzo cieszy.

Na koniec wypowiedziała się dr hab. Joanna Studzińska prof. ALK. Pani Profesor powołała się na satysfakcjonującą współpracę uczelni, którą reprezentuje, z Uniwersytetem Szczecińskim. W kwestii tematyki konferencji zaznaczyła, że budzi ogromne zainteresowanie – również dlatego, że w dalszym ciągu wywołuje liczne dyskusje dotyczące podnoszonych wątpliwości.

Debata „Opłaty i wydatki w praktyce”

Pierwszą częścią merytoryczną konferencji była – nietypowo – debata, która stanowiła jednocześnie wprowadzenie do paneli tematycznych. Jej moderatorem był KS Marcin Borek, Dyrektor Ośrodka Naukowo-Szkoleniowego przy KRK, a także Przewodniczący Rady Izby Komorniczej w Szczecinie. Dyrektor Borek, podczas wprowadzenia do debaty, nawiązał do pieniądza jako nieodzownego elementu egzekucji. Jego funkcją jest zapewnienie efektywnego wykonywania wyroków sądowych. W zakresie opłat prelegent wskazał, że ich prawidłowe naliczanie przekłada się na gwarancję utrzymania przez komornika kancelarii oraz zapewnia prawidłowe wykonywanie zawodu.

Pierwsze pytanie skierowane zostało do Prezesa Krajowej Rady Komorniczej dr. Rafała Łyszczka, a dotyczyło oceny styczniowych orzeczeń Sądu Najwyższego wydanych m.in. w zakresie niecelowości egzekucji¹. Prezes przyznał, że stanowisko przełamuje wieloletnie podejście do rozstrzyganych kwestii – np. do tej, że jeśli dłużnik nie żyje, to nie ma on również podmiotowości – co wreszcie zostało stwierdzone wprost. Z punktu widzenia wierzyciela, szczególnie instytucjonalnego, ciężko zazwyczaj ustalić, że dłużnik zmarł.

Dr Aleksandra Klich

Łatwiejsze jest to zwykle w przypadku indywidualnych relacji między stronami, kiedy dłużnik i wierzyciel znali się. Do wielu kwestii trudno się odnieść na etapie opublikowanych tez, dlatego też Prezes Łyszczek oczekuje na wydanie uzasadnień, by móc dokonać szczegółowej analizy oraz rozróżnienia tych sytuacji prawnych, których uchwały dotyczą.

Kolejny uczestnik debaty – dr hab. Joanna Studzińska prof. ALK – wskazała, że uchwały cechują się niekonsekwencją. Celowość jest pojęciem otwartym i każdorazowo należy oceniać sytuację w kontekście okoliczności powodujących wszczęcie egzekucji. Inaczej wygląda sytuacja, gdy śmierć nastąpiła np. dwa miesiące przed wszczęciem postępowania egzekucyjnego, a wierzyciel nie miał wystarczających narzędzi, żeby to stwierdzić. Niezależnie od różnorodności sytuacji mogących powodować wątpliwości w zakresie celowości, należy mieć na względzie przede wszystkim efektywność postępowania egzekucyjnego. Służyć temu miały

art. 29 i 30 u.k.k., stojące na straży staranności wierzycieli przy wnioskowaniu o wszczęcie egzekucji – w każdym przypadku, a nie tylko gdy okazuje się ona niecelowa czy niedopuszczalna. W zakresie kwestii dotyczącej następczego upadku tytułu wykonawczego, sytuacja też nie jest jednoznaczna. Konieczne jest w tym przypadku każdorazowe ocenienie danego stanu faktycznego. Jednoznaczne przesądzenie może być trudne. W ocenie Pani Profesor brak jest w dalszym ciągu elastyczności przepisów stosowanych przy obciążaniu wierzyciela opłatami.

Celowość skomentował również prof. dr hab. Jacek Gołaczyński. W jego ocenie nie zawsze gdy wierzyciel dysponuje tytułem wykonawczym, będzie to oznaczać, że wszczęcie egzekucji jest celowe. W sytuacji gdy wiarytelność wynika z umowy, powinno istnieć współdziałanie między stronami. W końcu wierzyciel dąży do tego, by egzekucja była jak najbardziej efektywna, ale też, żeby nie była zbyt uciążliwa dla dłużnika. Dlatego pozytywnie należy ocenić funkcjonowanie art. 30 u.k.k., znacznie ograniczający inicjowanie spraw, w których egzekucja może zostać uznana za niecelową. Pytanie, jakie należy zadać, brzmi: czy instrumenty z ustawy

o kosztach komorniczych są wystarczające w przypadku zajścia niecelowości, czy należy może stosować jeszcze inne sankcje, wynikające z naruszenia prawa procesowego. Do rozważenia pozostaje kwestia stosowania innych przepisów, które tę kwestię regulują. Niestety zauważalna jest wzrastająca liczba niecelowych wszczęć egzekucji, co z kolei rodzi różne konsekwencje. Należy w związku z tym podjąć działania, których celem będzie dążenie do tego, by przepis art. 30 u.k.k. był postrzegany jako oczywista sankcja dla wierzyciela niecelowo wszczynającego postępowanie egzekucyjne – bo taki był cel tej regulacji przy wprowadzaniu do obrotu prawnego ustawy o kosztach komorniczych.

Do Prezesa Krajowej Rady Komorniczej skierowano pytanie dotyczące oceny regulacji związanej z brakiem uiszczania opłaty za zabezpieczenie prokuratorskie. Prezes ubolewał, że dowiedział się o tej zmianie z prasy. Opisywane powody wskazywały, że postępowania prowadzone przez komorników są mało skuteczne, a uiszczane opłaty znacznie obciążają budżety sądów. Oczywiście jest, że komornik powinien współdziałać z organami państwa, jednak o dokonanie zabezpieczenia wnioskuje prokurator i to on

(od lewej) KS Piotr Leśniewski, dr hab. Anna Kościółek prof. URz, dr hab. Joanna Studzińska prof. ALK, prof. dr hab. Andrzej Marciniak

powinien oceniać, przynajmniej z założenia, czy jest ono celowe. Komornik jest jedynie wykonawcą wniosku. Należy zaznaczyć, że nie są to postępowania łatwe. Związane są wszakże z prowadzonym postępowaniem karnym i nierzadko wymagają asysty policji. Nie sposób również przyjąć argumentacji, że zabezpieczenia te często upadają i dlatego też opłaty od nich nie powinny być pobierane. W całej tej procedurze nie są brane pod uwagę działania komornika, który niezależnie od dalszych losów zabezpieczenia musi podjąć czynności.

Niezrozumiałe dla Prezesa wydaje się również wykreślenie z tego samego druku, który dotyczy zabezpieczenia prokuratorskiego, przepisu dotyczącego pobierania opłaty za wydanie zaświadczenia z akt sprawy. Co ciekawe, w przypadku sądów taka regulacja

nadal obowiązuje. Planowanej opłaty nie należało przecież traktować jako dodatkowego dochodu. Miała ona stanowić pewnego rodzaju barierę dla osób, które nagminnie korzystają z uprawnienia wydania zaświadczenia. Na poziomie sądu taka regulacja obowiązuje, a u komorników – została usunięta.

Komornik sądowy Leszek Wietchy komentował przedstawione mu zagadnienie regulacji, na podstawie której komornik ma obowiązek rozliczać koszty utrwalania czynności. W art. 809¹ § 1 k.p.c. wskazano wprost, które czynności podlegają takiemu obowiązkowi. Gdy wykonano czynność wymienioną w tym przepisie, komornik powinien ją rozliczyć na podstawie art. 15 ust. 3 u.k.k. Gdy wierzyciel odmawia uiszczenia zaliczki albo oświadcza, że rezygnuje z nagrywania, komornik powinien jednocześnie odmówić

(od lewej) Klaudia Maciejewska, dr hab. Kinga Flaga-Gieruszyńska prof. US, prof. dr hab. Waldemar Tarczyński, dr hab. Joanna Studzińska prof. ALK, dr hab. Tadeusz Zembrzuski prof. UW

wykonania zawnioskowanej czynności. Takie zachowanie wymusza na komorniku ustawa. Dla porównania – przy złożeniu wniosku o opis i oszacowanie, gdzie muszą nastąpić oględziny i powołanie biegłego, trudno sobie wyobrazić, żeby wierzyciel odmówił uiszczenia zaliczki na ten cel, ale nalegał na powołanie biegłego.

Kolejne pytanie skierowane do KS Leszka Wietchy dotyczyło możliwości pobrania opłaty maksymalnej w wysokości 50 tysięcy złotych za przeprowadzenie egzekucji z nieruchomości, a następnie kontynuowania tego postępowania i pobrania kolejnej opłaty, jeśli egzekucja okaże się skuteczna z innych składników majątku dłużnika. Komornik przypomniał, że art. 24 u.k.k. wskazuje zakres opłaty – na poziomie minimalnym 150 złotych, a na maksymalnym – 50 tysięcy złotych. Więcej komornik nie może pobrać. Wyjątek wprowadza art. 25 u.k.k., który umożliwi pobranie opłat powyżej przewidzianej kwoty maksymalnej. Ponadto np. przy sprzedaży kilku nieruchomości od każdej z nich można pobrać opłatę maksymalną oraz dodatkowo maksymalną opłatę w przypadku skutecznej egzekucji z innych sposobów.

Sędzia Marek Lewandowski wyraził swoją opinię przy pytaniu dotyczącym możliwości uwzględnienia przez organ egzekucyjny wniosku strony o obniżenie opłaty. Sędzia przypomniał, że do przedmiotowego wniosku stosuje się co prawda przepisy dotyczące skargi, jednak kwestia uwzględnienia traktowana jest jako dyskusyjna. Mówca podkreślił, że opłata egzekucyjna jest opłatą na rzecz Skarbu Państwa i między innymi dlatego komornik nie powinien mieć wyłącznej decyzyjności co do jej obniżenia. Komornikowi wolno jedynie ustosunkować się do wniosku o obniżenie opłaty oraz np. uznać, że jest on w całości zasadny. Nie można jednak traktować przepisu art. 767 § 5 k.p.c. w ten sposób, że uwzględnienie skargi może być stosowane wprost do wniosku o obniżenie opłaty.

(od lewej) asesor komorniczy Agnieszka Szych, KS Małgorzata Pędziszczak

Uczestników debaty – Profesora Jacka Gołaczyńskiego oraz Prezesa Rafała Łyszczka – poproszono o sformułowanie postulatów *de lege ferenda* w zakresie kosztów egzekucji komorniczej. Wskazano, że przedmiotowe regulacje są obecnie zbyt skomplikowane. Rodzi to problemy w wykonywaniu „ustawy kosztowej”. Postulat jest taki, by dążyć do maksymalnego uproszczenia zawartych w niej przepisów. Według Prezesa Łyszczka, ustawa w założeniu miała uprościć cały system kosztowy. Tak się jednak nie stało. Postulaty odnośnie kształtu ustawy kosztowej powinny stać się przedmiotem odrębnej konferencji z kilkoma panelami tematycznymi. Natomiast pilnego uregulowania potrzebują trzy instytucje:

- 1) Dostosowanie opłaty egzekucyjnej do zmieniającej się sytuacji gospodarczej. Racjonalny wydaje się postulat corocznego uaktualniania wysokości opłaty egzekucyjnej. Obecna inflacja i spadek wartości pieniądza powodują, że wartość tej samej opłaty z 2019 r. w zestawieniu z 2022 r., może stanowić różnicę na poziomie kilkunastu złotych.
- 2) Nieprawidłowy system karzący efektywność. Powoduje on, że im więcej się ściąga, tym mniej się zarabia. W praktyce może to oznaczać, że nie ma sensu w danym miesiącu ściągać większej kwoty. Taki system motywowania do pracy

nie jest znany w żadnym innym państwie, a degresywna prowizja wywołuje zdziwienie wielu branż.

- 3) Mechanizm współfinansowania elektroniczacji. Krajowa Rada Komornicza posiada gotowe rozwiązania, które jednak – z racji znacznych kosztów – powodują konieczność współfinansowania po stronie Państwa. Dla przykładu – obecnie każda czynność komornika wiąże się z wysyłką dwóch, trzech, a nawet większej liczby listów. Rozwiązanie samorządu komorniczego w zakresie elektroniczacji postępowania spowodowałoby m.in. zmniejszenie kosztu takich czynności. Obniżenie kosztów postępowania, zarówno dla dłużnika przy skutecznej egzekucji, jak i dla wierzyciela, gdy egzekucja okaże się bezskuteczna – jest zjawiskiem pożądanym.

Podczas dyskusji głos zabrał prof. dr hab. Andrzej Marciniak. Poruszył on m.in. kwestię dwusystemu kosztowego – obowiązującego dla starych i nowych spraw. Powoduje to niepożądaną sytuację, w której opłaty ustalane na podstawie starej ustawy o kosztach komorniczych i egzekucji mogą funkcjonować kolejne 20 lat.

dr hab. Kinga Flaga-Gieruszyńska prof. US, dr hab. Joanna Studzińska prof. ALK, Prezes Currenda Sp. z o.o. Sebastian Szczepański

Prof. Marciniak odniósł się również do terminologii używanej przy okazji instytucji obniżenia opłaty. Jeśli w ustawie jest mowa o „obniżeniu”, to nie powinno się używać terminu „miarkowanie”. Za stanowiskiem, że komornik nie ma kompetencji do obniżenia opłaty – Profesor podziela pogląd wyrażony przez Sędziego Lewandowskiego – oczywiście w kontekście nowej ustawy, ponieważ zmienił się charakter opłat, które są teraz należnościami publicznoprawnymi. Obniżenia powinny dokonywać tylko organy do tego uprawnione. Jeśli robi to komornik, to naraża się on na odpowiedzialność. Ustawa eliminuje komornika z kręgu podmiotów uprawnionych do obniżenia opłaty.

Panel I

Moderator: prof. dr hab. Andrzej Marciniak

Prelegent: dr hab. Izabella Gil prof. UW

Temat: Wysokość opłaty stosunkowej a wnioski o zabezpieczenie

Prelegentka rozpoczęła wystąpienie od przedstawienia charakterystyki pojęć ogólnych kosztów zabezpieczenia. Te, w pierwszej kolejności, ponoszone są przez podmiot uprawniony. Uiszcza on należną opłatę stałą oraz pokrywa wydatki prowadzonego postępowania. Obciążenie strony postępowania kosztami jest kwestią dalszą – zależną od orzeczenia sądu. W ocenie Profesora Gil w przedmiotowym zakresie funkcjonuje wiele niedociągnięć legislacyjnych przy rozliczaniu opłaty w postępowaniu zabezpieczającym oraz orzekaniu o tych opłatach.

Kwestie opłaty stosunkowej oraz wniosku o zabezpieczenie zostały uregulowane w ustawie z 28 lutego 2018 r. o kosztach komorniczych oraz w ustawie z 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego. Obejmują one:

- koszty sądowe,
- koszty związane z wykonaniem zabezpieczenia (w tym opłaty i wydatki w postępowaniu prowadzonym przez komornika sądowego, jeśli postanowienie o udzieleniu zabezpieczeniu podlega przymusowemu wykonaniu),
- koszty poniesione przez uczestników postępowania zabezpieczającego,
- koszty zastępstwa procesowego (jeśli uczestnik był zastępowany przez pełnomocnika procesowego).

W WEZWANIU KOMORNIK OKREŚLA WYSOKOŚĆ NALEŻNEJ OPŁATY, TERMIN JEJ UISZCZENIA ORAZ POUCZA WNIOSKODAWCĘ O SKUTKACH NIEWYKONANIA WEZWANIA.

Niejednoznaczne uregulowanie kosztów zastępstwa procesowego niejednokrotnie zniechęca pełnomocników do aktywnego uczestnictwa w postępowaniu. W ocenie prelegentki profesjonalny pełnomocnik powinien dokonywać samodzielnego obliczenia opłaty od wniosku, co spowoduje, że komornik może podjąć czynności – bez oczekiwania nawet kilku dni na jej uiszczenie. Przy tej okazji poruszona została inna kwestia, tj. sytuacja, gdy opłata nie została uiszczona albo przekazana została informacja, że przelew został zrealizowany, a ostatecznie kwota na rachunek komornika nie wpłynęła. W takim przypadku, gdy komornik zdążył już podjąć czynności, nie można dokonać zwrotu wniosku. Komornikowi nie wolno podjąć czynności bez uiszczenia opłaty stałej, ale jeśli już je podjął, to zainicjował postępowanie. W takim wypadku może jedynie wstrzymać

się z dokonywaniem dalszych działań – do czasu uiszczenia opłaty.

Rodzaje opłat określa art. 18 u.k.k., zgodnie z którym opłaty komornicze obejmują m.in. opłaty egzekucyjne za przeprowadzenie postępowania egzekucyjnego, wykonanie zabezpieczenia roszczenia lub europejskiego nakazu zabezpieczenia na rachunku bankowym albo wykonanie postanowienia o zabezpieczeniu środka dowodowego lub nakazującego wydanie środka dowodowego w sprawach własności intelektualnej. Jeśli od wniosku nie uiszczono należnej opłaty, komornik wzywa wnioskodawcę do jej uiszczenia w terminie 7 dni od daty doręczenia wezwania. Jeżeli wniosek złożyła osoba zamieszkała lub mająca siedzibę za granicą, niemająca w kraju przedstawiciela i nieposiadająca adresu do doręczeń elektronicznych, o których mowa w art. 2 pkt 1 ustawy z 18 listopada 2020 r. o doręczeniach elektronicznych, wpisanego do bazy adresów elektronicznych, o której mowa w art. 25 tej ustawy, komornik wyznacza termin na uiszczenie opłaty nie krótszy niż miesiąc. W wezwaniu komornik określa wysokość należnej opłaty, termin jej uiszczenia oraz poucza wnioskodawcę o skutkach niewykonania wezwania. W rezultacie komornik nie podejmuje czynności na skutek wniosku, od którego nie została uiszczona należna opłata. Po bezskutecznym upływie terminu, komornik zwraca wniosek. W razie uiszczenia opłaty, komornik podejmuje niezwłocznie, nie później niż w terminie 7 dni od dnia uiszczenia opłaty, działania niezbędne do skutecznego wykonania zabezpieczenia.

Następnie Profesor Gil omówiła zasady obliczania opłaty stosunkowej.

Ponadto, jeżeli na podstawie odrębnych przepisów komornik jest płatnikiem podatku od towarów i usług, do podstawy obliczenia opłaty nie wlicza się kwoty tego podatku.

Temat: Ściągnięcie opłaty egzekucyjnej

Prelegent: dr hab. Marcin Uliasz

Prezes KRK dr Rafał Łyszczek, dr hab. Joanna Studzińska prof. ALK

Wystąpienie rozpoczęło od przytoczenia treści art. 21 ust. 1 u.k.k., zgodnie z którym opłatę komornik ściąga wraz z egzekwowanym świadczeniem, proporcjonalnie do wartości wyegzekwowanego świadczenia. Ściągnięcie opłaty nie wymaga wydania postanowienia. Wysokość opłat ściąganych i należnych komornik ustala odrębnym postanowieniem wydawanym nie rzadziej niż co roku, chyba że postępowanie trwa krócej. W każdym postępowaniu komornik ustala wysokość opłat ściąganych i należnych w postanowieniu o umorzeniu postępowania albo postanowieniu o zakończeniu postępowania w inny sposób.

Poruszona została zasada proporcjonalności, z którą wiąże się również kwestia opłat minimalnych – dla przykładu, gdy uzyskana w toku postępowania kwota jest niższa niż opłata minimalna. Pojawia się wówczas wątpliwość dotycząca tego, czy po wyegzekwowaniu pierwszych środków, komornik powinien ściągnąć całą opłatę, czy też w pierwszej kolejności powinien obliczyć jej wysokość nominalnie, a potem dopełnić ją do wysokości opłaty minimalnej na etapie wyegzekwowa-

nia kolejnych części świadczenia. W art. 25 ust. 1 u.k.k. określono, że opłaty stosunkowe w sprawie nie mogą być niższe niż 150 złotych i wyższe niż 50 tysięcy złotych. Zgodnie z art. 25 ust. 2 u.k.k., przepisu art. 25 ust. 1 w zakresie minimalnej wysokości nie stosuje się do opłaty, o której mowa w art. 21 ust. 1 u.k.k., przed ustaleniem ostatecznej wysokości opłaty w postanowieniu o umorzeniu postępowania albo postanowieniu o zakończeniu postępowania w inny sposób. Przy ustaleniu opłat nie uwzględnia się opłat pobranych na podstawie art. 24 u.k.k. Przepis art. 28 określa wysokość opłat minimalnych w sprawach, w których doszło do wyegzekwowania świadczenia. W ocenie prelegenta przepis został nieprawidłowo zredagowany. Ust. 3 określa kwotę minimalną, natomiast pozostałe ustępy tego przepisu to wyjątki. Opłata z ust. 1 powinna być stosowana, gdy dochodzi do wyegzekwowania całości świadczenia. Przepis ust. 2 określa opłatę minimalną w wysokości 200 zł w przypadkach, gdy do wyegzekwowania doszło na skutek wyłącznie wymienionych w ustawie sposobów – jest to katalog zamknięty. Przepis odnosi się właśnie do tych przypadków. Z kolei art. 25 ust. 1 u.k.k. ma bardzo wąskie zastosowanie i odnosi się do ograniczonych przypadków, np. określa wysokość opłaty minimalnej przy stosowaniu art. 30 u.k.k., czy też w sytuacji, gdy są one uiszczane od wniosku.

Prelegent odniósł się również do treści art. 21 ust. 1 zd. 3 i 4 u.k.k. Rozwiązanie przyjęte w tym artykule miało eliminować niedosyt informacyjny co do wysokości ściąganych opłat w postępowaniach trwających dłużej niż rok – głównie w zakresie postępowań alimentacyjnych. Zakłada się, że strony nie znają wysokości opłat. Mechanizm ten został poddany krytyce i oceniono go jako „nadmierna informacja”, która stanowi podstawę do używania środków zaskarżenia. Powoduje on również możliwość złożenia wniosku o obniżenie opłaty w toku prowadzonego

postępowania. Z tego względu za słuszny należy uznać kierunek przewidujący skreślenie zdania 3. W to miejsce proponuje się ustanowienie obowiązku ustalenia opłat dołąd ściąganych, ale wydawanego tylko na wnioski strony. Niebezpieczeństwo takiej zmiany wiąże się z tym, że może to być instytucja nadużywana, szczególnie w sprawach alimentacyjnych. Prelegent ocenił tę zmianę jako idącą w dobrym kierunku, jednak wymagającą dopracowania.

Prelegent: dr hab. Tadeusz Zembrzusi prof. UW

Temat: Miarkowanie opłaty egzekucyjnej

Profesor Zembrzusi swoje wystąpienie rozpoczął od przedstawienia przypadku następującej treści. Komornik prowadzi egzekucję, a jedyny majątek, który posiada dłużnik, to nieruchomości. W toku prowadzonego postępowania dokonano zajęcia tej nieruchomości, wpisano ostrzeżenie do księgi wieczystej, następnie przeprowadzono opis, po czym dłużnik postanowił, że nieruchomości sprzeda. Nabywca świadomie dokonał zakupu i zapłacił całą należność. Postępowanie w takiej sytuacji trzeba oczywiście zakończyć

oraz ustalić koszty. Po wydanym postanowieniu złożony zostaje wniosek o obniżenie opłaty egzekucyjnej, gdzie w uzasadnieniu wskazuje się, że to nabywca dostarczył całą należność, a komornik w rezultacie nie doprowadził do jej wyegzekwowania. Przykład ten stanowił podstawę do wejścia w tematykę instytucji obniżenia opłaty.

Samo pojęcie miarkowania oznacza dokładne odmierzanie czegoś, dozowanie, wymierzanie. Wydanie i doręczenie postanowienia o pobraniu lub ustaleniu opłaty aktualizuje możliwość złożenia wniosku o jej obniżenie. W takich wypadkach od sądu oczekuje się odstąpienia od ustawowych regulacji w zakresie wyliczeń i ustalenia nowej opłaty. Należy zaznaczyć, że miarkowanie sędziowskie ma zastosowanie jedynie do prawidłowo obliczonej opłaty. Sam mechanizm miarkowania postrzegany jest jako instytucja charakterystyczna dla prawa daninowego, podyktowana potrzebą ochrony uczestników postępowania. Miarkowanie jest „dobrodziejstwem ustanowionym tylko i wyłącznie w interesie dłużnika, ponieważ nakład pracy komornika oraz zakres egzekwowanego świadczenia brane są pod uwagę już przy ustalaniu wysokości opłaty przez komornika”².

Przywracając w 2010 r. mechanizm miarkowania, zrezygnowano z ograniczenia stosowania miarkowania do „szczególnie uzasadnionych wypadków”. Instytucja ta została spopularyzowana. Regulacja zachęcała do korzystania. Pewnego rodzaju otwarcie miarkowania zostało spopularyzowane m.in. dzięki stanowisku Ministra Zdrowia w kontekście zajmowanych rachunków bankowych zakładów opieki zdrowotnej i pobierania opłat w znacznych wysokościach. W ustawie o kosztach komorniczych obniżenie opłaty zostało uregulowane w art. 48. Norma ta ma zastosowanie do postępowań egzekucyjnych wszczętych po 1 stycznia 2019 r. Do spraw wszczętych przed 1 stycznia zastosowanie mają przepisy ustawy o kosztach sądowych i egzekucji.

prof. dr hab. Andrzej Marciniak, dr hab. Radosław Flejszar prof. UJ, dr hab. Tadeusz Zembrzusi prof. UW

Prelegent zwrócił uwagę, że legitymacja do złożenia wniosku o obniżenie opłaty przysługuje dłużnikowi, wierzycielowi, ale nie przeciwnikowi strony obciążonej tą powinnością. Sam wniosek powinien oczywiście spełniać wymogi pisma procesowego, określać opłatę, której obniżenia się domaga, oraz określać oczekiwania. Co prawda zastosowanie do tej instytucji znajdują przepisy o skardze, ale poprzez odmienny charakter wyklucza się ich stosowanie jednocześnie, tj. w jednym wniosku. Pozostaje jeszcze kwestia, czy komornik może sam uwzględnić w całości żądanie skarżącego. Wydaje się, że nie. Miarkowanie nie polega na kontroli i weryfikacji procesowych uchybień, lecz zmierza, ze względu na wystąpienie szczególnych okoliczności określonych w ustawie, do obniżenia prawidłowo określonej opłaty. To z kolei przemawia za tym, że „szczególne okoliczności” uzasadniają obniżenie opłaty. Co w takiej sytuacji ma zrobić sąd? Strona skarży, komornik się tłumaczy. Czy sąd powinien dokonać oceny sytuacji dłużnika czy nakładu pracy komornika? Prelegent wskazał, że sąd odniesie się przede wszystkim do elementów wskazanych i uzasadnionych.

To komornik powinien wskazać, jaki nakład pracy poczynił, a sąd oceni, czy jest on niski, normalny czy wysoki. To idea modelowego oceniania nakładu.

Profesor Zembrzuski wskazał również, że jeżeli możliwość obniżenia opłaty ma charakter absolutnie wyjątkowy, to okoliczności w postaci „niedużego” nakładu pracy nie spełnia kryterium wyjątkowości, zaś uwzględnianie takiego wniosku mogłoby spowodować ukształtowanie praktyki sądowej w sposób naruszający zasady i wartości konstytucyjne określone w art. 2 Konstytucji³.

Druga przesłanka wniosku o obniżenie opłaty dotyczy dokonywanej przez sąd oceny sytuacji majątkowej oraz dochodowej wnioskodawcy. Niezbędne jest przedstawienie w tym zakresie własnej sytuacji majątkowej, jak również źródeł dochodów i wydatków. Brak wyczerpującego opisu nie powinien być jednak traktowany jako brak formalny, lecz powinien być podstawą do oddalenia żądania. Za niewystarczające uważa się ogólne stwierdzenie, że sytuacja majątkowa jest trudna lub że wynika z konieczności zaspokojenia roszczenia wierzyciela. „Sąd nie jest uprawniony do wyręczania strony i do

(od lewej) dr Zbigniew Woźniak, prof. dr hab. Andrzej Marciniak, prof. dr hab. Jacek Gołaczyński, dr hab. Anna Kościółek prof. URz, dr hab. Radosław Flejszar prof. UJ

(od lewej) KS Monika Klecha, dr hab. Anna Kościółek prof. URz, dr hab. Joanna Studzińska prof. ALK, Klaudia Maciejewska, KS Piotr Leśniewski

prowadzenia dochodzenia oraz dokonywania jakichkolwiek własnych ustaleń w tym zakresie”⁴. „Dłużnik powinien dowieść, że jego sytuacja materialna i uzyskiwane dochody są gorsze niż innych podmiotów”⁵. Oznacza to, że w praktyce znaczenie ma nie tylko okoliczność, czy wnioskodawca uzyskuje jakiegokolwiek dochody, lecz także, czy ma zdolności zarobkowe, tj. czy jest niezdolny do pracy lub ma ograniczony dostęp do rynku pracy.

W praktyce, jak ocenił prelegent, zdecydowana większość wnioskodawców odnosi się do przesłanki nakładu pracy komornika. Argumentuje się, że był on na tyle niewielki lub nieznaczący, a przez to powinien uzasadniać miarkowanie należnej opłaty na korzyść wnioskodawcy. Strony bardzo często akcentują niewielki nakład pracy komornika i swego rodzaju automatyzację w prowadzeniu spraw egzekucyjnych. Wnioskodawcy relatywnie rzadko odwołują się do swojej sytuacji majątkowej czy do wysokości uzyskiwanych dochodów.

W podsumowaniu Profesor przyznał, że instytucja miarkowania na przestrzeni lat straciła swój szczególny charakter. Stała się mechanizmem nadużywanym, traktowanym

jak typowy i standardowy środek zaskarżenia wnoszony w końcowej fazie prowadzonego postępowania egzekucyjnego. W przytoczonym przez prelegenta orzeczeniu czytamy: „Nieuzasadnione i zbyt ochocze sięganie po ten nadzwyczajny instrument może przyczyniać się długofalowo [...] do osłabienia skuteczności i jakości egzekucji w polskim systemie prawa”⁶. Przebudowa normy z art. 49 ust. 7 i n. z ustawy o komornikach sądowych i egzekucji w art. 48 u.k.k. podkreśla wyjątkowość mechanizmu miarkowania opłaty egzekucyjnej. Podkreśla także konieczność zachowania przez sądy niezbędnego umiaru w kwalifikowaniu sytuacji dłużników, wnioskujących o obniżenie opłaty egzekucyjnej jako „wypadków szczególnie uzasadnionych”. Obniżenie opłaty stosunkowej wymaga pochylenia się nad konkretnymi okolicznościami sprawy, ale też baczenia, by instytucja ta nie miała z założenia stanowić reguły i być uruchamiana każdorazowo w przypadku złożenia wniosku z art. 49 ust. 7 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji (obecnie z art. 48 u.k.k.)⁷. Należy mieć również na uwadze, że każde miarkowanie opłaty oznacza uszczuplenie

(od lewej) dr hab. Izabella Gil prof. UW, dr hab. Tadeusz Zembruski prof. UW, prof. dr hab. Andrzej Marciniak, KS Piotr Leśniewski

należności publicznoprawnych systemu wykonywania orzeczeń sądowych⁸.

Panel II

Moderator: dr hab. Radosław Flejszar prof. UJ

Prelegent: dr Zbigniew Woźniak

Temat: Zwolnienie od kosztów sądowych co do wniosku o wszczęcie egzekucji złożonego przez prokuratora

Doktor we wstępie zastrzegł, że omawiana przez niego tematyka w praktyce jest raczej rzadko spotykana, ale właśnie przez to – problematyczna. Przepisy części trzeciej k.p.c. nie przewidują regulacji dotyczącej legitymacji prokuratora do zainicjowania postępowania egzekucyjnego. To uprawnienie należy wyprowadzić wprost z przepisów o procesie. Z tych przepisów należy wyprowadzić też charakter tej legitymacji. Odpowiednie zastosowanie znajduje art. 13 § 2

k.p.c., a także art. 7, 55–60 oraz 106 k.p.c. Z ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych będą to przepisy art. 17, 96 ust. 1 pkt 6 oraz 113 ust. 1 i ust. 2 pkt 3.

Z treści art. 7 k.p.c. wynika zaś kompetencja ogólna. Według tej regulacji, prokurator może żądać wszczęcia postępowania w każdej sprawie, jak również wziąć udział w każdym toczącym się postępowaniu, jeżeli według jego oceny wymaga tego ochrona praworządności, praw obywateli lub interesu społecznego. Z punktu widzenia charakteru prawnego prokurator posiada wyłącznie legitymację procesową, nie posiada samodzielnej legitymacji materialnoprawnej. Prokurator nie może być utożsamiany w postępowaniu cywilnym ze Skarbem Państwa.

Jeśli zachodzą postawy do obciążenia kosztami osoby, na rzecz której prokurator wystąpił z wnioskiem, koszty te ściąga się z zasądzonym świadczeniem. Dla zwolnienia od kosztów sądowych co do wniosku prokuratora o wszczęcie egzekucji znaczenie ma treść art. 45 i 46 u.k.k. Zwolnienie od kosztów rozciąga się na koszty komornicze (art. 45

ust. 1). W przypadku zwolnienia od kosztów, konieczne sumy tymczasowo wypłaca sąd rejonowy na wniosek komornika (art. 46 u.k.k.). Dotyczy to także spraw zainicjowanych przez prokuratora, który występuje w nich jako *staciones fisci* Skarbu Państwa. Zwolnienie od kosztów egzekucyjnych nie oznacza zakazu obciążenia tymi kosztami strony, jeśli zachodzą ku temu podstawy.

Pozycja procesowa prokuratora w postępowaniu cywilnym i cel jego udziału w tym postępowaniu (art. 7 k.p.c.) wyklucza możliwość obciążenia prokuratora kosztami egzekucyjnymi w jakimkolwiek przypadku. Brak jest również podstaw do obciążenia Skarbu Państwa kosztami egzekucyjnymi wywołanymi wszczęciem egzekucji przez prokuratora. Wynika to z treści art. 106 k.p.c. oraz tezy, zgodnie z którą prokurator posiada wyłącznie legitymację procesową i nie jest *staciones fisci* Skarbu Państwa.

Prelegent: dr hab. Joanna Studzińska prof. ALK

Temat: Celowość wszczęcia egzekucji a wysokość opłaty

Na wstępie przytoczona została treść art. 30 u.k.k., zgodnie z którym w razie oczywiście niecelowego wszczęcia postępowania egzekucyjnego lub wskazania we wniosku o wszczęcie egzekucji osoby niebędącej dłużnikiem, komornik wydaje postanowienie o pobraniu od wierzyciela opłaty stosunkowej w wysokości 10% egzekwowanego świadczenia. W takim przypadku komornik nie ściąga ani nie pobiera opłaty od dłużnika, a opłatę ściągniętą lub pobraną zwraca dłużnikowi. Przepisów art. 29 ust. 1–3 nie stosuje się. Jest to regulacja kompatybilna z art. 770 § 1 k.p.c. Regulacja ma zastosowanie wyłącznie przy wszczęciu postępowania na wniosek wierzyciela – nie z urzędu. Ocena celowości kosztów niezbędnych do

prowadzenia egzekucji ma „szerszy zakres czasowy”. Zdefiniowanie pojęcia niecelowego wszczęcia postępowania i „kosztów celowych” nie jest możliwe z uwagi na różnorodność desygnatów tej nazwy.

To, co wydaje się być istotne przy ustaleniu niecelowości postępowania, to:

- brak obowiązku organu egzekucyjnego poszukiwania faktów i dowodów w celu ustalenia, czy w konkretnej sprawie zachodzi niecelowość wszczęcia egzekucji;
- ustalenia na podstawie materiału dostarczonego przez strony. Jest to materiał znajdujący się w aktach sprawy i w dostępnych rejestrach publicznych;
- fakt, że „oczywiście niecelowe wszczęcie” wydaje się sugerować, iż badanie to sprowadza się do rozstrzygnięcia w sytuacjach niebudzących wątpliwości, oczywistych. W przypadku sporu co do celowości wszczęcia egzekucji, wszelkie instrumenty do jego rozstrzygnięcia ma dopiero sąd rozpoznający skargę na czynność komornika

KS Monika Klecha

Z oczywistą niecelowością mamy do czynienia, gdy widać ją już „na pierwszy rzut oka”, a zatem bez prowadzenia szczegółowych badań tej celowości, w szczególności zaś bez prowadzenia postępowania dowodowego (np. gdy wierzyciel składa tytuł wykonawczy, z którego wynika, że świadczenie zostało wyegzekwowane w całości). Jeżeli nawet wierzyciel przeprowadził już wcześniej bezskuteczne postępowanie egzekucyjne przeciwko dłużnikowi, bardzo rzadko da się stwierdzić oczywistą niecelowość wszczęcia kolejnego postępowania. Należy uznać, że oczywista niecelowość wszczęcia kolejnego postępowania wystąpi wtedy, gdy wierzyciel na bieżąco monitoruje sytuację majątkową dłużnika.

W AKTUALNYM STANIE PRAWNYM (ART. 7 UST. 1 U.K.K.) NA KOMORNIKA NAŁOŻONO OBOWIĄZEK UZALEŻNIENIA PODJĘCIA CZYNNOŚCI, KTÓRA POWODUJE WYDATKI, OD UISZCZENIA ZALICZKI. OBOWIĄZKI DOTYCZĄ TYCH CZYNNOŚCI, KTÓRE PODEJMOWANE SĄ NA WNIOSEK.

Należy mieć na uwadze, że ustawodawstwo nie zawiera definicji oczywiście niecelowego wszczęcia egzekucji. O tym, czy została ona wszczęta celowo, decyduje ocena, czy dłużnik dał podstawy do jej wszczęcia:

- brak podstaw do złożenia wniosku egzekucyjnego polegającego na wszczęciu egzekucji na podstawie zrealizowanego już tytułu wykonawczego,
- wszczęcie egzekucji na podstawie tytułu pozbawionego wykonalności,

- wszczęcie egzekucji z majątku dłużnika mimo posiadania przez wierzyciela zastawu w pełni zabezpieczającego zgłoszone roszczenie, chyba że egzekucja jest kierowana do przedmiotu zastawu

Postępowanie egzekucyjne należy uznać za wszczęte niecelowo, jeżeli już w chwili złożenia wniosku czynności podejmowane przez komornika nie mogły doprowadzić do zrealizowania obowiązku objętego tytułem wykonawczym, zaś wierzyciel jeszcze przed złożeniem wniosku egzekucyjnego mógł się o tym dowiedzieć i wniosku tego nie składać.

Przykładem z orzecnictwa było postanowienie Sądu Rejonowego Gdańsk-Południe w Gdańsku z 23 lutego 2019 r., sygn. XII 1Co 875/18:

- o celowości wszczęcia postępowania należy mówić również w sytuacji wszczęcia i prowadzenia egzekucji na podstawie wyroku zaocznego, który nie został jednak skutecznie doręczony, gdyż doręczenia dokonano na wskazany przez wierzyciela adres, niebędący adresem zamieszkania pozwanego (dłużnika);
- powyższe uprawnia do stwierdzenia, że w takiej sytuacji egzekucja została wszczęta i jest prowadzona niecelowo, co sprzeciwia się obciążeniu dłużnika kosztami postępowania egzekucyjnego w jakimkolwiek zakresie. Koszty na podstawie przepisu art. 770 k.p.c. zastosowanego *a contrario* winien ponieść więc wierzyciel;
- jednocześnie nie można uznać, że omawiany przepis kwalifikował się do zastosowania przepisu art. 30 w zw. z art. 52 ust. 2 u.k.k.

Prelegent: dr hab. Anna Kościółek prof. URz

Temat: Wykonanie czynności w postępowaniu egzekucyjnym bez złożenia zaliczki

Jeszcze w poprzednim stanie prawnym, tj. na podstawie u.o.k.s.e.⁹, komornikowi

(od lewej) Sędzia Marek Lewandowski, dr hab. Joanna Studzińska prof. ALK, Dyrektor Ośrodka Naukowo Szkoleniowego przy Krajowej Radzie Komorniczej oraz przewodniczący RIK w Szczecinie Marcin Borek

przyznano uprawnienie do żądania zaliczki w sprawie. Podjęcie czynności bez zaliczki było dopuszczalne. W aktualnym stanie prawnym (art. 7 ust. 1 u.k.k.) na komornika nałożono obowiązek uzależnienia podjęcia czynności, która powoduje wydatki, od uiszczenia zaliczki. Obowiązki dotyczą tych czynności, które podejmowane są na wniosek.

Podjęcie na wniosek czynności powodującej powstanie wydatku bez uprzedniego uiszczenia zaliczki jest niedopuszczalne. Regulacja ta nie ma zastosowania do czynności podejmowanych z urzędu.

Z punktu widzenia odpowiedzialności zawodowej komornika (na podstawie art. 222 u.k.s.) komornik odpowiada dyscyplinarnie za zawinione działania lub zaniechania, mianowicie za naruszenie powagi lub godności urzędu albo inne uchybienie zasadom etyki zawodowej lub inną rażącą lub uporczywą obrazę przepisów prawa. Zgodnie z treścią art. 5 u.k.k. komornikowi przysługuje zwrot niezbędnych wydatków poniesionych w toku

postępowania albo w trakcie innych czynności wyłącznie w zakresie określonym ustawą. Tym samym prawo komornika do uzyskania zwrotu poniesionych wydatków nie wygasa. Finansowanie wydatków będzie miało charakter następczy.

Nieuiszczenie zaliczki w terminie mimo wezwania powoduje sankcję doraźną w postaci obowiązku odmowy podjęcia czynności. Dalsza sankcja to umorzenie postępowania na podstawie art. 824 § 1 pkt 4 k.p.c. Nie dotyczy to przypadków spóźnionego uiszczenia zaliczki. Podjęcie czynności w warunkach nieuiszczenia zaliczki pomimo wezwania stanowi podstawę do uznania takiego postępowania komornika za przewinienie dyscyplinarne oraz powoduje utratę prawa do uzyskania zwrotu poniesionych wydatków.

W prawidłowym modelu komornik oczekuje na wpływ zaliczki celem podjęcia czynności. Ostatnia kwestia to podjęcie czynności pomimo uiszczenia zaliczki, ale w wysokości

innej niż wskazana z perspektywy prawa do zwrotu wydatków. Zastosowanie znajduje tu art. 7 ust. 5 u.k.k. z odpowiednim stosowaniem w drodze wykładni rozszerzającej. Jeżeli zaliczka nie wystarcza na pokrycie wydatków, wydatki ponosi tymczasowo komornik. W takim wypadku komornik może wydać postanowienie o pobraniu brakującej zaliczki od strony, która żądała dokonania czynności powodującej wydatki, albo ściągnąć od dłużnika kwotę odpowiadającą wysokości wydatków, które nie zostały pokryte z zaliczki. Ściągnięcie tej kwoty od dłużnika nie wymaga wydania postanowienia.

W PRAWIDŁOWYM MODELU
KOMORNIK OCZEKUJE NA
WPŁYW ZALICZKI CELEM
PODJĘCIA CZYNNOSCI.

Panel III: case study

Prelegent: KS Monika Klecha

Temat: Opłaty i wydatki w egzekucji sądowej z nieruchomości

Komornik wskazała, że rodzaj wydatków jest ściśle powiązany z poszczególnymi etapami egzekucji z nieruchomości. Artykuł 6 u.k.k. nie budzi w tym zakresie wątpliwości. Kłopotliwe może być jednak wydatkowanie.

Prelegentka dokonała opisu poszczególnych wydatków, skupiając się na poszczególnych etapach, tj.:

a) Wszczęcie egzekucji z nieruchomości – wydatki niezbędne do zajęcia dotyczą kosztów doręczenia korespondencji, kosztów pokrycia opłaty od wniosku

o wpis do księgi wieczystej, kosztów przekazania środków pieniężnych przelewem bankowym. Narzucona przez ustawodawcę kwota 60 zł, jako maksymalna za wydatek na korespondencję, jest często niewystarczająca. Rodzi to obowiązek podjęcia zmian ustawowych w tym zakresie. Wpis do ksiąg wieczystych uzależniony jest uiszczenia przez wierzyciela środków na ten cel. Ma to szczególne znaczenie w przypadku, gdy zajęcie nieruchomości zostało dokonane przez kilku komorników i decydujący będzie moment wpisu.

b) Opis i oszacowanie – z tym etapem związane są koszty dotyczące oględzin, wynagrodzenie biegłego sądowego, ewentualnie: ślusarza, funkcjonariuszy Policji, kosztów korespondencji, ogłoszenia na stronie Krajowej Rady Komorniczej. Dotychczasowy obowiązek zamieszczania obwieszczeń o licytacji w prasie został zniesiony na rzecz zamieszczania obwieszczeń o terminie opisu i oszacowania oraz o licytacjach na stronie, którą zarządza Krajowa Rada Komornicza.

c) Postanowienie o kosztach – art. 1035 k.p.c. – na tym etapie dokonywane jest ustalenie opłaty stosunkowej oraz wszystkich wydatków gotówkowych poniesionych dotychczas w sprawie.

d) Plan podziału sumy uzyskanej z egzekucji z nieruchomości – art. 1024 § 1 k.p.c. zawiera elementy planu podziału sumy uzyskanej z egzekucji z nieruchomości. W przyznanych kwotach uwzględnia się również zwrot poniesionych przez wierzyciela wydatków gotówkowych.

W zakresie opłaty egzekucyjnej prelegentka podała, że to wartość świadczenia stanowi podstawę ustalenia opłaty, również w toku prowadzonej egzekucji z nieruchomości. Opłata ta jest ustalana w wysokości 10% egzekwowanego świadczenia. Nie jest ona w żaden sposób odmienna od pozostałych sposobów egzekucji.

Prelegent: Klaudia Maciejewska,
doktorantka US

Temat: Opłaty i wydatki w egzekucji świadczeń alimentacyjnych

Prelegentka odniosła się do tematu swojego wystąpienia, określając go jako szczególnie rodzaj egzekucji świadczeń pieniężnych. Odębność od egzekucji pozostałych świadczeń pieniężnych objawia się również w zakresie opłat i wydatków – m.in. w tym, że:

- bezskuteczność egzekucji nie stanowi podstawy umorzenia,
- nie stosuje się przepisu dot. umorzenia z art. 824 § 1 pkt 4 k.p.c.,
- zastosowanie znajduje też rozszerzona skuteczność zajęcia wynagrodzenia za pracę na podstawie art. 1087 k.p.c.,
- istnieje tu obowiązek nieodpłatnego przedstawienia dokumentów i udzielania informacji – art. 761 § 1¹ w zw. z art. 14 ust. 4 u.k.k.,
- przewidziana jest pomoc państwa osobom uprawnionym do alimentów na podstawie tytułów wykonawczych w przypadku bezskuteczności egzekucji (ustawa z 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów),
- zgodnie z art. 1025 § 1 pkt 2 k.p.c. należności alimentacyjne korzystają z pierwszeństwa zaspokojenia w przypadku podziału sumy uzyskanej z egzekucji w kategorii drugiej – bezpośrednio po kosztach egzekucji,
- zgodnie z art. 45 ust. 1 u.k.k. zwolnienie od kosztów sądowych przysługujące stronie z mocy ustawy albo przyznane stronie w postępowaniu rozpoznawczym rozciąga się na koszty komornicze,
- zgodnie z art. 771 k.p.c. zwolnienie od kosztów sądowych przyznane przez sąd w postępowaniu rozpoznawczym lub z którego strona korzysta z mocy ustaw rozciąga się także na postępowanie egzekucyjne,

- na podstawie art. 96 ust. 1 pkt 2 ustawy z 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, nie ma obowiązku uiszczania kosztów sądowych strona dochodząca roszczeń alimentacyjnych oraz strona pozwana w sprawie o obniżenie alimentów,
- zgodnie z art. 23 u.k.k. w sprawach o egzekucję świadczeń powtarzających się należność główna odpowiada sumie świadczeń zaległych oraz świadczeń za jeden rok, a jeżeli świadczenia należą się za okres krótszy niż rok – sumie świadczeń za cały czas trwania,
- według art. 23 ust. 1 u.k.k. podstawę obliczenia opłaty stosunkowej stanowi wartość świadczenia.

Prelegent: KS Piotr Leśniewski,
Wiceprzewodniczący Komisji
Dyscyplinarnej przy Krajowej Radzie
Komorniczej w Warszawie

Temat: Problemy dotyczące opłat i wydatków w praktyce Komisji Dyscyplinarnej

Sprawy dyscyplinarne rozstrzyga w I instancji Komisja Dyscyplinarna. Komisja we własnym zakresie dokonuje ustaleń, czy działanie komornika, asesora lub aplikanta nosiło znamiona przewinienia dyscyplinarnego. Komornik odpowiada dyscyplinarnie za zawnione działania lub zaniechania, tj. za:

- naruszenie powagi lub godności urzędu albo inne uchybienie zasadom etyki zawodowej,
- inną niż wymienione w pkt 1–10 art. 222 u.k.s. rażącą lub uporczywą obrazę przepisów prawa.

Komornik jako funkcjonariusz publiczny obowiązany jest do postępowania zgodnego z obowiązującymi przepisami prawa. Artykuł 7 nie daje możliwości interpretacyjnych. Każde działanie niezgodne z jego treścią może

powodować działania wszczynające postępowanie dyscyplinarne. Będzie ono polegać na badaniu sposobu postępowania pod kątem naruszenia przepisów prawa lub ocenie stopnia szkodliwości postępowania w związku z naruszeniem przepisów prawa.

KOMORNIK JAKO FUNKCJONARIUSZ PUBLICZNY OBOWIĄZANY JEST DO POSTĘPOWANIA ZGODNEGO Z OBOWIĄZUJĄCYMI PRZEPISAMI PRAWA.

Stosując odpowiednio rozdziały I-III kodeksu karnego oraz całą ustawę k.p.c. zbadać należy szkodliwość społeczną czynu – czy jest ona wyższa niż znikoma. Na podstawie kodeksu postępowania cywilnego ocenie podlegać będzie zasada prawdy, zasada obiektywizmu, domniemanie niewinności, zasada swobodnej oceny dowodów oraz zasada *in dubio pro reo*. Ocena komornika dokonywana jest na tle konkretnych okoliczności. Stwierdzenie, że doszło do naruszenia, należy jeszcze ocenić z uwzględnieniem tego, czy wypełnia ono znamiona deliktu. Komisja Dyscyplinarna jest swoistego rodzaju łącznikiem między aspektem cywilnym a sferą karną. Prelegent wyraził życzenie skrócenia oczekiwania na rzetelną nowelizację ustawy w zakresie art. 7 u.k.k.

Zakończenie

Zamknięcia konferencji dokonał prof. dr hab. Andrzej Marciniak, według którego trzy zagadnienia miały znaczenie pierwszorzędne: niecelowość, dopuszczalność czynności egzekucyjnych i związana z tym zaliczka, a także miarkowanie opłaty egzekucyjnej.

Te tematy zdominowały tematykę konferencji. Wykazano szereg mankamentów tych regulacji. Prelegenci pokusili się o zgłoszenie postulatów *de lege ferenda*, które może w przyszłości zostaną uwzględnione, dzięki czemu regulacje spełnią oczekiwania praktyków.

Zdjęcia: Magdalena Kirska-Okuniewska

Przypisy końcowe

- 1) 1) Uchwała SN z 27 stycznia 2022 r., sygn. III CZP 36/22: „Złożenie przez wierzyciela wniosku egzekucyjnego przeciwko zmarłemu dłużnikowi stanowi oczywiście niecelowe wszczęcie postępowania egzekucyjnego w rozumieniu art. 30 ustawy z 28 lutego 2018 r. o kosztach komorniczych”.
- 2) Uchwała SN z 28 stycznia 2022 r., sygn. III CZP 21/22: „Artykuł 30 ustawy z 28 lutego 2018 r. o kosztach komorniczych (tekst jedn. Dz.U. z 2021 r. poz. 210 z późn. zm.) nie stanowi podstawy pobrania przez komornika sądowego opłaty egzekucyjnej od wierzyciela w przypadku umorzenia postępowania egzekucyjnego na podstawie art. 824 § 1 pkt 2 k.p.c. ze względu na złożenie przez wierzyciela wniosku o wszczęcie postępowania egzekucyjnego po ogłoszeniu upadłości dłużnika”.
- 3) Uchwała SN z 28 stycznia 2022 r., III CZP 34/22: „Artykuł 29 ustawy z 28 lutego 2018 r. o kosztach komorniczych (tekst jedn. Dz.U. z 2021 r. poz. 210 z późn. zm.) nie znajduje zastosowania, jeżeli sześciomiesięczny okres beczynności wierzyciela, który nie zażądał podjęcia zawieszzonego postępowania egzekucyjnego, upłynął przed dniem wejścia w życie tej ustawy, zaś komornik umorzył postępowanie z tej przyczyny na podstawie art. 824 § 1 pkt 4 k.p.c. po dniu 1 stycznia 2019 r.”.
- 2) Postanowienie SN z 8 listopada 2006 r., III CZP 81/06, Legalis 78817.
- 3) Postanowienie SO w Katowicach z 10 maja 2013 r., III Cz 329/13, niepubl.
- 4) Postanowienie SN z 8 listopada 2006, III CZP 81/08, Lex nr 276394.
- 5) Postanowienie SR w Giżycku z 7 maja 2015 r., I Co 241/15, niepubl.
- 6) Postanowienie SO w Katowicach...
- 7) Postanowienie SR dla Warszawy-Mokotowa z 23 listopada 2015 r., I Co 2178/15, niepubl.
- 8) Postanowienie SO w Katowicach...
- 9) Ustawa z 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (Dz.U. 1997 Nr 133 poz. 882).

NOWA CURRENDA

CURRENDA SP. Z O.O.

al. Niepodległości 703A, 81-853 Sopot

tel : +48 608 587 257

e-mail: nowa.currenda@currenda.pl

www.sklep.currenda.pl, www.czytelnia.currenda.pl